

**КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ТАРАСА
ШЕВЧЕНКА
ЕКОНОМІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ**

Кафедра міжнародної економіки

КВАЛІФІКАЦІЙНА МАГІСТЕРСЬКА РОБОТА

**ПРОДУКТОВА СТРАТЕГІЯ КОНСАЛТИНГОВИХ ФІРМ У СФЕРІ
МІЖНАРОДНОЇ МІГРАЦІЇ**

Студентки II курсу заочної форми навчання
спеціальності 051 «Економіка»
освітньо-професійної програми
«Міжнародна економіка»
АКУЛЕНКО Олександрі Юріївни

Науковий керівник:
канд. екон. наук, доцент
ЧЕРНЯК Євген Олександрович

Засвідчую, що в цій дипломній роботі немає
запозичень із праць інших авторів без
відповідних посилань

Студентка

Роботу допущено до захисту перед Екзаменаційною комісією рішенням
кафедри міжнародної економіки від 24 квітня 2025 р., протокол № 11.

Завідувач кафедри _____ д-р екон. наук, проф. **Володимир ВІРЧЕНКО**

Київ 2025 р.

РЕФЕРАТ

Загальний обсяг пояснювальної записки до кваліфікаційної магістерської роботи на тему «Продуктова стратегія консалтингових фірм у сфері міжнародної міграції» складає 92 сторінки та містить 10 рисунків, 21 таблицю, 123 використаних джерела.

ПРОДУКТОВА СТРАТЕГІЯ КОНСАЛТИНГОВИХ ФІРМ У СФЕРІ МІЖНАРОДНОЇ МІГРАЦІЇ.

У кваліфікаційній роботі класифіковані необхідні інструменти імміграційного прийняття вимушених біженців від війни в Україні: наявність в країні для іммігранта з України тимчасового режиму захисту; наявність первинної разової допомоги іммігрантам з України; наявність тимчасового житла за рахунок держави чи за рахунок спонсорів з країни імміграції; постійний режим фінансової допомоги іммігранту біженцю з України; постійний режим фінансової допомоги дітям іммігранта–біженця з України; разовий чи постійний режим допомоги дітям іммігранта–біженця в Україну на шкільне обладнання та форму; дозвіл працювати в країні імміграції при наявності тимчасового режиму захисту чи без наявності захисту.

За результатами проведеного дослідження за 3 роки війни розташування в Європейському Союзі 4,6 млн вимушених біженців з України та виявлені значних проблем в країнах імміграції щодо впровадження на довгостроковий режим «тимчасового захисту» з державною фінансовою підтримкою та наданням державної допомоги з «життєвими притулками».

Рекомендується використовувати матеріали роботи під час підготовки консалтингових стратегій для трудових мігрантів в Європейський Союз (за замовленням, за контрактом, за зміною міста основної трудової діяльності), а також для категорії трудових мігрантів–біженців з України у 2025 р.

ABSTRACT

The total volume of the explanatory note to the qualification master's thesis on the topic "Product Strategy of Consulting Companies in the Field of International Labor Migration" is 92 pages and contains 10 figures, 21 tables, 113 sources used.

PRODUCT STRATEGY OF CONSULTING COMPANIES IN THE FIELD OF INTERNATIONAL LABOR MIGRATION.

The qualification thesis classifies the necessary instruments for immigration acceptance of forced refugees from the war in Ukraine: the presence in the country of a temporary protection regime for an immigrant from Ukraine; the presence of primary one-time assistance to immigrants from Ukraine; availability of temporary housing at the expense of the state or at the expense of sponsors from the country of immigration; permanent regime of financial assistance to an immigrant refugee from Ukraine; permanent regime of financial assistance to children of an immigrant refugee from Ukraine; one-time or permanent regime of assistance to children of an immigrant refugee in Ukraine for school equipment and uniform; permission to work in the country of immigration with or without a temporary protection regime.

According to the results of the study, 4.6 million forced refugees from Ukraine have settled in the European Union during the 3 years of the war and significant problems have been identified in the countries of immigration regarding the introduction of a long-term regime of "temporary protection" with state financial support and the provision of state assistance with "life shelters".

It is recommended to use the materials of the work when preparing consulting strategies for labor migrants to the European Union (by order, by contract, by changing the city of main work activity), as well as for the category of labor migrants-refugee from Ukraine in 2025.

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ДОСЛІДЖЕННЯ МІЖНАРОДНОЇ ТРУДОВОЇ МІГРАЦІЇ.....	7
1.1 Зміст та особливості міжнародної трудової міграції.....	7
1.2 Основні податкові аспекти міжнародної трудової міграції.....	14
1.3 Механізм регулювання міжнародної трудової міграції.....	20
Висновки до розділу 1.....	25
РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ ОСОБЛИВОСТЕЙ МІЖНАРОДНОЇ ТРУДОВОЇ МІГРАЦІЇ В КРАЇНАХ СВІТУ.....	27
2.1 Міжнародна статистика регулювання трудової міграції в світі.....	27
2.2 Міжнародне регулювання трудової міграції в США та Великій Британії.....	45
2.3 Міжнародне регулювання трудової міграції в країнах Східної Європи..	55
Висновки до розділу 2.....	65
РОЗДІЛ 3. ПРІОРИТЕТНІ НАПРЯМИ ФОРМУВАННЯ ПОДАТКОВИХ СТРАТЕГІЙ КОНСАЛТИНГОВИХ КОМПАНІЙ ДЛЯ ТРУДОВИХ МІГРАНТІВ ТА МІГРАНТІВ-БІЖЕНЦІВ.....	70
3.1 Формування консалтингових податкових стратегій для трудових мігрантів в Європейському Союзі.....	70
3.2 Формування консалтингових податкових стратегій для категорії трудомих мігрантів–біженців з України.....	79
3.3 Досвід розробки продуктових податкових стратегій для непрацюючих мігрантів на прикладі компанії Ernst & Young.....	84
Висновки до розділу 3.....	91
ВИСНОВКИ.....	95
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	98
ДОДАТКИ.....	114

ВСТУП

Актуальність теми. Згідно «Плану ЄС із забезпечення готовності та подолання кризових ситуацій у сфері міграції», Європейська комісія після військового вторгнення РФ в Україну відреагувала негайно і продемонструвала дієву солідарність, застосовуючи міжнародні податкові норми та трудову міграцію вимушених іммігрантів – біженців з України, які потребують допомоги, що передбачало пряму гуманітарну допомогу, екстрену допомогу в сфері цивільного захисту, підтримку на кордоні, а також надання захисту тим, хто рятується від війни. Європейський Союз ввів у дію «Директиву про тимчасовий захист», яка запроваджує нормативно-правові положення для допомоги у врегулюванні масового прибуття людей, а Європейська комісія негайно розпочала координацію з країнами ЄС для збору інформації про ситуацію на місцях та запобігання торгівлі людьми. «Тимчасовий захист» є винятковим заходом для надання негайного та тимчасового захисту у разі масії припливу або неминучої маси припливу переміщених осіб з країн, які не входять до ЄС, але не можуть повернутися до країни свого походження.

Ступінь наукової розробки проблеми. Проблематика міжнародних податкових норм та трудової міграції: аналіз ролі консалтингових компаній у формуванні податкових стратегій для трудових мігрантів є предметом дослідження багатьох вітчизняних вчених, серед яких в магістерській роботі задіяні матеріали праць Богданюк О., Галушак І.Є., Кохан І.В., Дмитровська В.С., Горобей К. Д., Цимбаленко Я. Ю., Гречко А.В., Спур М.В., Самойловська В.П., Ізнощикова А., Кашавчева К., Карлін М.І., Лизунова О. М., Мережко С.П. , Ушолік Н. Р., Магдик Н., Озтурк І., Саєнко А., Харенко К., Савчук О., Садова У.Я., Сарахман О.М., Шурпенкова Р.К., Калайтан Т.В., Синявський А., Свиридюк Ю., Сушко І., Кравчук П., Кульчицька К., Дубенко Л., Малишева Т., Томнюк Т. Л. , Черняк Є.О., Черняк О.І.

Метою дослідження є узагальнення теоретичних підходів до визначення впливу міжнародних податкових норм та трудової міграції іммігрантів –

біженців з України у роки військової агресії РФ на Україну в аналізі ролі консалтингових компаній у формуванні податкових стратегій для трудових мігрантів при їх переміщенні в імміграційний простір Європейського Союзу та інших країн світу.

Для досягнення визначеної мети було передбачено постановку та вирішення **таких завдань дослідження:**

- узагальнити зміст та особливості міжнародної трудової міграції;
- дослідити основні податкові аспекти міжнародної трудової міграції;
- дослідити механізм регулювання міжнародної трудової міграції;
- оцінити статистики міжнародної трудової міграції по континентам світу;
- дослідити міжнародне регулювання трудової міграції в США та Великій Британії;
- дослідити міжнародне регулювання трудової міграції в країнах Східної Європи;
- дослідити формування консалтингових податкових стратегій для трудових мігрантів в Європейському Союзі;
- дослідити формування консалтингових податкових стратегій для категорії трудових мігрантів–біженців з України;
- оцінити досвід розробки продуктивних податкових стратегій для непрацюючих мігрантів на прикладі компанії Ernst & Young.

Об'єкт дослідження – використання міжнародних податкових норм та трудової міграції вимушених іммігрантів – біженців з території України.

Предмет дослідження – механізми міжнародних податкових норм та трудової міграції вимушених іммігрантів – біженців з території України.

Методи дослідження. У процесі дослідження використовувалися базові методи наукового пізнання економіки: системний підхід – для визначення об'єкта та предмета дослідження; абстрактно–логічний – при теоретичних узагальненнях праць вчених; методи формування нових напрямків міжнародних податкових норм та трудової міграції в аналізі ролі консалтингових компаній у

формуванні податкових стратегій для трудових мігрантів; графічний та табличний методи – при наданні наочності матеріалу дослідження.

Інформаційна база дослідження. Наукову та практичну базу досліджень відображає перелік законодавчих та нормативних документів з організації міжнародних податкових норм та трудова міграції в аналізі ролі консалтингових компаній у формуванні податкових стратегій для трудових мігрантів, статистична інформація Державної служби статистики України по міжнародних податкових норм та трудових міграції і імміграції, монографії та статті в науковій періодиці щодо міжнародних податкових норм та трудова міграції в аналізі ролі консалтингових компаній у формуванні податкових стратегій для трудових мігрантів.

Наукова новизна отриманих результатів дослідження полягає в розробці класифікованих інструментів імміграційного прийняття вимушених біженців від війни в Україні: наявність в країні для іммігранта з України тимчасового режиму захисту; відсутність візового режиму для в'їзду в країну; наявність первинної разової допомоги іммігрантам з України; наявність тимчасового житла за рахунок держави чи за рахунок спонсорів з країни імміграції; постійний режим фінансової допомоги іммігранту біженцю з України; постійний режим фінансової допомоги дітям іммігранта–біженця з України; разовий чи постійний режим допомоги дітям іммігранта–біженця в Україну на шкільне обладнання та форму; дозвіл працювати в країні імміграції при наявності тимчасового режиму захисту чи без наявності захисту; наявність чи відсутність пільгових режимів оподаткування при працевлаштуванні іммігранта – біженця з України в країні імміграції; застосування режиму подвійного оподаткування в країні імміграції та в Україні; застосування режиму оподаткування отримуваних пенсій з України та режиму передання на банківські карти банків України в країні імміграції; застосування режиму обмеження фінансової передачі зароблених коштів в країні імміграції в Україну за допомогою банківської системи; обов'язкова наявність банківської реєстрації та реєстрації виплат заробітної плати через банківські рахунки.

Практичне значення роботи. За результатами проведеного за 3 роки війни розташування в Європейському Союзі 4,6 млн вимушених біженців з України при відсутності необхідних документів при руйнуваннях будівель і бомбардуваннях та виявлені значних проблем щодо впровадження на довгостроковий режим «тимчасового захисту» з державною фінансовою підтримкою та наданням державної допомоги з «життєвими притулками» в країнах імміграції.

Апробація матеріалів дослідження. Основні положення та результати дослідження доповідалися й обговорювалися на науково-практичних конференціях зокрема: XXIII Міжнародна науково-практична конференція студентів, аспірантів та молодих вчених «Шевченківська весна 2025. Економіка України 2025: нові вектори розвитку в умовах глобальних трансформацій» (Київ, 2025 р.).

Структура роботи. Робота складається зі вступу, 3-х розділів, висновків, списку використаних джерел та додатків. Основний зміст роботи складає 92 стор. з розміщенням в тексті 10 рисунків та 21 таблиці, список використаних 123 джерел на 15 стор., 4 додатків на 24 стор.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ДОСЛІДЖЕННЯ МІЖНАРОДНОЇ ТРУДОВОЇ МІГРАЦІЇ

1.1 Зміст та особливості міжнародної трудової міграції

Сутність та основи трудової міграції в світових державах викладена у «Глобальному договорі про безпечну, упорядковану та регулярну міграцію» (ООН) [111].

Згідно «Глобального договору» – біженці та мігранти в світі мають однакові універсальні права людини основні свободи, які необхідно поважати, захищати та виконувати в будь-який час. Проте мігранти та біженці — це різні групи, які регулюються окремими правовими нормами моралі. Тільки біженці мають право на спеціальний визначений міжнародний захист за міжнародним правом біженців, а представлений «Глобальний договір» стосується виключно мігрантів і представляє: рамки співпраці, що стосуються міграції в усіх її вимірах.

Цілі та зобов'язання документу розміщені по 23 цілям світового сприяння процесам міграції [111].

Збирати та використовувати як основу точні та дезагреговані дані для політики, заснованої на фактах. Ця світова угода зміцнює базу даних щодо міжнародної міграції шляхом вдосконалення та інвестування в збір, аналіз і розповсюдження точної, надійної та порівняльних даних, дезагреговані за статтю, вік, міграційний статус тощо характеристик, що мають відношення до національного контексту, дотримуючись при цьому права на конфіденційність відповідно до міжнародного права прав людини та захисту персональних даних [111].

Звести до мінімуму несприятливі чинники та структурні чинники, які спонукають людей залишити країну походження. Угода створює сприятливі політичні, економічні, соціальні та екологічні умови для того, щоб люди могли вести мирне, продуктивне та стале життя у власному житті країни та

реалізувати свої особисті прагнення, забезпечуючи, але при цьому відчай і погіршення навколишнього середовища не змушує їх шукати засобів до існування деінде через нелегальну міграцію [111].

Надавати точну та своєчасну інформацію на всіх етапах міграції. Документ створює відкриті і доступні інформаційні пункти уздовж відповідної міграційних маршрутів, які можуть скеровувати мігрантів до підтримки, що враховують особливості дитини та гендерні аспекти консультування, можливість спілкування з консульськими представниками країни походження та надають відповідну інформацію, в тому числі про права людини і основні свободи, відповідний захист і допомогу, варіанти і шляхи для регулярної міграції та можливості для повернення мовою, що зацікавлена особа розуміє [111].

Забезпечити, щоб усі мігранти мали підтвердження легальної особи та адекватну документацію. Договір спрощує доступ до особистої документації, такої як паспорти та візи, а також забезпечує наявність відповідних правил і критеріїв для отримання такої документації недискримінаційним, шляхом проведення огляду з урахуванням статі та віку щоб запобігти підвищеному ризику вразливості протягом циклу міграції [111].

Підвищення доступності та гнучкості шляхів для регулярна міграція. Угода співпрацює для визначення, розробки та зміцнення рішень для мігрантів, що змушені залишити свої країни походження через повільно наступаючі стихійні лиха, несприятливі наслідки зміни клімату та погіршення навколишнього середовища, наприклад опустелювання, деградацію земель, посуха та підвищення рівня моря, в тому числі через девізування заплановане переселення та варіанти отримання візи у випадках адаптації або повернення до свого країна походження неможлива [111].

Сприяти справедливому та етичному прийому на роботу та гарантувати умови які забезпечують гідну працю. В цьому питанні договір надає працівникам–мігрантам участь у оплачуваній та контрактній праці з однаковими трудовими правами та захистом, поширеними на всіх працівників у відповідній країні таких як права на справедливі та сприятливі умови праці, на рівну оплату

праці, працю рівної цінності, свободу мирних зібрань і асоціацій, а також найвищий досяжний рівень фізичного та психічного здоров'я, в тому числі за рахунок заробітної плати, механізмів захисту, соціального діалогу і членства в профспілках [111].

Вирішити та зменшити вразливі місця під час міграції. «Глобальний договір» реагує на потреби мігрантів, які стикаються з ситуаціями вразливості, які можуть виникнути через обставини, за яких вони подорожують, або умови, з якими вони стикаються в країнах походження, транзиту та призначення, надаючи їм допомогу та захист їхніх прав людини відповідно до наших зобов'язань за міжнародним правом [111].

Врятувати життя та налагодити скоординовані міжнародні зусилля про зниклих мігрантів. В даному випадку відбувається співпрацює на міжнародному рівні, щоб рятувати життя та запобігати загибелі мігрантів і травм під час індивідуальних або спільних пошуково-рятувальних операцій, стандартизовані збір та обмін відповідною інформацією, беручи на себе колективну відповідальність зберегти життя всіх мігрантів відповідно до міжнародного права, а також беремо зобов'язання ідентифікувати тих, хто загинув або пропав безвісти, і сприяти спілкуванню з постраждалими родинами [111].

Посилити транснаціональну реакцію на незаконне ввезення мігрантів. Насамперед це важливо для активізування спільних зусиль для запобігання та протидії контрабанді мігрантів шляхом зміцнення потенціалу та міжнародного співробітництва для запобігання, розслідування, переслідування та карання незаконного ввезення мігрантів, щоб покласти край безкарності контрабандних мереж. Угода гарантує, що мігранти не будуть притягнуті до кримінальної відповідальності за те, що був об'єктом контрабанди, незважаючи на потенційне переслідування за інші порушення національного законодавства. «Глобальний договір» виявляє нелегальних мігрантів, щоб захистити їхні права людини, враховуючі особливі потреби жінок і дітей, зокрема надання допомоги тим мігрантам, які зазнали незаконного ввезення за обтяжуючих обставин, відповідно з міжнародним правом [111].

Запобігання, боротьба та викорінення торгівлі людьми в контексті міжнародної міграції . Договір вживає законодавчі чи інші заходів для запобігання, боротьбі та викоріненню торгівлі людьми в контексті міжнародної міграції, зміцненню потенціалу та міжнародного співробітництва для розслідування, судового переслідування та покарання торгівлі людьми, перешкоджаючи попиту, який сприяє експлуатації, що призводять до торгівлі людьми та припинення безкарності мереж торгівлі людьми [111].

Управління кордонами інтегрованим, безпечним та скоординованим способом. «Глобальний договір» скоординовано керує державними кордонами, сприяючи двосторонньому та регіональному співробітництву, забезпеченню безпеки для держав, спільнот та мігрантів, а також сприянню безпечному та регулярному переміщенню людей через кордон, а також бех запобігання нелегальній міграції. «Глобальний договір» запроваджує політику управління кордоном, яка поважає національний суверенітет, верховенство права, зобов'язання за міжнародне право та права людини всіх мігрантів, незалежно від їх міграції, недискримінаційного статусу, гендерно чутливими та чутливими до дітей [111].

Посилення визначеності та передбачуваності процедур міграції для відповідного скринінгу, оцінки та направлення. Йдеться мова про зобов'язання підвищити правову визначеність і передбачуваність міграційних процедур шляхом розробки та зміцнення ефективних механізмів, заснованих на правах людини, належного та своєчасного скринінгу та індивідуальної оцінки всіх мігрантів метою виявлення та полегшення доступу до відповідних процедур направлення, відповідно до міжнародного права [111].

Використовувати імміграційне затримання лише як крайній захід працювати над альтернативами. «Глобальний договір» забезпечує будь-яке затримання в контексті міжнародної міграції, що дотримується належної правової процедури, та не є свавільним, ґрунтується на законі, необхідності, пропорційності та індивідуальній оцінці, проводиться уповноваженими посадовими особами і є найкоротшим у можливому періоді часу, незалежно від

того, чи відбувається затримання в момент в'їзду, транзиту або процедурі повернення, і незалежно від типу місця, де відбувається затримання.

Посилення консульського захисту, допомоги та співпраці протягом усього циклу міграції. Угода посилює консульський захист і допомогу нашим громадянам за кордоном, а також консульське співробітництво між державами з метою кращого захисту прав та інтересів усіх мігрантів у будь-який час, а також спирається на функції консульські місії для покращення взаємодії між мігрантами та державними органами країни походження, транзиту та призначення відповідно до міжнародного права [111].

Забезпечити доступ до базових послуг для мігрантів. «Глобальний договір» забезпечує, щоб усі мігранти, незалежно від їхнього міграційного статусу, могли реалізувати свої права людини через безпечний доступ до основних послуг, зміцнює інклюзивні системи надання послуг для мігрантів, незважаючи на це громадяни та регулярні мігранти можуть мати право на більш повне обслуговування положення, гарантуючи, що будь-яке диференційоване ставлення має ґрунтуватися на законі, пропорційні та переслідують законну мету відповідно до міжнародних прав людини закон про права [111].

Розширення можливостей мігрантів і суспільства для реалізації повної інклюзії та соціальна згуртованість. Договір в свою чергу сприяє інклюзивним та згуртованим суспільствам шляхом розширення можливостей мігрантів стати активними членами суспільства та сприяти взаємній взаємодії приймаючих громад та мігрантів у реалізації своїх прав та обов'язків один до одного, включаючи дотримання національних законів і повагу до звичаїв країна призначення [111].

Усунення всіх форм дискримінації та сприяння публічному обговоренню, заснованому на фактах, для формування сприйняття міграції. Працює та встановлює механізми запобігання, виявлення та реагування на расові, етнічні та релігійні профілювання мігрантів державними органами, а також систематичні випадки нетерпимості, ксенофобії, расизму та всіх інших різноманітних і пересічних форм дискримінації, у партнерстві з національними правозахисними

інституціями, в тому числі відстеження та публікація аналізу тенденцій, а також забезпечення доступу до ефективних скарг та механізмів відшкодування [111].

Інвестувати в розвиток навичок і сприяти взаємному визнанню навички, кваліфікації та компетенції. Інвестування коштів в інноваційні рішення, які сприяють взаємному визнанню навичок, кваліфікації та компетентності працівників–мігрантів на всіх рівнях кваліфікації, а також сприяти розвитку навичок, орієнтованих на попит, для оптимізації працевлаштування мігрантів на офіційних ринках праці в країнах призначення та в країнах походження при поверненні, а також забезпечити гідну роботу в трудовій міграції [111].

Створити умови для повноцінного внеску мігрантів і діаспор до сталого розвитку в усіх країнах. Угода зобов'язується розширювати можливості мігрантів і діаспор для каталізації їх, розвитку внесків та використання переваги міграції як джерела сталого розвитку, ще раз підтверджуючи, що міграція є багатовимірною реальністю великих актуальність для сталого розвитку країн походження, транзиту та призначення [111].

Сприяти швидшому, безпечнішому та дешевшому переказу грошових переказів, сприяти фінансовій інтеграції мігрантів. «Глобальний договір» зобов'язується оптимізувати трансформацію впливу грошових переказів на добробут трудящих–мігрантів та їхніх сімей щодо сталого розвитку країн, поважаючи при цьому, що грошові перекази є важливим джерелом приватного капіталу і не можуть бути прирівняні до інших міжнародних фінансових потоків, такі як прямі іноземні інвестиції, офіційний розвиток допомоги або інших державних джерел фінансування розвитку [111].

Співпраця у сприянні безпечному та гідному поверненню реадмісії, а також стійка реінтеграція. Це сприяє та співпрацює для безпечного та гідного повернення та гарантувати належну судову процедуру, індивідуальну оцінку та ефективний засіб правового захисту, дотримуючись заборони колективного видворення та повернення мігрантів, коли є реальний і передбачуваний ризик смерті, тортур та іншого жорстокого, нелюдського та такого, що принижує гідність, поводження або покарання, або іншої непоправної шкоди відповідно до

наших зобов'язань за міжнародне право людини [111].

Встановити механізми переносимості соціального забезпечення права та зароблених переваг. Угода допомагає працівникам–мігрантам усіх рівнів кваліфікації мати доступ до соціального захисту у країнах призначення та прибуток від переносимості застосовних права на соціальне забезпечення та зароблених виплат в країнах походження або коли вони вирішують працювати в іншій країні [111].

«Глобальний договір» збільшує міжнародне співробітництво для реалізації «Порядку денного сталого розвитку до 2030 року» з географічних територій, з яких систематично походить нелегальна міграція внаслідок послідовних наслідків бідності, безробіття, зміни клімату та катастроф, нерівності, через відповідні рамки співпраці, інноваційного партнерства та залучення підтримки національної власності і спільної відповідальності [82].

«Глобальний договір про безпечну, упорядковану та регулярну міграцію», прийнятий ООН, є важливим міжнародним документом, який встановлює фундаментальні принципи та стандарти у сфері міграції. Він визнає, що мігранти мають ті ж базові права людини та основні свободи, що й усі інші особи, і підкреслює необхідність поваги, захисту та реалізації цих прав у будь-який час і в будь-якому місці. Водночас договір чітко розмежовує категорії мігрантів і біженців, визначаючи для кожної групи окремі правові рамки та механізми захисту. Біженці отримують спеціальний міжнародний захист відповідно до міжнародного права біженців, тоді як договір орієнтується на врегулювання питань, пов'язаних із міграцією загалом, незалежно від статусу осіб.

Цей документ слугує основою для формування узгоджених політик і практик на національному та міжнародному рівнях, спрямованих на забезпечення безпеки міграційних потоків, сприяння інтеграції мігрантів та захисту їхніх прав. Важливим є акцент на багатосторонній співпраці між країнами походження, транзиту та призначення, що дозволяє ефективніше реагувати на виклики сучасної міграції.

1.2 Основні податкові аспекти міжнародної трудової міграції

Податкова система — це функціональний елемент регулювання в державі з особливим впливом на соціально–економічні перетворення в країні, яка є базовим елементом її економічної системи. За допомогою податків здійснюється ефективний важель забезпечення розвитку економіки, а зі здійсненням податків відбувається розподіл і перерозподіл значної частини новоствореної вартості в країні, податки впливають на результати економічної діяльності платників, а також надають державі необхідні ресурси для фінансування економіки [95].

Згідно з «Угодою про Асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами–членами, з іншої сторони» (Глава 4 «Оподаткування») в Податковому Кодексі України повинні бути зроблені додатки по оподаткуванню згідно з заявленими документами ЄвроСоюзу (Додаток XXVIII до глави 4 «Оподаткування» [97]:

1. Спільна система ПДВ (податку на додану вартість) [13];
2. Умови уникнення від ПДВ і мита на товари, що ввозяться особами, що знаходяться в дорозі з третіх країн [14];
3. Гармонізація видів акцизних зборів на спирт та алкогольні напої [15];
4. Співтовариство по оподаткуванню енергопродуктів та електроенергії [16];
5. Методика реалізації акцизного збору [17];
6. Особливі ставки акцизного збору на тютюнові вироби [18];
7. Податки з обороту – заходи для відшкодування ПДВ юридичними особами, що засновані на інших територіях світу;

Головною метою стратегії інтеграції між податковими системами ЄС та України є визначення характеристик змін податкової політики в Україні та її пристосування до системи європейської інтеграції, де основним підходом є методологія порівняльного аналізу відносно податкової системи України та її

правової бази з методологією в країнах Європейського Союзу, а також до співставлення систем статистичних даних по податковій базі та її динаміки [8].

Гармонізація удосконаленої податкової політики в Україні є основою стратегії інтеграції України з системами ЄС для її уніфікація до норм ЄС. Слід особливо врахувати для України, що в країнах ЄС надається перевага стандартизації податкової політики та спільних правил та норм окремих держав ЄС у сфері оподаткування [8].

Розвиток інтеграційних процесів України в загальній системі Європейського Союзу вимагає обов'язкової спільної податкової політики з поступовим переходом податкової системи України до створення спільного податкового режиму з режимами в ЄС основі таких принципів [97]:

- податкова політика окремої країни в ЄС не перешкоджає вільному переміщенню продукції;
- податкова політика окремої країни в ЄС не перешкоджає вільному переміщенню робочої сили;
- податкова політика окремої країни в ЄС не суперечить загальноприйнятій податковій політиці ЄС.

Згідно стратегії „Податкової політики в ЄС” – суб'єктами податкової політики виступають як інститути і органи ЄС, так і одночасно податкові структури країн–учасниць, а дворівнева система податкової політики ЄС дозволяє [10]:

- застосувати гармонізоване податкове законодавство в країнах ЄС;
- задіяти усунення бар'єрів між державами на внутрішньому ринку ЄС;
- забезпечити в податковій політиці свободу: руху товарів, осіб, послуг і капіталів;
- задіяти процес реформування існуючої податкової системи для підвищення ефективності та справедливості;
- забезпечити усунення перешкод податкової політики для транскордонної економічної діяльності;
- ліквідувати прояви недобросовісної конкуренції в податкових системах

юрисдикцій держав–членів;

- не допускати дискримінацію в податковому законодавстві на внутрішньому ринку ЄС;

- задіяти системи уникнення подвійного оподаткування внутр. Системи ЄС та з зовнішніми державами світу;

- забезпечити ефективну співпрацю між податковими адміністраціями країн ЄС для забезпечення контролю;

- розробити та задіяти систему боротьби в ЄС з податковими правопорушеннями.

Основним відносним показником ефективності податкової бази в ЄвроСоюзі є показник частки податків, віднесений до рівня ВВП країни. На сьогодні середня частка податків у ВВП в країнах Європейського Союзу складає середній рівень до 40 % (рис. 1.1) [106].

Лідерами по варіації рівнів податкової системи в Європейському Союзі є наступні країни по питомій вазі:

- максимум податків у Франція, Данія та Бельгія (понад 47%);

- мінімум податків у Ірландії (24,4%), Румунії (28,0%), Болгарії (29,0%), Литві (29,4%) та Латвії (29,5%).

В Україні питома вага знаходиться на рівні 27,3 %, що відповідає її найнижчому рівні в Європі.

З рис. 1.2 при порівнянні частки податків у структурі ВВП США, країн ЄС, Японії та України фіксується висновок, що в Україні реалізований невеликий податковий тиск 27,3%, що більший лише частки у США 26,9%, в той час у країнах ЄС податковий тиск у складає 40,0% [40].

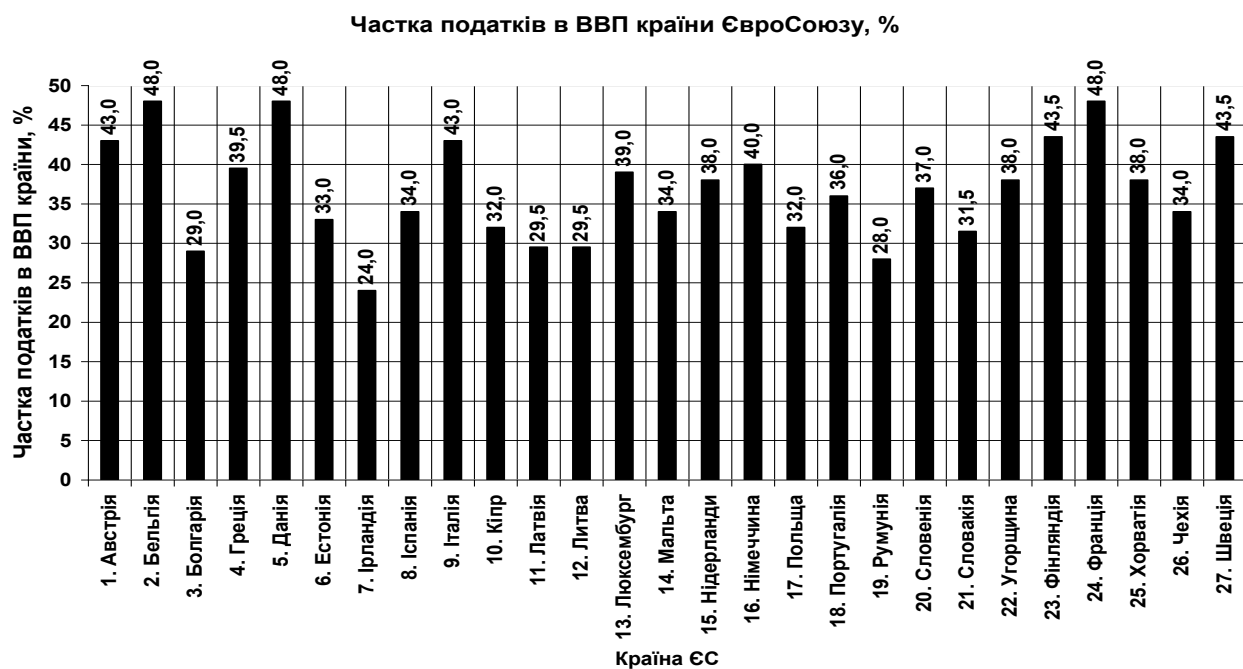

Рисунок 1.1 Частки податків у ВВП країн

Джерело: побудовано за [106]

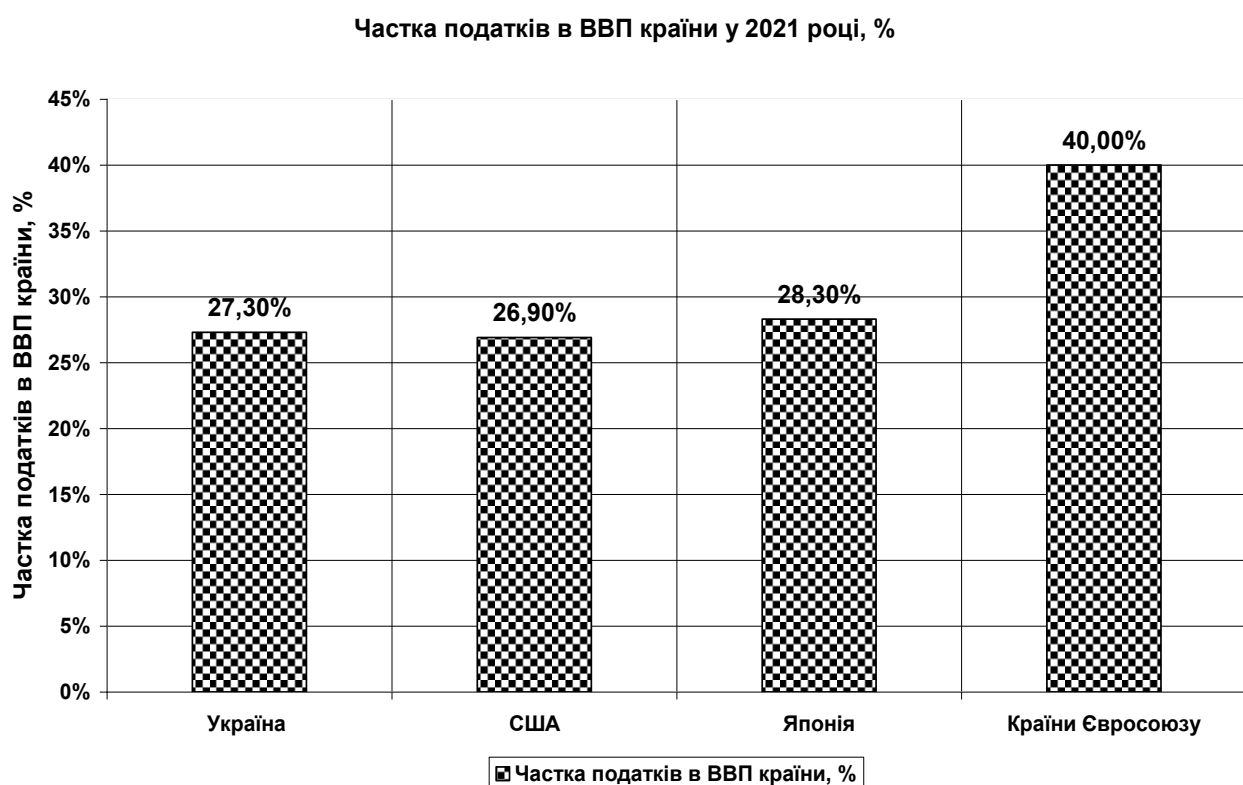

Рисунок 1.2 Частка податків (%) у структурі ВВП України, США, Японії,

Євросоюз. Джерело: побудовано за [40]

В світі реалізовані прямі, прогресивні та регресивні системи оподаткування доходів:

1) для прямої шкали оподаткування: податок розраховується за єдиною ставкою незалежно від рівня доходу (Україна, Грузія, Болгарія);

2) для прогресивної шкали оподаткування податок спрямований на збільшенні податкових ставок при збільшенні доходу (Франція, США, Німеччині, Великобританія, Нідерланди) [40].

Проаналізуємо кількість затверджених податків в різних країнах [40]:

– в Україні реалізовано 11 податків та зборів: (7 державних та 4 місцевих);

– в Японії реалізовано 55 податків та зборів (25 державних та 30 місцевих);

– в Великобританії реалізовано – 8 податків;

– в Італії – 15 податків;

– в Німеччині – 16 податків;

– у Франції – 7 податків;

– в Нідерландах – 9 податків;

– в Португалії – 8 податків;

– в Іспанії – 8 податків.

Згідно з наведеним переліком в Україні більшу частину надходжень до бюджету складають непрямі податки (ПДВ склав 50,69% усіх бюджетних надходжень, акцизний податок – 15,64%). У країнах ЄС та США більшість надходжень до бюджету складають прямі податки за рахунок податку на прибуток та податку на доходи фізичних осіб [40].

В табл. 1.1 наведені порівняльні ставки основних податків в Україні та в інших країнах [40], де Україна по 3-х основних податках має мінімальні податкові ставки серед країн Європи, які аналізуються. На другому місці розмістилась Польща, на третьому – Німеччина, на четвертому – Іспанія .

Ставки основних податків в країнах Євро Союзу та в Україні

Країни Європи	Ставка ПДВ		Ставка податку на доходи фізичних осіб		Ставка податку на прибуток		Загальний рейтинг країни в Європі
	%	Місце в рейтингу	%	Місце в рейтингу	%	Місце в рейтингу	Місце в рейтингу
1. Україна	20	2	18	1	18	1	1
2. Німеччина	19	1	47,5	6	29,8	4	3
3. Іспанія	21	3	45	4	30	5	4
4. Італія	22	4	45,6	5	31,4	6	7
5. Франція	20	2	45	4	34,4	8	6
6. Нідерланди	21	3	52	7	25,5	3	5
7. Португалія	23	5	42	3	36	9	8
8. Бельгія	21	3	53,7	8	34	7	9
9. Польща	23	5	32	2	19	2	2

Джерело: побудовано за [40]

В Європейському Союзі задіяні системи прямого та непрямого оподаткування [40]:

– система прямого оподаткування включає податки, що стягуються з доходу, багатства та капіталу, як фізичних, так і корпоративних суб'єктів;

– прямі податки на доходи фізичних осіб (ПДФО) не регулюються положеннями ЄС, а ця сфера оподаткування підпорядкована прецедентній практиці Європейського Суду;

– система непрямого оподаткування в ЄС є гармонізованою для єдиного ринку та включає непрямі податки: ПДВ, акцизні збори, збори на імпорт та енергоносії, екологічні податки.

Підвищення ефективності податкових систем в ЄС, а також і в перспективній податковій системі України залежить від низки новітніх тенденцій в глобалізованому світі: як цифровізація економіки та технологічний прорив, зміни характеру глобалізації, загострення демографічних та екологічних проблем.

1.3 Механізм регулювання міжнародної трудової міграції

Регулювання міжнародних норм податкового законодавства та трудової міграції і категорії трудової міграції біженців з України здійснюється на основі:

- 1) Податкового Кодексу України [62];
- 2) Міжурядових законів між Україною та країнами світу про уникнення подвійного оподаткування мігрантів з України [55];
- 3) Закону України «Про зовнішню трудову міграцію» [77];
- 4) Закону України «Про імміграцію» [76];
- 5) Стратегії державної міграційної політики України [78];
- 6) Плану ЄвроСоюзу із забезпечення готовності та подолання кризових ситуацій у сфері міграції [61];
- 7) Угоді про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони [97].

В Україні в сфері трудової міграції діє затверджений «План дій з лібералізації візового режиму з ЄС (ПДВЛ)» [59]. Згідно „Плану ПДВЛ” розроблено законодавство у сфері міграційної політики у Законі України «Про імміграцію» [76].

Для виконання „Плану ПДВЛ” в Україні задіяний закон «Про зовнішню трудову міграцію» [77], в якому окремо обумовлені правові і організаційні норми регулювання в Україні зовнішньої трудової міграції, а також норми регулювання соціального захисту трудових мігрантів і членів їх сімей за кордоном. Додатково „Плану ПДВЛ” у сфері міграції застосовуються „Стратегія державної міграційної політики” [63], а також „План реінтеграції в суспільство трудових мігрантів” [60].

В табл. 1.2 побудований облік проведений Укрстатом трудових мігрантів за категоріями, статтю та місцем проживання до виїзду за кордон, при цьому 43.2 % мігрантів повернулися в Україну [23].

Таблиця 1.2

Трудові мігранти в повоєнній Україні, розташовані за категоріями, статтю та місцем проживання до виїзду за кордон

Категорія мігрантів з України	Усього	Жінки	Чоловіки	Міські поселення	Сільська місцевість
Загальна кількість трудових мігрантів, усього, тис. осіб	1303,3	385,8	917,5	663,5	639,8
Частка довгострокових трудових мігрантів з повертанням в Україні, %	43,2	37,7	45,5	47,5	38,7
Частка щорічних трудових мігрантів (короточасні), %	48,5	49,3	48,1	43,3	53,9
Частка тимчасових працівників – мігрантів з повертанням, %	8,3	13,0	6,4	9,2	7,4

Джерело: побудовано за даними [23]

Рисунок 1.3 Усього середня чисельність міжнародних мігрантів з України у 2017 р., тис. осіб (1 303 300 осіб)

Джерело: побудовано за даними [23]

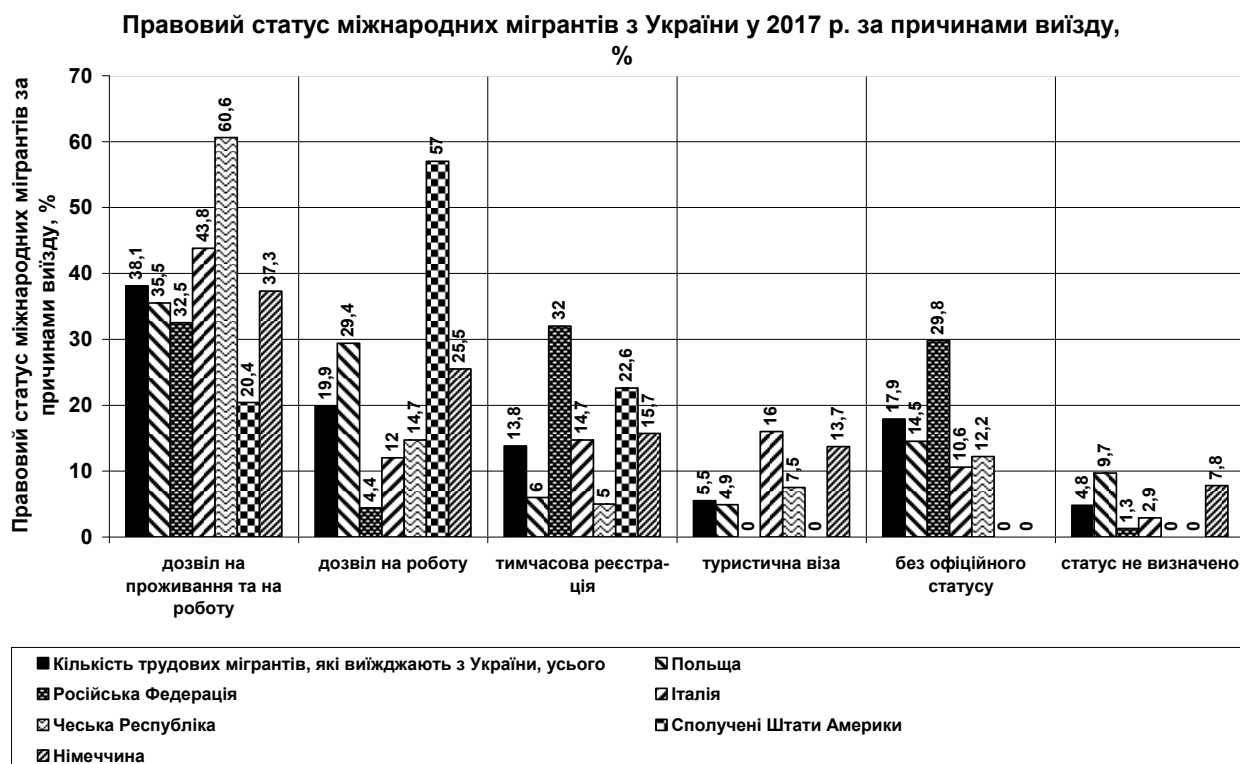

Рисунок 1.4 Правовий статус міжнародних мігрантів з України у 2017 р. за причинами виїзду, %

Джерело: побудовано за даними [23]

На рис. 1.3 – 1.4 наведені статистика у останній рік статистичного бюлетеня Укрстата [23]:

– усього середня чисельність міжнародних мігрантів з України, тис. осіб (1 303 300 осіб);

– правовий статус міжнародних мігрантів з України за причинами виїзду, %.

Згідно з даними, які розміщені на рис. 1.3:

- в Польщу виїжджають 38,86 % мігрантів;
- в рф виїжджають 28,27 % мігрантів;
- в Італію виїжджають 11,26 % мігрантів;
- в Чеську республіку виїжджають 9,4 % мігрантів.

Згідно з даними, які розміщені на рис. 1.4:

– максимальний рівень дозвілу на виїзд мігрантів з України на основі

дозволів іноземних країн на проживання та роботу – до 38,1 %;

– на другому місці дозвілу на виїзд мігрантів з України на основі дозволів на роботу – 19,9 %;

– на третьому місці дозвілу на виїзд мігрантів з України на основі тимчасової реєстрації – 13,8 %.

На рис. 1.5 наведений розподіл очікуємої тривалості перебування за кордоном міжнародних мігрантів з України, %. Згідно з результатами, наведеними на рис. 1.5:

– максимальний рівень виїзду мігрантів з України реєструється на 43,5 % на рівень від 1 до 3 місяців;

– на другому місці рівень виїзду мігрантів з України на 22,4 % на рівень від 3 до 6 місяців;

– на третьому місці рівень виїзду до 10,0% від 6 місяців до більше 12 місяців.

Рисунок 1.5 Очікуєма тривалість перебування за кордоном міжнародних мігрантів з України, %

Джерело: побудовано за даними [23]

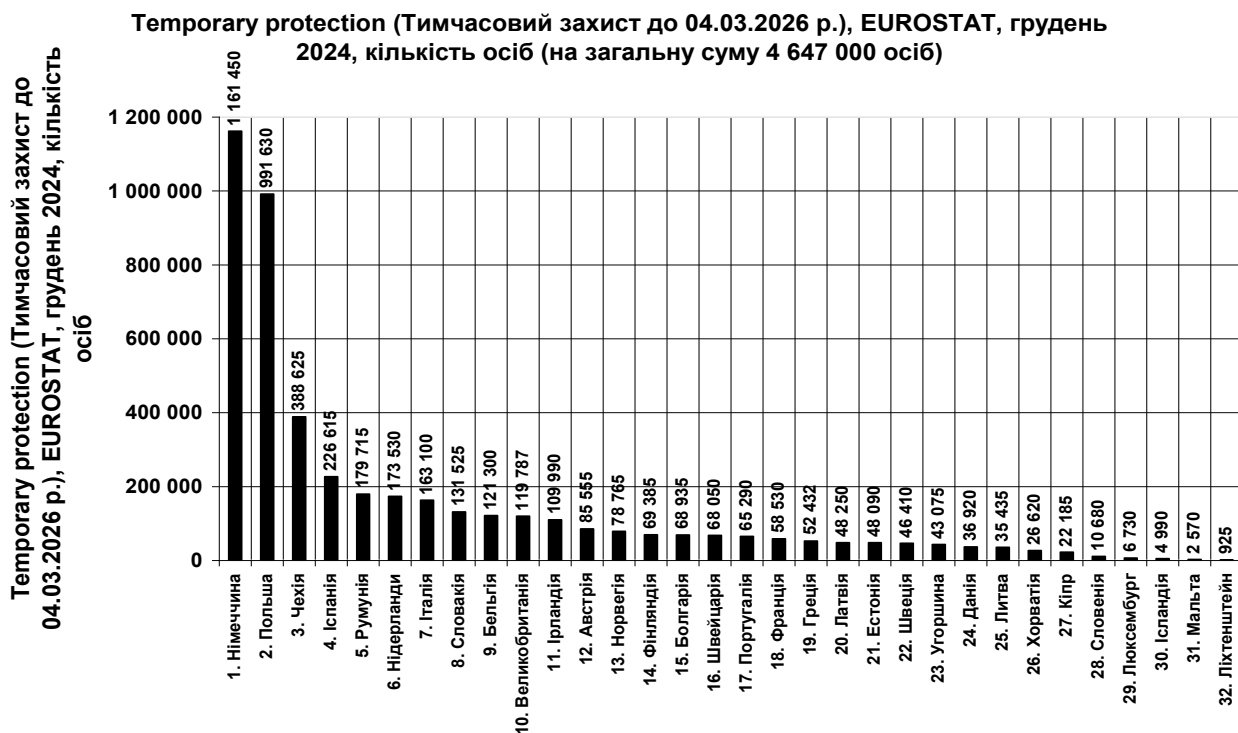

Рисунок 1.6 Temporary protection (Тимчасовий захист), EUROSTAT, 2024 р., кількість осіб (на загальну суму 4 647 000 осіб)

Джерело: побудовано за даними [110]

На рис. 1.6 побудована структура розташування біженців з України у режимі «Тимчасовий захист», який діє в ЄвроСоюзі до 2026 року на загальну кількість 4 647 000 осіб. Розподіл біженців з України становить дорослі жінки – 44,8 %, діти – 31,0 %, чоловіче населення – 23,2 % [110].

На сьогодні зареєстрована кількість «біженців з України» становить по країнам ЄвроСоюзу (рис. 1.6):

- в Німеччині зареєстровані 25,0 % «біженців»;
- в Польщі зареєстровані 21,34 % «біженців»;
- в Чехії зареєстровані 8,36 % «біженців»;
- в Іспанії зареєстровані 4,88 % «біженців»;
- в Румунії зареєстровані 3,87 % «біженців»;
- в Нідерландах зареєстровані 3,73 % «біженців»;
- в Італії зареєстровані 3,51 % «біженців»;
- в Словачії зареєстровані 2,83 % «біженців»;

- в Бельгії зареєстровані 2,61 % «біженців»;
- в Великобританії зареєстровані 2,58 % «біженців»;

Висновки до розділу 1

Проведений аналіз теоретичних основ міжнародних податкових норм та трудової міграції в світі дає можливість сформулювати наступні висновки.

Проведений аналіз питомої ваги податків у структурі ВВП США, країн ЄС, Японії та України показав, що в Україні відносно невеликий податковий тиск 27,3% від рівня ВВП, менший лише в США 26,9% від рівня ВВП, в той час у країнах ЄС податковий тиск у середньому склав 40,0%.

Сутність та основи трудової міграції в світових державах викладена «Глобальним договором про безпечну, упорядковану та регулярну міграцію» (ООН), згідно з яким міграція була частиною людського досвіду впродовж історії, і ми визнаємо, що це джерело процвітання, інновації та сталого розвитку у нашому глобалізованому світі, і що ці позитивні впливи можна оптимізувати шляхом покращення управління міграцією. більшість мігрантів по всьому світу сьогодні подорожують, живуть і працюють у безпечних, упорядкованих і регулярних умовах.

Проведений аналіз регулювання міжнародних норм податкового законодавства та трудової міграції і категорії трудової міграції біженців з України показав:

- в довоєнних роках рівень щорічної міграції в Україні становив 1 303 тис. осіб, при чому 385,8 осіб були жінками, а 917,5 осіб – чоловіками;
- правовий статус міжнародних мігрантів з України в довоєнних роках за причинами виїзду характеризується: в Польщу виїжджають 38,86 % мігрантів; в рф виїжджають 28,27 % мігрантів; в Італію виїжджають 11,26 % мігрантів; в Чеську республіку виїжджають 9,4 % мігрантів;
- правовий дозвіл причин міграції становив наступне: максимальний

рівень правового дозвілу на виїзд мігрантів з України проводиться на основі дозволів іноземних країн на проживання та роботу – до 38,1 %; на другому місці правового дозвілу на виїзд мігрантів з України проводиться на основі дозволів на роботу – 19,9 %; на третьому місці правового дозвілу на виїзд мігрантів з України проводиться на основі тимчасової реєстрації – 13,8 %;

– розподіл очікуємої тривалості перебування за кордоном міжнародних мігрантів з України у довоєнних роках становив: максимальний рівень виїзду мігрантів з України реєструється на 43,5 % на рівень від 1 до 3 місяців; на другому місці рівень виїзду мігрантів з України на 22,4 % на рівень від 3 до 6 місяців; на третьому місці рівень виїзду до 10,0% від 6 місяців до більше 12 місяців.

Проведений аналіз військового нападу РФ на Україну спричинив масовий виїзд «біженців» за межі України, а поточна структура розташування «біженців» з України 2024 році в режимі «Тимчасовий захист» становить 4 647 000 осіб. Розподіл біженців з України становить дорослі жінки – 44,8 %, діти – 31,0 %, чоловіче населення – 23,2 % .

Військове вторгнення Росії на Україну створило ситуацію масового прибуття переміщених осіб з України в ЄвроСоюз і Європейська Комісія оперативно запропонувала активувати «Директиву про тимчасовий захист». На сьогодні найбільша зареєстрована кількість «біженців з України» становить по країнам ЄвроСоюзу: в Німеччині зареєстровані 25,0 % «біженців»; в Польщі зареєстровані 21,34 % «біженців»; в Чехії зареєстровані 8,36 % «біженців»; в Іспанії зареєстровані 4,88 % «біженців»; в Румунії зареєстровані 3,87 % «біженців»; в Нідерландах зареєстровані 3,73 % «біженців»; в Італії зареєстровані 3,51 % «біженців».

РОЗДІЛ 2

АНАЛІЗ ОСОБЛИВОСТЕЙ МІЖНАРОДНОЇ ТРУДОВОЇ МІГРАЦІЇ В КРАЇНАХ СВІТУ

2.1 Міжнародна статистика регулювання трудової міграції в світі

Для міжнародного статистичного огляду проблем міжнародної міграції в кваліфікаційній магістерській роботі використані праці вітчизняних науковців Черняка Є.О., Черняка О.І, Осташевського І.І., Кулініча І.І., Авраменко Д.О. [99], [100], [103], [104], [105] по тематиці:

- Особливості регулювання міжнародної трудової міграції в умовах глобальних викликів;
- Міжнародна трудова еміграція та «відтік мізків»: економічне обґрунтування еміграції з України;
- Сучасні тенденції міжнародної міграції робочої сили.
- Вплив грошових переказів на макроекономічні показники в Україні.

У сучасному світі міжнародна трудова міграція стала актуальним і складним явищем, що визначається глибокими економічними, соціальними та політичними впливами. Зростання глобалізації, технологічний розвиток та нерівномірність економічного розвитку між країнами породжують нові виклики у сфері міграції праці. З цієї перспективи, ключовою проблемою стає розробка та вдосконалення систем регулювання міжнародної трудової міграції для вирішення проблем та відповіді на потреби сучасного суспільства [99].

Міжнародна трудова міграція може стати джерелом економічного збагачення та соціального розвитку. Однак неефективне регулювання може призвести до виникнення нерівності та конфліктів. Наукове дослідження повинно допомогти визначити оптимальні стратегії для забезпечення стабільності і рівноваги міжнародних робочих ринків [99].

Актуальність теми міжнародної міграції робочої сили в сучасному світі визначається комплексом економічних, соціальних і політичних чинників.

Зростання глобалізації та інтеграції ринків створює умови для вільного пересування праці між країнами, що впливає на економічні системи та рівень конкуренції. Країни з високорозвиненими господарствами висловлюють потребу у кваліфікованій робочій силі, тоді як менш розвинені шукають можливості для вивезення свого населення за кордон у пошуках кращих можливостей. Крім того, міжнародна міграція робочої сили з часом стає ключовим елементом глобальної стратегії розвитку. Якщо вона не буде адекватно регульована, це може вплинути на стабільність, економічний розвиток та міжнародні відносини. Тому вивчення та розуміння цього явища є важливим завданням для сучасних досліджень та політики [99].

Міграція населення в сучасному світі відіграє ключову роль та охоплює практично всі країни глобального співтовариства. Особливу важливість в цьому контексті має переміщення робочої сили через кордони країн, яке становить складну та різноманітну складову соціального процесу міграції населення. Цей процес надзвичайно багатогранний за своєю природою, варіюється за формами прояву та має різноманітні наслідки [99].

Аналіз літературних джерел, присвячених проблематиці різновидів міжнародної міграції робочої сили, дозволяє сформулювати типологію структури, яка враховує різні ознаки цього явища, табл. 2.1 Аналіз різновидів міжнародної міграції робочої сили дозволяє сформулювати загальну типологію, яка враховує різноманітні аспекти цього явища. Розподілення за географічним розташуванням, часовими рамками, метою міграції та легальністю дозволяє краще розуміти різновиди та особливості цього процесу, а також визначити його ключові характеристики. З огляду на комплексність та динамічність міжнародної трудової міграції, її регулювання потребує врахування як глобальних тенденцій, так і специфіки національних ринків праці. Ефективна міграційна політика має бути орієнтована на створення прозорих та збалансованих механізмів, які забезпечують захист прав мігрантів, сприяють їхній соціальній та економічній інтеграції, а також задовольняють потреби приймаючих країн у кваліфікованій робочій силі.

Види міграції робочої сили

Ознака	Вид міграції	Опис
Географічне розташування	Внутрішня міграція	Переміщення робочої сили в межах власної країни.
	Міжнародна міграція	Переміщення робочої сили через міждержавні кордони для працевлаштування в інших країнах.
За ступенем відповідності дій мігранта законодавству	Легальна міграція	Міграція, яка відбувається в рамках законодавства та з правовими дозволами.
	Нелегальна міграція	Переміщення робочої сили поза законодавчими рамками та без відповідних правових дозволів.
Часові рамки	Сезонна міграція	Тимчасове переміщення працівників для виконання роботи в певний період року.
	Постійна міграція	Тривале або постійне переміщення робочої сили з однієї країни в іншу для сталого працевлаштування.
Мета міграції	Економічна міграція	Пошук роботи та поліпшення економічного статусу.
	Соціальна міграція	Переселення з метою поліпшення соціальних умов життя, освіти чи здоров'я.
	Політична міграція	Переміщення з політичних мотивів, таких як біженство від конфліктів чи політичного переслідування

Джерело: сформовано на основі [99]

В табл. 2.2 надає комплексний огляд різновидів тимчасової трудової міграції, розширюючи розуміння різноманітних мотивів та обставин, які можуть впливати на робочі переміщення.

Таблиця 2.2.

Класифікація тимчасової трудової міграції згідно з МОМ

Вид тимчасової міграції	Опис
Сезонна міграція	Переміщення робочої сили для виконання сезонних робіт, таких як сільське господарство чи туризм
Контрактна міграція	Міграція, що базується на укладенні контракту між роботодавцем та працівником на обмежений термін.
Проектна міграція	Переселення для участі в конкретному проекті, після завершення якого мігрант повертається.
Тимчасова робоча міграція	Тимчасове переміщення для виконання робіт у певний період року, а потім повернення на батьківщину.
Інвесторська міграція	Міграція, пов'язана з інвестиціями в країну, яка надає привілеї для іноземних інвесторів.
Робоча міграція	Переселення для здобуття роботи та працевлаштування на обмежений термін.
Міграція для підтримки сім'ї	Переміщення з метою підтримки родини або об'єднання з родиною в іншій країні.

Джерело: сформовано на основі [99]

Явище міжнародної трудової міграції представляє собою економічний процес, пов'язаний із перетином міждержавних кордонів трудовими мігрантами, що продають свою робочу силу в приймаючій країні. З економічного погляду, важливими характеристиками є правовий статус міграції, кількість мігрантів та рівень інтелектуального капіталу, який вони приносять чи вивозять у господарство приймаючої країни [99]. У сучасних умовах господарювання основною характеристикою процесів міжнародної міграції населення є їхній виключно економічний спрямований характер, що зумовлений пошуками нових можливостей працевлаштування за межами рідної країни. Основною причиною, яка підштовхує людей залишати свої оселі та шукати кращої долі за кордоном, є різниця у рівнях життя та економічних можливостей у різних регіонах світу, особливо між промислово розвиненими країнами та тими, що розвиваються [99].

Міжнародний статистичний огляд світової міграції представлений за статистичними оглядами підрозділу ООН – UN DESA:

- Міжнародний стан мігрантів 2024. Ключові факти та цифри [107];
- Міжнародна міграція та сталий розвиток [108];
- Міграція та мігранти: глобальний огляд [109];
- Міграційна доповідь про міграцію в світі 2024 [111].

За даними управління ООН – UN DESA (2025) на початок 2025 року в світі [107]:

1) Розрахункова кількість міжнародних мігрантів у 2024 році склала 304 млн осіб, що показує зростання на 29 млн осіб відносно рівня у 275 млн осіб у 2020 році (табл. 2.3).

2) Порівняльна частка міжнародних мігрантів по відношенню до населення світу та становить 3,7 відсотка.

3) Частка жінок–мігрантів неухильно зростала протягом останніх десятиліть і досягла 146 мільйонів у 2024 році, частка жінок–мігрантів залишалася відносно стабільною та становила 48,08% у середині 2024 року (47,97% у 2020 році).

4) Частка жінок у складі мігрантів відрізняється за регіонами: найнижча в Азії (42%), найвища у Європі (52%). По регіонах: Північна Америка (51%), Океанія (51%), Латинська Америка та Карибський басейн (50%), Африка (47%).

Таблиця 2.3

Міжнародні мігранти, 1990–2024 рр.

Рік	Кількість міжнародних мігрантів, млн. осіб	Мігранти у % від населення світу
1990	153,0	2,9
1995	161,3	2,8
2000	173,2	2,8
2005	191,5	2,9
2010	221,0	3,2
2015	248,0	3,4
2020	280,6	3,6
2024	304,0	3,7

Джерело: складено на основі [107]

Міжнародний мігрант визначається як «будь-яка особа, яка змінює країну свого звичайного проживання» (UN DESA) [111].

Чисельність мігрантів визначається як «загальна кількість міжнародних мігрантів, які перебувають у цій країні у певний момент часу» (UN SD).

Міжнародні мігрантські контингенти – це оцінки «загальної кількості міжнародних мігрантів, що перебувають у цій країні в певний момент часу» (UN SD) [111].

Ключові показники мобільності мігрантів в світовому статистичному обліку (IOM GMDAC) розподіляються на наступні групи: Міжнародні мігранти; Жінки-мігранти; Діти-мігранти; Молодь та міграція; Трудові мігранти; Грошові перекази мігрантів; Зниклі мігранти; Торгівля людьми; Біженці та прохачі притулку; Переселення; Внутрішнє переміщення [111].

За даними управління UN DESA (2025) по континентам показники міграції населення розподіляються наступним чином [107]:

1) Світовий розподіл мігрантів [107]:

Згідно з результатами, що наведені на рис. Б.1 – Б.2 Додатку Б, світова структура розподілу мігрантів, згрупована по країнам окремих континентів світу у 2010 та у 2024 рр., свідчить про зростання міграції в Азії, Африці, Південній Америці:

– в Європі абсолютна кількість мігрантів з рівня 33,0 % у 2010 році знизилась до рівня 31,9 % у 2024 рр. відносно світового рівня у 304,022 млн осіб, а рівень міграції зріс до 12,6 % від кількості жителів Європи;

– в Північній Америці кількість мігрантів з рівня 23,0 % у 2010 році знизилась до рівня 20,14 % у 2024 рр. відносно світового рівня, а рівень міграції зріс до 15,9 % від кількості жителів Північної Америки;

– в Азії кількість мігрантів з рівня 29,0 % у 2010 році зросла до рівня 30,3 % у 2024 рр. відносно світового рівня;

– в Африці кількість мігрантів з рівня 8,0 % у 2010 році зросла до рівня 9,6 % у 2024 рр. відносно світового рівня;

– в Південній Америці та на Карибах кількість мігрантів з рівня 3,73 % у 2010 році зросла до рівня 5,76 % у 2024 рр. відносно світового рівня.

Для подальшого статистичного аналізу міжнародної міграції статистичний аналіз розбиваємо згідно статистичній номенклатурі ООН на наступні континентальні групи: Африка; Європа; Північна Америка; Латинська та Центральна Америка і регіон Карибських островів; Азія; Океанія.

1) Європа (статистична структура міграції).

Станом на середину 2024 року в Європі було 92,9 мільйона міжнародних мігрантів у порівнянні з 83 мільйонами в середині 2020 року (+13%) та 73,2 мільйона осіб мігрантів у 2010 році [107].

Станом на середину 2024 року міжнародні мігрантів у Європі були розташовані по окремим територіям регіону наступним чином (93,928 млн осіб мігрантів) – рис. Б.3 Додатку Б [107]:

- Східна Європа (10 країн) – 19,52 % осіб мігрантів;
- Західна Європа (9 країн) – 39,12 % осіб мігрантів;
- Південна Європа (16 країн) – 21,62 % осіб мігрантів;

- Півнчна Європа (13 країн) –19,47 % осіб мігрантів;

Згідно результатів, що наведені на рис. Б.4 Додатку Б, структурне розташування мігрантів у Західній Європі має розподіл:

– в Західній Європі загальний рівень мігрантів становить 13,5 % у 2010 році та зріс до рівня 16,4 % у 2024 році;

– сумарний рівень мігрантів в Західній Європі становить 26,56 млн.осіб у 2010 році та зріс до рівня 36,74 млн.осіб у 2024 році (зростання на 10,18 млн.осіб мігрантів);

– найбільший відсоток мігрантів спостерігається в великих країнах Західної Європи: Швейцарія – 31,1 % (2,77 млн. осіб мігрантів); Австрія – 25,5 % (2,32 млн. осіб мігрантів); Німеччина – 19,8 % (16,75 млн. осіб мігрантів); Франція – 13,8 % (9,19 млн. осіб мігрантів) від кількості населення;

– великий відсоток мігрантів спостерігається в невеликих країнах Західної Європи: Ліхтенштейн, Люксембург, Монако, де рівень міграції населення становить 51,0 – 70,2 % від кількості населення;

Згідно результатів, що наведені на рис. Б.5 Додатку Б, структурне розташування мігрантів у Південній Європі має розподіл:

– в Південній Європі загальний рівень мігрантів становить 9,9 % у 2010 році та зріс до рівня 13,3 % у 2024 році (зростання на +3,4 % від обсягу жителів);

– сумарний рівень мігрантів в Південній Європі становить 15,24 млн.осіб у 2010 році та зріс до рівня 20,31 млн.осіб у 2024 році (зростання на 5,07 млн.осіб мігрантів);

– найбільший відсоток мігрантів спостерігається в великих країнах Південної Європи: Іспанія – 18,3 % (8,87 млн. осіб мігрантів); Італія – 11,9 % (6,55 млн. осіб мігрантів); Греція – 14,2 % (1,42 млн. осіб мігрантів) від кількості населення;

– великий відсоток мігрантів спостерігається в невеликих країнах Південної Європи: Андора, Мальта, Гібралтар, Сан-Маріно, де рівень міграції населення становить 17,3 – 59,1 % від кількості населення.

Згідно результатів, що наведені на рис. Б.6 Додатку Б, структурне

розташування мігрантів у Північній Європі має розподіл:

- в Північній Європі загальний рівень мігрантів становить 12,0 % у 2010 році та зріс до рівня 17,0 % у 2024 році (зростання на +5,0 % від обсягу жителів);

- сумарний рівень мігрантів в Північній Європі становить 11,97 млн.осіб у 2010 році та зріс до рівня 18,54 млн.осіб у 2024 році (зростання на 6,57 млн.осіб мігрантів);

- найбільший відсоток мігрантів спостерігається в великих країнах Північної Європи: Великобританія – 17,1 % (11,84 млн. осіб мігрантів); Швеція – 21,3 % (2,27 млн. осіб мігрантів); Ірландія – 23,1 % (1,22 млн. осіб мігрантів), Норвегія (1,01 млн. осіб мігрантів) від кількості населення;

- великий відсоток мігрантів спостерігається в невеликих країнах Ісландські острови, острів Фароа, острів Мен, де рівень міграції населення становить 50,3 – 51,9 % від кількості населення.

Згідно результатів, що наведенв на рис. Б.6 Додатку Б, структурне розташування мігрантів у Східній Європі має розподіл:

- в Східній Європі загальний рівень мігрантів становить 6,6 % у 2010 році та знизився до рівня 6,5 % у 2024 році (зростання на –0,1 % від обсягу жителів);

- сумарний рівень мігрантів в Східній Європі становить 19,39 млн.осіб у 2010 році та зменшився до рівня 18,34 млн.осіб у 2024 році (зменшення на (–1,05) млн.осіб мігрантів);

- найбільший відсоток мігрантів спостерігається в великих країнах Східної Європи: рф – 6,3 % (7,61млн. осіб мігрантів); Україна – 13,4 % (5,1 млн. осіб мігрантів); Польща – 4,5 % (1,74 млн. осіб мігрантів), Чехія (1,02 млн. осіб мігрантів) від кількості населення;

- невеликих країнх у Східній Європі немає.

2) Північна Америка (статистична структура міграції) [107].

Станом на середину 2024 року у Північній Америці перебувало 61,2 мільйона міжнародних мігрантів у порівнянні з 58,8 мільйонами у середині 2020 року (+4%) та 51,0 мільйон осіб мігрантів у 2010 році [107].

Станом на середину 2024 року в Північній Америці, яка не має розподілу території, середній рівень міграції у 2010 році становив 14,8 % від кількості жителів та рівень міграції піднявся до 15,9 % у 2024 році, тобто зростання становить +1,1 % від кількості жителів.

Найменшими територіями в Північній Америці є Гренландія та Бермудські острови на яких спостерігається рівень міграції у 2024 році, які дорівнює на Бермудських островах – 31,2 %, а на Гренландії рівень міграції досягає 10,4 % від кількості жителів.

Згідно результатів, що наведені на рис. Б.8 Додатку Б, структурне розташування мігрантів у Північній Америці Європі має розподіл:

– в Північній Америці загальний рівень мігрантів становить 14,8 % у 2010 році та зріс до рівня 15,9 % у 2024 році;

– сумарний рівень мігрантів в Північній Америці становить 51,0 млн.осіб у 2010 році та зріс до рівня 61,2 млн.осіб у 2024 році (зростання на 10,2 млн.осіб мігрантів);

– найбільший відсоток мігрантів спостерігається в великих країнах Північної Америки: США – 15,2 % (52,57 млн. осіб мігрантів); Канада – 22,2 % (8,81 млн. осіб мігрантів) від кількості населення.

3) Азія (статистична структура міграції) [107].

Станом на середину 2024 року в Азії було 92,2 мільйона міжнародних мігрантів у порівнянні з 84,7 мільйонами в середині 2020 року (+9%) та 64,34 мільйонів мігрантів у 2010 році.

Станом на середину 2024 року міжнародні мігрантів у Азії були розташовані по окремим територіям регіону наступним чином (92,2 млн осіб мігрантів) – рис. Б.11 Додатку Б [107]:

- Східна Азія (8 країн) – 12,54 % осіб мігрантів;
- Західна Азія (18 країн) – 53,39 % осіб мігрантів;
- Центральна Азія (5 країн) – 4,24 % осіб мігрантів;
- Південна Азія (9 країн) – 17,86 % осіб мігрантів;
- Південно–Східна Азія (11 країн) – 11,97 % осіб мігрантів.

Згідно результатів, що наведені на рис. Б.11 – Б.12 Додатку Б, структурне розташування мігрантів у Азії має розподіл:

- в Азії загальний рівень мігрантів становить 1,6 % у 2010 році та зріс до рівня 1,9 % у 2024 році;
- сумарний рівень мігрантів в Азії становить 64,34 млн.осіб у 2010 році та зріс до рівня 92,17 млн.осіб у 2024 році (зростання на 27,83 млн.осіб мігрантів);
- найбільший відсоток мігрантів спостерігається в наступних регіонах Азії:
  - Східна Азія (8 країн) – 11,56 млн осіб мігрантів;
  - Західна Азія (18 країн) – 49,21 млн осіб мігрантів;
  - Центральна Азія (5 країн) – 3,91 млн осіб мігрантів;
  - Південна Азія (9 країн) – 15,46 млн осіб мігрантів;
  - Південно–Східна Азія (11 країн) – 11,04 млн осіб мігрантів.

Згідно результатів, що наведені на рис. Б.13 Додатку Б, структурне розташування мігрантів у Південно–Східній Азії має розподіл:

- в Південно–Східній Азії загальний рівень мігрантів становить 1,4 % у 2010 році та зріс до рівня 1,6 % у 2024 році;
- сумарний рівень мігрантів в Південно–Східній Азії становить 8,57 млн.осіб у 2010 році та зріс до рівня 11,04 млн.осіб у 2024 році (зростання на 2,47 млн.осіб мігрантів);
- найбільший відсоток мігрантів спостерігається в великих країнах Південно–Східної Азії: Малайзія – 10,7 % (3,81 млн. осіб мігрантів); Таїланд – 4,4 % (3,18 млн. осіб мігрантів); Сінгапур – 48,7 % (2,84 млн. осіб мігрантів) від кількості населення;
- незначний відсоток мігрантів спостерігається в невеликих країнах Тімоті, острів Лао, де рівень міграції населення становить 0,5 – 0,6 % від кількості населення.

Згідно результатів, що наведені на рис. Б.14 Додатку Б, структурне розташування мігрантів у Південній Азії має розподіл:

- в Південній Азії загальний рівень мігрантів становить 0,8 % у 2010 році та залишився на тому ж рівні 0,8 % у 2024 році;

– сумарний рівень мігрантів в Південній Азії становить 14,44 млн.осіб у 2010 році та зріс до рівня 16,46 млн.осіб у 2024 році (зростання на 2,02 млн.осіб мігрантів);

– найбільший відсоток мігрантів спостерігається в великих країнах Південної Азії: Пакістан – 1,7 % (4,18 млн. осіб мігрантів); Індія – 0,3 % (4,74 млн. осіб мігрантів); Іран – 4,8 % (3,84 млн. осіб мігрантів), Бангладеш – 1,7 % (2,91 млн. осіб мігрантів) від кількості населення;

– незначний відсоток мігрантів спостерігається в невеликих країнах Мальдиви, де рівень міграції населення становить 14,2 % від кількості населення.

Згідно результатів, що наведені на рис. Б.15 Додатку Б, структурне розташування мігрантів у Центральній Азії має розподіл:

– в Центральній Азії загальний рівень мігрантів становить 5,9 % у 2010 році та зменшився до рівня 10,1 % у 2024 році;

– сумарний рівень мігрантів в Центральній Азії становить 3,79 млн.осіб у 2010 році та зріс до рівня 3,91 млн.осіб у 2024 році (зростання на 0,12 млн.осіб мігрантів);

– найбільший відсоток мігрантів спостерігається в великих країнах Центральної Азії: Казахстан – 10,1 % (2,09 млн. осіб мігрантів); Узбекистан – 3,2 % (1,15 млн. осіб мігрантів) від кількості населення;

– невеликих країн в Центральній Азії немає.

Згідно результатів, що наведені на рис. Б.16 Додатку Б, структурне розташування мігрантів у Східній Азії має розподіл:

– в Східній Азії загальний рівень мігрантів становить 0,5 % у 2010 році та зріс до рівня 0,7 % у 2024 році;

– сумарний рівень мігрантів в Східній Азії становить 7,48 млн.осіб у 2010 році та зріс до рівня 11,56 млн.осіб у 2024 році (зростання на 4,08 млн.осіб мігрантів);

– найбільший відсоток мігрантів спостерігається в великих країнах Східної Азії: Гонконг – 41,3 % (3,06 млн. осіб мігрантів); Японія – 2,8 % (3,41 млн. осіб мігрантів); Китай – 0,1 % (1,64 млн. осіб мігрантів), Південна Корея – 3,5 % (1,61

млн. осіб мігрантів), Тайвань – 4,9 % (1,13 млн. осіб мігрантів) від кількості населення;

– незначний відсоток мігрантів спостерігається в невеликих країнах Макао, де рівень міграції населення становить 59,3 % від кількості населення.

Згідно результатів, що наведені на рис. Б.17 Додатку Б, структурне розташування мігрантів у Західній Азії має розподіл:

– в Західній Азії загальний рівень мігрантів становить 12,8 % у 2010 році та зріс до рівня 15,9 % у 2024 році;

– сумарний рівень мігрантів в Західній Азії становить 30,1 млн.осіб у 2010 році та зріс до рівня 49,21 млн.осіб у 2024 році (зростання на 19,11 млн.осіб мігрантів);

– найбільший відсоток мігрантів спостерігається в великих країнах Західної Азії: Саудівська Аравія – 40,3 % (13,68 млн. осіб мігрантів); ОАЄ – 74,0 % (8,16 млн. осіб мігрантів); Турція – 8,1 % (7,08 млн. осіб мігрантів), Йорданія – 45,7 % (5,28 млн. осіб мігрантів), Кувейт – 67,3 % (3,32 млн. осіб мігрантів), Катар – 76,7 % (2,34 млн. осіб мігрантів) від кількості населення;

– значний відсоток мігрантів спостерігається в невеликих країнах Бахрейн, Оман де рівень міграції населення становить 43 – 59,3 % населення.

4) Африка (статистична структура міграції) [107].

Станом на середину 2024 року в Африці було 29,2 мільйона міжнародних мігрантів порівняно з 25,3 мільйонами у середині 2020 року (+15%) та рівнем 17,75 мільйонів у 2010 році.

Станом на середину 2024 року міжнародні мігранти у Африці були розташовані по окремим територіям регіону наступним чином (29,18 млн осіб мігрантів) – рис. Б.18 Додатку Б [107]:

- Східна Африка (20 країн) – 28,45 % осіб мігрантів;
- Західна Африка (17 країн) – 28,23 % осіб мігрантів;
- Середня Африка (9 країн) – 16,64 % осіб мігрантів;
- Південна Африка (5 країн) – 9,98 % осіб мігрантів;
- Північна Африка (7 країн) – 16,7 % осіб мігрантів.

Згідно результатів, що наведенв на рис. Б.19 Додатку Б, структурне розташування мігрантів у Західній Африці має розподіл:

– в Західній Африці загальний рівень мігрантів становить 2,0 % у 2010 році та зменшився до рівня 1,8 % у 2024 році;

– сумарний рівень мігрантів в Західній Африці становить 6,41 млн.осіб у 2010 році та зріс до рівня 8,24 млн.осіб у 2024 році (зростання на 1,831 млн.осіб мігрантів);

– найбільший відсоток мігрантів спостерігається в великих країнах Західної Африки: Коте–Д’вуар – 9,0 % (2,88 млн. осіб мігрантів); Нігерія – 0,6 % (1,4 млн. осіб мігрантів); Буркіна Фасо – 3,1 % (0,75 млн. осіб мігрантів), Гана – 1,5 % (0,53 млн. осіб мігрантів) від кількості населення;

– значний відсоток мігрантів спостерігається в невеликих країнах Свята Олена де рівень міграції населення становить 9,4 % населення.

Згідно результатів, що наведенв на рис. Б.20 Додатку Б, структурне розташування мігрантів у Південної Африки має розподіл:

– в Південній Африці загальний рівень мігрантів становить 4,2 % у 2010 році та зменшився до рівня 4,0 % у 2024 році;

– сумарний рівень мігрантів в Південній Африці становить 2,5 млн.осіб у 2010 році та зріс до рівня 2,9 млн.осіб у 2024 році (зростання на 0,4 млн.осіб мігрантів);

– найбільший відсоток мігрантів спостерігається в великих країнах Південної Африки: Південно–Африканська Республіка – 4,1 % (2,63 млн. осіб мігрантів) від кількості населення;

– незначний відсоток мігрантів спостерігається в невеликих країнах Південної Африки – Лесото, де рівень міграції населення становить 0,6 % населення.

Згідно результатів, що наведенв на рис. Б.21 Додатку Б, структурне розташування мігрантів у Північній Африці має розподіл:

– в Північній Африці загальний рівень мігрантів становить 0,9 % у 2010 році та зріс до рівня 1,8 % у 2024 році;

– сумарний рівень мігрантів в Північній Африці становить 1,96 млн.осіб у 2010 році та зріс до рівня 4,87 млн.осіб у 2024 році (зростання на 2,91 млн.осіб мігрантів);

– найбільший відсоток мігрантів спостерігається в великих країнах Північної Африки: Судан – 4,8 % (2,39 млн. осіб мігрантів), Єгипет – 1,0 % (1,14 млн. осіб мігрантів), Лівія – 12,2 % (0,9 млн. осіб мігрантів) від кількості населення;

– незначний відсоток мігрантів спостерігається в невеликих країнах Північної Африки – Західна Сахара, де рівень міграції населення становить 1,0 % населення.

Згідно результатів, що наведені на рис. Б.22 Додатку Б, структурне розташування мігрантів у Середній Африці має розподіл:

– в Середній Африці загальний рівень мігрантів становить 1,8 % у 2010 році та зріс до рівня 2,3 % у 2024 році;

– сумарний рівень мігрантів в Середній Африці становить 2,44 млн.осіб у 2010 році та зріс до рівня 4,86 млн.осіб у 2024 році (зростання на 2,42 млн.осіб мігрантів);

– найбільший відсоток мігрантів спостерігається в великих країнах Середньої Африки: Чад – 6,3 % (1,27 млн. осіб мігрантів), Демократичне Конго – 1,0 % (1,09 млн. осіб мігрантів), Камерун – 2,2 % (0,67 млн. осіб мігрантів), Ангола – 1,8 % (0,68 млн. осіб мігрантів) від кількості населення;

– незначний відсоток мігрантів спостерігається в невеликих країнах Середньої Африки – Сан-Томе та Принсіпі, де рівень міграції населення становить 0,8 % населення.

Згідно результатів, що наведені на рис. Б.23 Додатку Б, структурне розташування мігрантів у Східній Африці має розподіл:

– в Східній Африці загальний рівень мігрантів становить 1,3 % у 2010 році та зріс до рівня 1,7 % у 2024 році;

– сумарний рівень мігрантів в Східній Африці становить 4,42 млн.осіб у 2010 році та зріс до рівня 8,30 млн.осіб у 2024 році (зростання на 3,88 млн.осіб

мігрантів);

– найбільший відсоток мігрантів спостерігається в великих країнах Східної Африки: Уганда – 4,1 % (2,06 млн. осіб мігрантів), Ефіопія – 0,9 % (1,17 млн. осіб мігрантів), Кенія – 1,8 % (0,99 млн. осіб мігрантів), Південний Судан – 7,7 % (0,91 млн. осіб мігрантів) від кількості населення;

– значний відсоток мігрантів спостерігається в невеликих країнах Сейшельські острови, де рівень міграції населення становить 10,2 % населення.

4) Латинська Америка та Карибський басейн (статистична структура міграції) [107].

Станом на середину 2024 року в країнах Латинської Америки та Карибського басейну перебувало 17,5 млн. міжнародних мігрантів у порівнянні з 14,3 млн. у середині 2020 року (+23%).

Станом на середину 2024 року Південна Америка та Карибські острови розподіляються за структурою ООН на три регіони (рис. Б.24 Додатку Б):

- Південна Америка (14 країн) – 71,83 % кількості мігрантів;
- Центральна Америка (8 країн) – 17,83 % кількості мігрантів;
- Острови Карибського регіону (28 островних країн) – 10,35 % кількості мігрантів.

Згідно результатів, що наведені на рис. Б.24 Додатку Б, структурне розташування мігрантів у Центральній, Південній Америці та Карибських островах має розподіл:

– у Південній Америці загальний рівень мігрантів становить 1,3 % у 2010 році та зріс до рівня 2,9 % у 2024 році;

– сумарний рівень мігрантів у Південній Америці становить 5,2 млн. осіб у 2010 році та зріс до рівня 12,6 млн. осіб у 2024 році (зростання на 7,4 млн. осіб мігрантів);

– в Центральній Америці загальний рівень мігрантів становить 1,1 % у 2010 році та зріс до рівня 1,7 % у 2024 році;

– сумарний рівень мігрантів в Центральній Америці становить 1,74 млн. осіб у 2010 році та зріс до рівня 3,12 млн. осіб у 2024 році (зростання на 1,38

млн.осіб мігрантів);

– на Карибських островах в Америці загальний рівень мігрантів становить 3,2 % у 2010 році та зріс до рівня 4,2 % у 2024 році;

– сумарний рівень мігрантів на Карибських островах Америки становить 1,34 млн.осіб у 2010 році та зріс до рівня 1,81 млн.осіб у 2024 році (зростання на 0,47 млн.осіб мігрантів);

– найбільший відсоток мігрантів спостерігається в великих країнах Центральної, Південної Америки: Аргентика – 4,3 % (1,96 млн. осіб мігрантів), Бразилія – 0,7 % (1,41 млн. осіб мігрантів), Венесуела – 4,4 % (1,27 млн. осіб мігрантів), Мексика – 1,3 % (1,73 млн. осіб мігрантів), Коста-Ріка – 12,2 % (0,63 млн. осіб мігрантів) від кількості населення;

– значний відсоток мігрантів спостерігається в невеликих країнах Карибських островів – Сан-Мартен, Туркс та Кейкос, Об'єднані штати Вірджинії, Британські Вірджинські острови, де рівень міграції населення становить 61,1 – 69,5 % населення.

б) Океанія (статистична структура міграції) [107].

Станом на середину 2024 року в Океанії перебувало 9,9 млн. міжнародних мігрантів у порівнянні з 9,3 млн. у середині 2020 року (+7%) та 7,14 млн осіб мігрантів у 2010 році (рис. Б.26 Додатку Б).

Згідно з структурою розподілу Океанії на окремі території континент становить наступні регіони:

- Австралія та Нова Зеландія (2 країни) – 96,76 кількості мігрантів;
- Меланезія (5 країн) – 1,29 % кількості мігрантів;
- Мікронезія (7 країн) – 1,24 % кількості мігрантів;
- Полінезія (9 країн) – 0,71 % кількості мігрантів

Згідно результатів, що наведенв на рис. Б.27 Додатку Б, структурне розташування мігрантів у Океанії має розподіл:

– у Океанії сумарно загальний рівень мігрантів становить 19,2 % у 2010 році та зріс до рівня 21,5 % у 2024 році;

– сумарний рівень мігрантів у Океанії становить 7,3 млн.осіб у 2010 році

та зріс до рівня 9,9 млн.осіб у 2024 році (зростання на 2,6 млн.осіб мігрантів);

– у Австралії та Новій Зеландії загальний рівень мігрантів становить 25,8 % у 2010 році та зріс до рівня 30,0 % у 2024 році;

– сумарний рівень мігрантів у Австралії та Новій Зеландії становить 6,63 млн.осіб у 2010 році та зріс до рівня 9,58 млн.осіб у 2024 році (зростання на 2,95 млн.осіб мігрантів);

– в Меланезії загальний рівень мігрантів становить 1,2 % у 2010 році та знизився до рівня 1,0 % у 2024 році;

– сумарний рівень мігрантів в Меланезії становить 0,11 млн.осіб у 2010 році та зріс до рівня 0,13 млн.осіб у 2024 році (зростання на 0,02 млн.осіб мігрантів);

– в Мікронезії загальний рівень мігрантів становить 22,2 % у 2010 році та зріс до рівня 23,4 % у 2024 році;

– сумарний рівень мігрантів в Мікронезії становить 0,11 млн.осіб у 2010 році та зріс до рівня 0,12 млн.осіб у 2024 році (зростання на 0,01 млн.осіб мігрантів);

– в Полінезії загальний рівень мігрантів становить 10,9 % у 2010 році та знизився до рівня 10,2 % у 2024 році;

– сумарний рівень мігрантів в Полінезії становить 0,07 млн.осіб у 2010 році та залишився на рівні 0,07 млн.осіб у 2024 році;

– найбільший відсоток мігрантів спостерігається в великих країнах Океанії: Австралія – 30,4 % (8,11 млн. осіб мігрантів), Нова Зеландія – 28,2 % (1,47 млн. осіб мігрантів) від кількості населення;

– значний відсоток мігрантів спостерігається в невеликих острівних країнах Океанії, де рівень міграції населення становить 29,5 – 51,2 % населення.

За проведеним аналізом результатів статистики управління ООН UN DESA (2025) основними країнами еміграції населення за кількістю мігрантів у 2024 році стали наступні країни:

- США (Північна Америка)– 52,57 млн осіб мігрантів;
- Німеччина (Європа)– 16,75 млн осіб мігрантів;

- Саудівська Аравія (Азія) – 13,68 млн.осіб мігрантів;
- Великобританія (Європа)– 11,84 млн осіб мігрантів;
- Австралія та Нова Зеландія (Океанія) – 9,58 млн осіб мігрантів;
- Франція (Європа)– 9,19 млн осіб мігрантів;
- Іспанія (Європа) – 8,87 млн осіб мігрантів;
- Канада (Північна Америка) – 8,81 млн. осіб мігрантів;
- Арабські Об'єднані Емірати (Азія) – 8,16 млн осіб мігрантів;
- Турція (Азія) – 7,08 млн осіб мігрантів;
- Італія (Європа) – 6,55 млн осіб мігрантів;
- Україна (Європа)– 5,1 млн. осіб мігрантів (без Криму та ТОТ).

Україна увійшла до п'ятірки лідерів після 124-відсоткового зростання кількості емігрантів з середини 2020 року до середини 2024 року, що є найбільшим відсотковим зростанням серед 10 провідних країн походження за цей період.

Міжнародна статистика свідчить про постійне зростання обсягів трудової міграції, що відображає глобалізаційні процеси та економічні дисбаланси між країнами. За даними ООН, частка трудових мігрантів у загальній структурі міжнародної міграції становить значну частину, що вимагає розробки узгоджених політик на міжнародному рівні. Ефективне регулювання трудової міграції базується на співпраці між країнами походження, транзиту та прийому, а також на впровадженні прозорих механізмів легалізації працевлаштування, захисту прав мігрантів і забезпечення соціальної інтеграції. Такий підхід сприяє мінімізації ризиків нелегальної міграції та експлуатації працівників, одночасно підтримуючи економічний розвиток держав. У сучасних умовах особливо важливо враховувати зміни на глобальному ринку праці, що потребує гнучких та адаптивних стратегій управління міграційними потоками. Забезпечення балансу між захистом прав трудових мігрантів і інтересами національних економік залишається ключовим викликом для міжнародної спільноти.

2.2 Міжнародне регулювання трудової міграції в США та Великій Британії

Після початку повномасштабної війни в Україні у 2022 році, міграційна політика Сполучених Штатів Америки набула нового гуманітарного виміру, однак у своїй основі вона зберегла структурні елементи, що були закладені в попередні десятиліття. Регулювання трудової міграції залишалося важливим напрямом державної політики, який охоплював як економічні аспекти, так і безпекові, соціальні та міжнародно-правові складові. Сполучені Штати, маючи статус однієї з головних приймаючих країн у світі, продовжили застосовувати комплексну багаторівневу модель управління міграційними процесами.

У 2022 році основою підходу до трудової міграції в США залишалася система, яка передбачає сувору регламентацію правового статусу іноземців, визначення дозволених підстав для в'їзду, категоризацію мігрантів залежно від цілей перебування, а також систему квот та процедур отримання дозволу на працевлаштування. Державне регулювання здійснювалося через відповідні органи федерального рівня, зокрема через Службу громадянства та імміграції США (USCIS), Міністерство внутрішньої безпеки, а також Державний департамент. Усі ключові процеси — від подання заявок до розгляду справ — були зосереджені в межах складної адміністративної структури, яка забезпечувала контроль за кількістю іноземних працівників та їхньою участю в економічному житті країни.

Трудова міграція до США була організована на основі визначених правових механізмів, які диференціювали іноземців за рівнем кваліфікації, професійною спеціалізацією, походженням, а також наявністю роботодавця-спонсора або відповідної візової категорії. Значну роль у формуванні трудового потоку відіграла візова політика, яка залишалася чітко структурованою і регламентованою з боку державних органів. У той же час, у відповідь на зміни у світовому гуманітарному контексті, система міграційного регулювання була

частково адаптована до нових умов, хоча формально і не втратила своєї складності та бюрократичної наповненості.

Станом на 2022 рік Сполучені Штати продовжували реалізовувати свою політику в межах національного підходу до трудових відносин з іноземцями, зберігаючи принцип поділу між тимчасовою та постійною міграцією, а також між трудовою та гуманітарною. Важливим залишалось питання легального статусу мігрантів, яке напряду впливало на можливість офіційного працевлаштування, доступ до соціальних послуг, права на освіту, страхування та подальшу інтеграцію у приймаюче суспільство. При цьому США демонстрували збереження традиційної ролі державного апарату як головного координатора міграційного процесу, де кожен етап перебування іноземця — від в'їзду до можливості працювати — регулювався окремими нормативними актами.

У сфері трудової міграції продовжували діяти чинні умови для отримання робочих віз, дозволів на проживання, а також додаткові процедури, пов'язані з перевіркою безпеки, медичним оглядом, перевіркою роботодавця тощо. Особливої уваги держава надавала контролю за дотриманням міграційного законодавства як з боку роботодавців, так і з боку самих працівників. Регулярно здійснювалися перевірки та оновлення міграційних правил відповідно до змін у трудовому законодавстві, соціальній ситуації, а також демографічних потреб окремих штатів.

Паралельно зі збереженням основних елементів класичної трудової міграційної політики, у 2022 році у США формувалися нові форми правового реагування на зростання кількості переміщених осіб з України. Ці механізми були покликані забезпечити базовий захист та мінімальні умови проживання для осіб, які змушені були залишити свою країну через війну. Незважаючи на те, що такі заходи не належали до традиційної сфери трудової міграції, вони прямо впливали на доступ цих осіб до ринку праці США, оскільки забезпечували можливість легального перебування та оформлення дозволу на роботу в надзвичайних умовах. У 2022 році трудова міграція до США

розглядалася не лише як засіб покриття дефіциту робочої сили, а й як частина ширшої політики реагування на нові виклики, пов'язані з переміщенням населення через зовнішньополітичні кризи.

США має наступні характеристики населення, допомоги біженцям з України з 2022 року та мінімальних заробітних плат працівникам – біженцям, які в США мають реалізовану трудову міграцію (табл. В.1 Додатку В) [4].

Таблиця 2.4

Характеристики населення США, допомоги біженцям з України з 2022 року, які в США мають реалізовану трудову міграцію

Дані по населенню США	Чисельні показники
Чисельність населення у 2025 році	335 мільйонів осіб
Обсяг американської нації в США (87,9 %)	298 мільйонів осіб
Обсяг українців – біженців в США у 2025 році (1,3 %)	1 200 000 осіб
Необхідність візи для в'їзду в США (біометричний паспорт)	Потрібна (окрім окремих випадків гуманітарного пароллю)
Необхідність документів при в'їзді в США	Паспорт чи біометричний паспорт а) житель України до 24.02.2022 року, б) є громадянином України, або в) є громадянином – біженцем з України, що отримав такий статус в Україні
Чи можна дітям перетинати кордон без батьків чи в супроводі дорослих супроводжуючих	Ні, тільки лише за спеціальних умов
Довідка про прививки Covid-19	Потрібна (станом на 2023 скасовано)
Довідка про страхування „Зеленої карти”	Не потрібно, але рекомендовано
Дозволено перебувати та території країни: 90 днів, потім вам потрібно буде подати заяву на тимчасовий захист	Дозволено 2 роки

Продовження таб.2.4

Дані по населенню США	Чисельні полказники
При наявності у українця візи чи біометричний паспорту йому треба зареєструватися лише через 90 днів	Протягом кількох днів потрібно зареєструвати місце перебування
Надає уряд США українцям статус “тимчасового захисту“	Уряд надає „тимчасовий захист“ на один рік та може бути продовжений строком до трьох років в цілому
Для отримання статусу тимчасового захисту, вам потрібно буде подати заяву в місцевий імміграційний орган.	Станом на кінець 2023 року тимчасовий захист у США отримали приблизно 270 000 українців (включно з TPS та U4U).
Заява державним органам з питань міграції та біженців (краще на тимчасовий захист)	До 90 днів
Для надання органи влади США попросять надати документи для надання притулку	а) надати будь-яке посвідчення особи/ваші особисті дані (паспорт чи інші офіційні документи), б) Зазначити причину для мігрантів в'їзду до США в) Зазначити дату в'їзду до США.
Наявність подвійного оподаткування Україна – США	Узгоджене [29]
Фізичні особи, що зареєструвались в США та отримують доходи з працевлаштування мають стандартне податкове зобов'язання перед бюджетом США	Дохід фізичних осіб в США підлягає стандартному оподаткуванню [29].

Джерело: побудовано за даними [1], [4], [27], [29], [47]

В свою чергу політика Великобританії у сфері трудової міграції традиційно базується на поєднанні контролю за потоками іноземних працівників із врахуванням потреб національної економіки та соціальної стабільності. У період, що передував 2022 році, країна здійснила суттєві реформи міграційної системи, пов'язані з виходом з Європейського Союзу, що призвело до запровадження нових механізмів відбору мігрантів на основі бальної системи. Цей підхід дозволяв більш чітко регулювати якісний склад робочої сили,

враховуючи рівень освіти, професійні навички, знання мови та інші важливі критерії.

У 2022 році міграційна політика Великобританії залишалася орієнтованою на чітке дотримання імміграційного законодавства, яке встановлювало підстави для в'їзду, перебування та працевлаштування іноземних громадян. Система управління трудовою міграцією була структурована так, щоб забезпечувати ефективний баланс між економічними інтересами держави та соціальною безпекою. Водночас, політика зберігала чіткий поділ між різними категоріями мігрантів, залежно від тривалості перебування, професійної спеціалізації та підстав для в'їзду.

Після початку повномасштабної війни в Україні у 2022 році, Велика Британія, як і багато інших країн, стикнулася з необхідністю реагувати на нові виклики, пов'язані з переміщенням значної кількості людей, які шукали безпечного притулку за кордоном. У відповідь на це уряд країни запровадив тимчасові гуманітарні заходи, що не були інтегровані безпосередньо в систему трудової міграції, але впливали на загальний міграційний ландшафт. Ці заходи надавали можливість окремим категоріям осіб отримати тимчасовий дозвіл на проживання та право на роботу, що дозволяло їм брати участь у трудовому ринку в межах визначених законодавчих рамок.

При цьому трудова міграція в рамках звичайних процедур продовжувала регулюватися чіткими нормами, які включали вимоги щодо контракту з роботодавцем, відповідність кваліфікації, проходження медичних та безпекових перевірок. Особливу увагу приділяли забезпеченню прозорості процедур, дотриманню прав іноземних працівників та недопущенню нелегальної міграції, що залишалося однією з головних складових державної політики у цій сфері.

Важливим елементом системи трудової міграції була і залишається взаємодія центральних та місцевих органів влади, які координують процес оформлення документів, надання консультаційної підтримки мігрантам та контролюють дотримання законодавства роботодавцями. З огляду на постійні зміни у міжнародному середовищі та внутрішній соціально-економічній ситуації,

міграційна політика Великобританії зберігає гнучкість, адаптуючись до нових викликів і тенденцій.

Незважаючи на складність та багатогранність системи, уряд Великобританії продовжує розвивати механізми, які забезпечують інтеграцію іноземних працівників у суспільство, підтримують їхні права та водночас відповідають національним інтересам у сфері зайнятості та безпеки. Це свідчить про прагнення збалансувати гуманітарні, економічні та правові аспекти у контексті сучасних глобальних викликів.

У контексті формування трудової міграційної політики Велика Британія також акцентує увагу на потребі в специфічних категоріях працівників, які здатні заповнити прогалини на національному ринку праці. Підвищений попит у таких секторах, як охорона здоров'я, сільське господарство, соціальні послуги та будівництво, спонукає уряд формувати відповідні пріоритети у процедурі видачі дозволів на роботу. Крім того, існує тенденція до розширення тимчасових міграційних маршрутів, які дають змогу іноземним громадянам приїжджати на обмежений термін для виконання певного виду робіт без повної інтеграції в соціальну систему країни.

Особливе значення також має забезпечення правових гарантій для іноземних працівників, включаючи захист від експлуатації, доступ до правової допомоги та можливість звернення до суду у разі порушення умов працевлаштування. Це є важливою частиною загальної міграційної стратегії, спрямованої на створення контрольованого, але справедливого середовища для трудової імміграції. Варто зазначити, що Велика Британія прагне зберегти свою привабливість для кваліфікованих спеціалістів з різних країн, одночасно підтримуючи механізми селекції, які дозволяють уникнути надмірного навантаження на соціальні та адміністративні ресурси держави.

Система регулювання трудової міграції у Великобританії в умовах нових глобальних викликів продовжує функціонувати як складний, проте гнучкий механізм, що дозволяє одночасно реагувати на нагальні соціально-економічні потреби, підтримувати внутрішню стабільність і зберігати послідовність у

реалізації державної політики, не втрачаючи при цьому здатності адаптуватися до стрімко змінного міжнародного контексту.

Великобританія має наступні характеристики населення, допомоги біженцям з України з 2022 року та мінімальних заробітних плат працівникам – біженцям, які в Великобританії мають реалізовану трудову міграцію (табл. В.2 Додатку В) [4].

Таблиця 2.5

Характеристики населення Великобританії, допомоги біженцям з України з 2022 року, які в Великобританії мають реалізовану трудову міграцію

Дані по населенню Великої Британії	Чисельні показники
Чисельність населення у 2025 році	68 350 234 осіб
Найбільший етнос (Білі британці) – Англійці	74,4 %
Додаткові білі етноси в країні – шотландці, валійці, ірландці	7,3 %
Загальна кількість українців – біженців в Великобританії (з 2022 року)	314 400 осіб
Необхідність візи для в'їзду в Великобританію (біометричний паспорт)	Віза обов'язкова
Спеціальна віза возз'єднання родини для українців:	1) необхідний паспорт (заява з вказанням причин неможливості надання паспорту з України); 2) документ, який вказує про родинні зв'язки між українцем і членом його родини, що нині проживає у Великобританії.
Звичайна гостьова віза для Великобританії [6]:	Необхідний паспорт, проїзний документ, виданий дозвіл на проживання; Необхідний сертифікат тесту на туберкульоз, якщо мігрант збирається перебувати у Великобританії більше 6 місяців.

Дані по населенню Великої Британії	Чисельні показники
Дітям без супроводу дорослих дозволяється при наявності їх в візі в'їзд до Великобританії	1) надання згоди матері/батька або опікуна дитини на її поїздку, контактні дані матері/батька або опікуна дитини; 2) надання доказу наявності придатного житла для дитини на період перебування у Великобританії; повне ім'я та дата народження особи, у якої проживатиме дитина; адреса, за якою буде проживати дитина;
Надання „тимчасового захисту”	В Великобританії не надається
Довідка про прививки Covid-19	Не потрібна для Українців
Довідка про страхування „Зеленої карти”	Дозволяється використовувати у Великобританії транспортний засіб з іноземними номерами
Дозволено перебувати та території країни:	1 Воз'єднання родини - до 3 років; 3 Гостьова віза: - перебування до 6 місяців.
Віза українцям для в'їзду в Великобританію – не потрібна	Потрібні документи [64]: мігрант для надання притулку може негайно звернутися при перетинанні кордону
Надання притулку за рахунок наявності спонсора в Великобританіях	Для українця - заява про надання притулку представляється у Пункт надання тимчасового притулку (AIC).
Подвійне оподаткування Україна – Великобританія	Подвійне оподаткування узгоджене

Джерело: побудовано за даними [6]

У період геополітичної нестабільності та значних змін у міжнародному правовому полі, питання трудової міграції набуває особливої актуальності для держав з високим рівнем економічного розвитку. Серед таких країн Сполучені Штати Америки та Велика Британія демонструють комплексні підходи до регулювання міграційних процесів, зокрема в контексті залучення іноземної робочої сили. Ці країни традиційно відіграють важливу роль у глобальній системі міграційних відносин, що зумовлено не лише рівнем внутрішнього попиту на працівників, але й історичними, правовими та інституційними особливостями їхніх міграційних політик.

У структурі трудової міграції США домінує багаторівнева система контролю, яка поєднує в собі федеральне законодавство, адміністративні процедури та численні спеціалізовані програми, розраховані на різні категорії іноземних громадян. Водночас у Великобританії формування політики у сфері трудової міграції відбувається з урахуванням специфіки постбрекзитного регулювання, що сприяло формуванню окремої моделі відбору та контролю, яка надає пріоритет кваліфікованій робочій силі, що відповідає внутрішнім економічним запитам держави.

Обидві країни демонструють схильність до впровадження механізмів попереднього відбору трудових мігрантів на основі певного переліку критеріїв. Такими критеріями є, зокрема, рівень освіти, професійна підготовка, знання мови та наявність роботодавця, готового надати офіційне запрошення. Відповідно, вхід до трудового ринку США чи Великобританії не є автоматичним, а потребує проходження процедури оцінювання та схвалення відповідними органами. У разі позитивного результату, іноземний громадянин отримує право на тимчасове або довготривале перебування з можливістю працевлаштування відповідно до законодавчих вимог.

У 2022 році, з початком повномасштабного воєнного конфлікту в Україні, обидві країни опинилися в ситуації необхідності оперативного реагування на нові міграційні потоки. Проте гуманітарні аспекти, пов'язані з переміщенням населення, були відокремлені від структурованої трудової міграції. Урядові інструменти, що були задіяні у відповідь на гуманітарну кризу, не передбачали автоматичного доступу до національного ринку праці, натомість вимагали проходження додаткових адміністративних процедур. Це свідчить про збереження чіткої межі між економічною міграцією та тимчасовим захистом, навіть в умовах надзвичайної ситуації.

У межах загального підходу обох країн простежується прагнення до забезпечення керованості міграційних процесів та мінімізації ризиків, пов'язаних з нелегальною міграцією, експлуатацією працівників та

перевантаженням соціальних служб. Однією з характерних рис таких систем є наявність суворих процедур верифікації, обов'язкової реєстрації та дотримання строків перебування, які перебувають під постійним контролем з боку уповноважених органів. При цьому держава, як у США, так і у Великобританії, водночас зацікавлена у залученні робочої сили, здатної посилити конкурентоспроможність національної економіки.

У практичному вимірі трудова міграція до зазначених країн у 2022 році не зазнала кардинальної трансформації, однак актуалізувала окремі питання, пов'язані з гнучкістю правових механізмів, швидкістю адаптації нормативної бази до змін у глобальному середовищі, а також ефективністю процедур інтеграції. Держави продовжили реалізацію своїх стратегічних підходів до міграційної політики, водночас намагаючись утримати баланс між потребами внутрішнього ринку праці, міжнародними зобов'язаннями та забезпеченням прав іноземних громадян. Водночас, досвід 2022 року підкреслив важливість розвитку адаптивних моделей міграційної політики, що враховують як гуманітарні виклики, так і економічні потреби держав. Це зумовлює необхідність посилення міжвідомчої координації, цифровізації процесів реєстрації та контролю, а також розробки ефективних інструментів підтримки трудових мігрантів, зокрема через спрощення доступу до ринку праці та соціальних послуг. Такий підхід дозволяє не лише знизити ризики нелегальної зайнятості, але й сприяє більш успішній інтеграції мігрантів у соціально-економічне середовище країни приїому.

Крім того, сучасні виклики змушують уряди звертати увагу на глобальні стандарти та міжнародні угоди, що регламентують права мігрантів та біженців, зокрема у контексті реалізації положень Глобального договору про безпечну, впорядковану та законну міграцію. Забезпечення прозорості процедур, захист прав працівників та надання якісних консультаційних послуг є ключовими факторами, що визначають ефективність міграційної політики в умовах зростаючих потоків.

2.3 Міжнародне регулювання трудової міграції в країнах Східної Європи

У контексті зростаючих глобальних міграційних процесів та соціально-економічної нестабільності питання регулювання трудової міграції посідає ключове місце в політиці країн Східної Європи. Особливої ваги ці питання набули після початку повномасштабного воєнного конфлікту в Україні, що спричинив значне зростання кількості осіб, які шукають не лише тимчасового захисту, а й можливостей для інтеграції на ринку праці. У цих умовах Польща, Чехія стали одними з провідних країн, які, з одного боку, забезпечили базові гуманітарні механізми реагування, а з іншого — надали простір для реалізації трудового потенціалу новоприбулих.

На тлі спільної історії регіональної співпраці, членства в Європейському Союзі та структурної потреби в додатковій робочій силі, зазначені країни демонструють різні, але в загальному узгоджені підходи до регулювання трудової міграції. Важливим елементом у цьому контексті є формування правових умов, що поєднують спрощені процедури допуску іноземців до ринку праці з вимогами щодо дотримання правових норм та забезпечення соціального захисту. Універсальні принципи, які лежать в основі такої політики, передбачають не лише обмеження або допущення трудових мігрантів, а й поступове включення їх до системи економічних та соціальних відносин.

Зважаючи на масштабні виклики останніх років, країни Східної Європи були змушені оперативно адаптувати власні міграційні моделі до нових умов. При цьому політичні рішення в значній мірі були зумовлені як внутрішньою потребою в робочій силі, так і зовнішніми факторами, пов'язаними з дотриманням міжнародних зобов'язань щодо захисту прав людини та принципів свободи пересування. Важливою ознакою сучасного регулювання стала трансформація міграційних механізмів із виключно адміністративних у більш комплексні моделі, які передбачають інтеграційні, економічні та соціальні

інструменти підтримки.

У цьому контексті Польща, Чехія відзначаються спільною тенденцією до інституціоналізації трудової міграції як окремого напрямку державної політики. Така політика орієнтована не лише на заповнення дефіциту робочої сили, а й на створення умов для довготривалої адаптації нових учасників ринку праці. На тлі зростаючої мобільності населення та посилення міждержавної взаємозалежності, саме ефективність механізмів регулювання трудової міграції визначає здатність країн Східної Європи відповідати на виклики сучасного світу в сфері праці, демографії та соціального розвитку.

Стратегії до трудової міграції у згаданих країнах формуються на перетині економічної доцільності, соціальної відповідальності та правових гарантій. Вони зберігають ознаки як національного суверенітету, так і міждержавної координації в межах спільного європейського простору. У такий спосіб країни Східної Європи намагаються утримати баланс між потребами внутрішнього ринку праці та зобов'язаннями щодо забезпечення прав і можливостей трудових мігрантів, що походять із країн, охоплених кризовими подіями. Варто зазначити, що поряд із законодавчими ініціативами, значну роль у процесі регулювання трудової міграції відіграють неурядові організації, профспілки, а також місцеві органи самоврядування. Їхня діяльність часто зосереджена на практичній підтримці мігрантів, наданні консультацій, допомозі з оформленням документів, а також організації курсів інтеграції. Таким чином, державна політика тісно переплітається з ініціативами громадянського суспільства, що в підсумку створює більш стійке середовище для перебування та працевлаштування іноземних громадян.

Разом із цим, країни Східної Європи дедалі більше усвідомлюють важливість формування довготривалих стратегій у сфері трудової міграції. Тимчасові рішення, які були ефективними на початкових етапах кризи, з часом потребують модернізації, структурного переосмислення та поглиблення міждержавного діалогу. Це вимагає не лише політичної волі, а й чіткого бачення ролі трудових мігрантів у соціально-економічному середовищі. Поступове

закріплення трудових мігрантів у структурі ринку праці приймаючих країн породжує нові виклики — зокрема, щодо дотримання стандартів зайнятості, запобігання експлуатації праці та легалізації «сірих» форм зайнятості. У відповідь на це формуються спеціальні інспекційні та моніторингові механізми, покликані забезпечити дотримання правових норм.

Для оцінки проведеної трудової міграції в Польщі, Німеччині, Чехії у 2022 – 2025 рр. слід надати загальну оцінку обсягів імміграції з України у часи військового нападу рф на Україну.

Станом на 26 червня 2023 року УВКБ ООН повідомляв про 5 млн українських переселенців в Країнах світу та 1,2 млн українців в рф та Білорусії. Кількість населення України УВКБ ООН у 2023 році оцінює у 36,74 млн осіб [101], при цьому виїхало та не повернулося близько 6,29 млн осіб. [101].

В табл. 2.6 наведені дані щодо працевлаштування переміщених осіб у 13 країнах ОЕСР та в Україні [7].

Таблиця 2.6

Рівень працевлаштування українських переселенців в Європі

Назва країни	Кількість працевлаштованих переселенців з України	Особливості працевлаштування
1. Польща	65 %	993 000 осіб біженців
2. Велика Британія	61 %	246 800 осіб біженців
3. Швеція	56 %	41 400 осіб біженців
4. Литва	53 %	50 700 осіб біженців
5. Чехія	51 %	368 700 осіб біженців
6. Нідерланди	46 %	94 400 осіб біженців
7. Данія	46 %	39 700 осіб біженців
8. Естонія	46 %	50 500 осіб біженців
9. Франція	33 %	70 600 осіб біженців
10. Ірландія	28 %	97 500 осіб біженців
11. Німеччина	19 %	1 120 000 осіб біженців
12. Італія	19 %	167 500 осіб біженців
13. Швейцарія	19 %	66 100 осіб біженців
14. Туреччина	21 %	35 100 осіб біженців
15. США	27 %	534 160 осіб н/біженців
16. Ізраїль	24 %	133 540 осіб н/біженці
17. Канада	45 %	237 944 осіб н/біженці
14. Україна (вимушені біженці – переселенці)	40 %	4 900 000 осіб внутрішньо переміщених осіб в Україні

Джерело: побудовано за [7]

Польща має наступні характеристики населення, допомоги біженцям з України з 2022 року та мінімальних заробітних плат працівникам – біженцям, які в Польщі мають реалізовану трудову міграцію (табл. Г.1 Додатку Г).

Таблиця 2.7

Характеристики населення Польщі, допомоги біженцям з України з 2022 року, які в Польщі мають реалізовану трудову міграцію (1 євро = 4,28 злотих)

Дані по населенню Польщі	Чисельні полказники
Чисельність населення у 2025 році	37 698 000 осіб
Чисельність поляків у населенні Польщі (2021)	96,9 %
На сьогодні у 2025 році українців, які мають PESEL УКР, тобто тимчасовий захист	991 830 осіб
Необхідність візи для в'їзду в Польщу	Віза не потрібна
Необхідність документів при в'їзді в Польщу	Внутрішній паспорт України, закордонний паспорт України, свідоцтва про народження, медичні документи з України
Чи можна дітям перетинати кордон без батьків чи в супроводі дорослих супроводжуючих	Можливо з оформленням супроводу дітей в Польщі (з документами на супроводжуваних дітей)
Довідка про прививки Covid-19	Не потребується
Дозволено перебувати та території країни: 18 місяців, потім вам потрібно буде подати заяву на тимчасовий захист	При присвоєнному номеру PESEL мігрантам - українцям надається право перебувати в Польщі протягом 18 місяців [102]
Отримайте номер PESEL – послуга для іноземців [52].	Якщо Ви іноземець і мешкаєте в Польщі, то можете прописатися – у такому випадку автоматично отримаєте номер PESEL [52].
Надає уряд Польщі українцям статус “тимчасового захисту“	Уряд Польщі надає українцям статус осіб, що мають “тимчасовий захист» [102]. Такий статус надається на 18 місяців з можливістю подальшого продовження.

Дані по населенню Польщі	Чисельні полказники
Щоб отримати статус тимчасового захисту, вам потрібно буде подати заяву в місцевий імміграційний орган.	Необхідний документ, який підтверджує громадянство; документ, що доводить причини, через які ви не можете повертатися в Україну [63].
Порядок подання заяви про надання притулку.	1) у прикордонну службу. 2) на території Польщі, подавайте заяву в Управління для іноземців [63].
Відповідні органи влади Польщі попросять українців та його супроводжуючих осіб родичів надати документи для надання притулку	Заява має персональні дані мігранта та осіб родини, що в'їжджають з ним; інформацію про країну походження (громадянин чи негромадянин України), події для пошуку притулку в Польщі. Заяву українець подає до прикордонної служби, яка направить українця з прикордонної служби до Управління для іноземців.
Наявність подвійного оподаткування Україна –Польща	Подвійне оподаткування узгоджене
Дозвіл на роботу в Польщі	Громадяни України, які втікають від війни, отримують повний доступ до польського ринку праці (дозвіл на роботу не потрібен) та польської системи охорони здоров'я,
Діти та студенти в Польщі	Діти з України матимуть право відвідувати польські школи. Студенти з України мають можливість оформити продовження навчання у польських університетах;
З початку 2025 року українці у Польщі, які мають статус PESEL UKR, можуть отримати спеціальний дозвіл на проживання — карту CUKR	Легальне проживання та дозвіл на роботу: дає право на легальне перебування та офіційне працевлаштування в Польщі протягом трьох років. Можливість виїзду: дозволяє залишати Польщу на період не більше шести місяців поспіль без втрати легального статусу.

Джерело: побудовано за даними [2], [3]

Упродовж останніх десятиліть Польща перетворилася на одну з провідних країн Центрально-Східної Європи, яка відіграє важливу роль у міжнародному регулюванні трудової міграції. Завдяки активному економічному зростанню, інтеграції до Європейського Союзу та структурним змінам на ринку праці, Польща стала не лише транзитною, а й приймаючою країною для великої

кількості мігрантів з-поза меж ЄС, зокрема з України. Посилення міграційних потоків у напрямку Польщі супроводжується адаптацією нормативно-правової бази та модернізацією інституційної інфраструктури, що регулює в'їзд, перебування і зайнятість трудових мігрантів.

Одним із ключових аспектів міграційної політики Польщі стало поступове впровадження спрощених процедур працевлаштування іноземців з обраних країн, включно з Україною. Це дало змогу відповідати на зростаючий попит у низці галузей економіки, де наявна нестача національної робочої сили. При цьому державна політика орієнтується як на короткострокову трудову міграцію, так і на створення передумов для довгострокової інтеграції іноземних працівників. Важливу роль у цьому процесі відіграє спрощена система отримання дозволів на роботу, а також можливість легалізації перебування через механізми тимчасового або постійного проживання.

У відповідь на кризові події, зокрема початок повномасштабної війни в Україні, Польща демонструвала здатність до швидкого реагування на гуманітарні виклики, паралельно зберігаючи контроль над дотриманням міграційних процедур. Було реалізовано низку нормативних ініціатив, що передбачали тимчасовий захист, доступ до соціальних послуг, медичного забезпечення, а також до ринку праці без необхідності отримання окремих дозволів. Це дозволило значній кількості новоприбулих громадян не лише уникнути правової невизначеності, але й долучитися до економіки країни в легальний спосіб.

Водночас у політиці Польщі помітна тенденція до розширення міжвідомчої співпраці та посилення контролю за дотриманням трудового законодавства. Запроваджуються спеціальні інструменти моніторингу умов праці іноземців, проводяться інформаційні кампанії, спрямовані на ознайомлення мігрантів з їхніми правами. Це є важливим елементом не лише соціального захисту, а й запобігання нелегальній зайнятості та порушенням прав людини у трудових відносинах.

На інституційному рівні регулювання трудової міграції здійснюється через взаємодію центральних і місцевих органів влади, прикордонної служби, центрів зайнятості та інших відповідальних організацій. Такий підхід дозволяє забезпечити більш ефективне управління міграційними потоками, узгодити процедури видачі дозволів з реальними потребами ринку праці та підтримати процес інтеграції на місцевому рівні.

Крім того, Польща бере активну участь у формуванні загальноєвропейської міграційної політики, зокрема через імплементацію норм Європейського Союзу у сфері міграції, притулку та працевлаштування. Це зобов'язує державу балансувати між національними пріоритетами та європейськими стандартами, адаптуючи законодавство відповідно до динамічних змін у регіоні. Польська модель регулювання трудової міграції поступово еволюціонує від суто адміністративного управління до більш комплексної системи, яка поєднує правові, соціальні та економічні інструменти. Такий підхід дозволяє не лише реагувати на виклики сучасності, а й формувати передумови для сталого розвитку, у якому трудова міграція розглядається як ресурс, а не лише як тимчасове навантаження на державу.

У відповідь на кризові події, зокрема початок повномасштабної війни в Україні, Польща демонструвала здатність до швидкого реагування на гуманітарні виклики, паралельно зберігаючи контроль над дотриманням міграційних процедур. Було реалізовано низку нормативних ініціатив, що передбачали тимчасовий захист, доступ до соціальних послуг, медичного забезпечення, а також до ринку праці без необхідності отримання окремих дозволів.

Чехія має наступні характеристики населення, допомоги біженцям з України з 2022 року та мінімальних заробітних плат працівникам – біженцям, які в Чехії мають реалізовану трудову міграцію (табл. Г.2 Додатку Г)

Населення Чехії, допомога біженцям з України з 2022 року, які в Чехії мають реалізовану трудову міграцію

Дані по населенню Чехії	Чисельні полказники
Чисельність населення у 2023 році	10 900 000 осіб
Кількість чехів, моравців, сілезців (які розмовляють на чеській мові) – 89 %	9 366 508 осіб
Кількість буженців – українців у 2023 році (5,27%)	574 447 осіб
Необхідність візи для в'їзду в Чехію	Не потрібна
Необхідність документів при в'їзді в Чехію	Упродовж 30 робочих днів після прибуття в Чехію повинні повідомити про адресу вашого проживання, крім випадків, коли власник житла сам зареєстрував вас; повідомлення надається [5]: – у місцеве відділення поліції Чеської Республіки у справах іноземців; Документи для дорослих – закордонний біометричний або небіометричний паспорт. Достатньо пред'явити український паспорт або посвідчення особи, свідоцтво про народження або будь-який наявний у вас особистий документ. .
Чи можна дітям перетинати кордон без батьків чи в супроводі дорослих супроводжувачих	Документи для неповнолітніх – усі наявні документи, що підтверджують особу. Для неповнолітніх, які ще не мають паспорту, достатньо надати свідоцтво про народження.
Довідка про прививки Covid-19	Не потрібна
Довідка про страхування „Зеленої карти”	Потрібно надати кожен відповідний документ на авто. Такими необхідними документами є: посвідчення водія, свідоцтво про реєстрацію транспортного засобу, поліс страхування відповідальності за шкоду, заподіяну при експлуатації транспортного засобу;
Дозволено перебувати та території країни: 90 днів, потім вам потрібно буде подати заяву на тимчасовий захист	До 90 днів впродовж 180-денного періоду без візи

Дані по населенню Чехії	Чисельні показники
Реєстрація про в'їзд до Чехії	Обов'язкова реєстрація після в'їзду. Якщо ви проживаєте в приватному житлі, повинні зареєструватися в поліції Чеської Республіки (Police of the Czech Republic). Чи власник житла (це готель або подібне житло) повинен здійснити реєстрацію у Чехії.
Надає уряд Чехії українцям статус «тимчасового захисту»	Уряд Чеської Республіки українцям надає режим «тимчасового захисту» [94]:
Щоб отримати статус тимчасового захисту, вам потрібно буде подати заяву в місцевий імміграційний орган.	<ul style="list-style-type: none"> – громадяни України, які проживали в Україні до 24 лютого 2022 року; – громадяни України, які в'їхали на територію Чеської Республіки на законних підставах без візи або за короткостроковою візою і до 24 лютого 2022 року все ще проживали на території Чеської Республіки; – члени сім'ї (чоловік/дружина, цивільний партнер, неодружена неповнолітня дитина та повнолітній родич, який перебуває на утриманні та проживає разом із сім'єю), які разом проживали в Україні до 24 лютого 2022 року.
Документ про наявність житла, яким може бути [94]:	а) Підтвердження про надання житла: якщо мігрант в Чехії надає письмове підтвердження про надання житла, підпис власника квартири/нерухомості або уповноваженої особи має бути обов'язково офіційно засвідчений.
Надання державного гуманітарного житла на перші 90 днів перебування в Чехії [94].	Державне гуманітарне житло – тимчасове житло в Чехії, що надається безкоштовно на обмежений період тривалістю 90 днів. Мігрант в Чехії на протязі 90 днів повинен знайти собі житло, уклавши договір оренди. Після закінчення 90 днів немає можливості проживати у безкоштовному гуманітарному житлі.

Джерело: побудовано за даними [5], [24], [31]

Чеська модель регулювання трудової міграції впродовж останніх років стала однією з ключових країн Центральної Європи, що приймає значну кількість трудових мігрантів з-за кордону, зокрема з України. Розвинена промисловість, порівняно стабільна економічна ситуація та зростаючий попит на некваліфіковану й напівкваліфіковану робочу силу сприяли формуванню сталих міграційних каналів. У відповідь на це уряд Чеської Республіки поступово

адаптував законодавчу базу для більш ефективного регулювання трудової міграції та забезпечення правової визначеності для іноземних працівників.

У центрі державної політики перебуває концепція контрольованої міграції, в межах якої імміграційні програми структуровано відповідно до економічних потреб країни. Значна частина українських трудових мігрантів залучена через спеціальні програми спрощеного набору працівників, що дозволяють роботодавцям оперативно запрошувати працівників на підставі визначених квот. Ці механізми сприяють заповненню дефіцитних вакансій, зокрема у виробничому секторі, будівництві, логістиці та сфері обслуговування.

Після початку повномасштабної війни в Україні 2022 року Чехія оперативно відреагувала на гуманітарну кризу, запровадивши низку тимчасових заходів для захисту осіб, які були змушені покинути свою країну. В межах спеціального правового режиму, відомого як тимчасовий захист, українцям було надано право на легальне проживання, доступ до ринку праці, охорони здоров'я, освіти та соціальних послуг. Таким чином, Чехія демонструє приклад швидкої мобілізації національних ресурсів для інтеграції великої кількості новоприбулих осіб у соціально-економічне середовище країни.

Окрім законодавчих ініціатив, важливу роль у підтримці трудових мігрантів відіграють місцеві органи влади, громадські організації та благодійні фонди, які забезпечують допомогу в оформленні документів, надають консультації, організують мовні курси та адаптаційні програми. Такий міжсекторальний підхід дозволяє не лише задовольняти нагальні потреби переселенців, а й сприяє формуванню стійких соціальних зв'язків між мігрантами та приймаючими громадами.

Інституційно регулювання трудової міграції в Чехії забезпечується через Міністерство внутрішніх справ, Міністерство праці та соціальних справ, а також міграційні служби, які координують видачу віз, дозволів на роботу та проживання. Також ведеться систематичний контроль за дотриманням трудових прав іноземців та недопущенням зловживань з боку роботодавців.

Висновки до розділу 2

За даними управління ООН – UN DESA (2025) на початок 2025 року в світі :

- кількість міжнародних мігрантів у 2024 році склала 304 мільйони людей, а цей показник виріс з рівня 275 мільйонів людей у 2020 році;
- частка міжнародних мігрантів у відношенні до населення світу становить 3,7 відсотка, що всього на 0,8 відсотка більше, ніж у 1990 році.

Проведений аналіз світової структури розподілу мігрантів, згрупований по країнам окремих континентів світу у 2010 та у 2024 рр., свідчить про зростання міграції в Азії, Африці, Південній Америці:

- в Європі абсолютна кількість мігрантів з рівня 33,0 % у 2010 році знизилась до рівня 31,9 % у 2024 рр. відносно світового рівня у 304,022 млн осіб, а рівень міграції зріс до 12,6 % від кількості жителів Європи;

- в Північній Америці кількість мігрантів з рівня 23,0 % у 2010 році знизилась до рівня 20,14 % у 2024 рр. відносно світового рівня, а рівень міграції зріс до 15,9 % від кількості жителів Північної Америки;

- в Азії кількість мігрантів з рівня 29,0 % у 2010 році зросла до рівня 30,3 % у 2024 рр. відносно світового рівня;

- в Африці кількість мігрантів з рівня 8,0 % у 2010 році зросла до рівня 9,6 % у 2024 рр. відносно світового рівня;

- в Південній Америці та на Карибах кількість мігрантів з рівня 3,73 % у 2010 році зросла до рівня 5,76 % у 2024 рр. відносно світового рівня.

Станом на середину 2024 року в Європі було 92,9 мільйона міжнародних мігрантів у порівнянні з 83 мільйонами в середині 2020 року (+13%) та 73,2 мільйона осіб мігрантів у 2010 році.

Станом на середину 2024 року у Північній Америці перебувало 61,2 мільйона міжнародних мігрантів у порівнянні з 58,8 мільйонами у середині 2020 року (+4%) та 51,0 мільйон осіб мігрантів у 2010 році.

Станом на середину 2024 року в Азії було 92,2 мільйона міжнародних мігрантів у порівнянні з 84,7 мільйонами в середині 2020 року (+9%) та 64,34

мільйонів мігрантів у 2010 році.

Станом на середину 2024 року в Африці було 29,2 мільйона міжнародних мігрантів порівняно з 25,3 мільйонами у середині 2020 року (+15%) та рівнем 17,75 мільйонів у 2010 році.

Станом на середину 2024 року в країнах Латинської Америки та Карибського басейну перебувало 17,5 млн. міжнародних мігрантів у порівнянні з 14,3 млн. у середині 2020 року (+23%).

Станом на середину 2024 року в Океанії перебувало 9,9 млн. міжнародних мігрантів у порівнянні з 9,3 млн. у середині 2020 року (+7%) та 7,14 млн осіб мігрантів у 2010 році.

За проведеним аналізом результатів статистики управління ООН UN DESA (2025) основними країнами еміграції населення за кількістю мігрантів у 2024 році стали наступні країни:

- США (Північна Америка)– 52,57 млн осіб мігрантів;
- Німеччина (Європа)– 16,75 млн осіб мігрантів;
- Саудівська Аравія (Азія) – 13,68 млн.осіб мігрантів;
- Великобританія (Європа)– 11,84 млн осіб мігрантів;
- Австралія та Нова Зеландія (Океанія) – 9,58 млн осіб мігрантів;
- Франція (Європа)– 9,19 млн осіб мігрантів;
- Іспанія (Європа) – 8,87 млн осіб мігрантів;
- Канада (Північна Америка) – 8,81 млн. осіб мігрантів;
- Арабські Об'єднані Емірати (Азія) – 8,16 млн осіб мігрантів;
- Турція (Азія) – 7,08 млн осіб мігрантів;
- Італія (Європа) – 6,55 млн осіб мігрантів;
- Україна (Європа)– 5,1 млн. осіб мігрантів (без Криму та ТОТ);
- Індія (Азія) – 4,74 млн осіб мігрантів.

Україна увійшла до п'ятірки лідерів після 124-відсоткового зростання кількості емігрантів з середини 2020 року до середини 2024 року, що є найбільшим відсотковим зростанням серед 10 провідних країн походження за цей період.

За даними результатів статистики управління ООН UN DESA (2025) у 2024 році найбільшими країнами, які прийняли найбільшу кількість іноземних емігрантів на свою територію, були наступні країни світу:

- Об'єднані Арабські Емірати (Азія) – 74,0% від кількості населення;
- Саудівська Аравія (Азія) – 40,3 % від кількості населення;
- Австралія (Океанія) – 30,4 % від кількості населення;
- Канада (Північна Америка) – 22,2 % від кількості населення;
- Німеччина (Європа) – 19,8 % від кількості населення;
- Іспанія (Європа) – 18.5 % від кількості населення;
- Великобританія (Європа) – 17,1 % від кількості населення;
- США (Північна Америка) – 15,2 % від кількості населення;
- Франція (Європа) – 13,8 %.

Проведений аналіз імміграції з України у Польщу, Німеччину, Чехію та Великобританію з переліком додаткових фінансових та житлових забезпечень для українців у 2022 –2025 рр., а також аналіз основних податкових нормативів цих держав для фізичних осіб – біженців показав наступне:

а) Німеччина:

- 1) Рівень населення – 84 700 000 осіб;
- 2) Рівень німців в Німеччині – 87,9 %;
- 3) Рівень зареєстрованих біженців з України у 2025 році – 1 161 450 осіб (1,37 %);
- 4) Мінімальний рівень заробітної плати в Німеччині (2024) – 2 161 євро/місяць;
- 5) Наявність умови про подвійне оподаткування між Україною та Німеччиною – зареєстрована.
- 6) Наявність реєстраційного посвідчення біженця з України – обов'язкова для “тимчасового захисту».

б) Великобританія:

- 1) Рівень населення – 68 350 234 осіб;
- 2) Рівень британців в Великобританії – 89,0 %;

3) Рівень зареєстрованих біженців з України у 2025 році – 314 400 осіб (0,46 %);

4) Мінімальний рівень заробітної плати в Великобританії (2024) – 11,44 фунтів стерлінгів за 1 годину праці;

5) Наявність умови про подвійне оподаткування між Україною та Великобританією – зареєстрована.

6). Наявність реєстраційного посвідчення біженця з України – відсутня при відсутності режиму «тимчасового захисту».

в) Польща:

1) Рівень населення – 37 698 000 осіб;

2) Рівень поляків в Польщі – 96,9 %;

3) Рівень зареєстрованих біженців з України у 2025 році – 991 830 осіб (2,6 %);

4) Наявність «тимчасового захисту» в країні для біженців з України – застосована Урядом;

5) Мінімальний рівень заробітної плати в Польщі (2024) – 1091 євро/ місяць;

6) Наявність умови про подвійне оподаткування між Україною та Польщею – зареєстрована.

7. Наявність реєстраційного посвідчення біженці з України – обов'язкова для «тимчасового захисту».

г) Чехія:

1) Рівень населення – 10 900 000 осіб;

2) Рівень чехів в Чехії – 89,0 %;

3) Рівень зареєстрованих біженців з України у 2025 році – 574 447 осіб (4,99 %);

4) Наявність «тимчасового захисту» в країні для біженців з України – застосована Урядом;

5) Мінімальний рівень заробітної плати в Німеччині (2024) – 825 євро/ місяць;

6) Наявність умови про подвійне оподаткування між Україною та Чехією –

зареєстрована.

7) Наявність реєстраційного посвідчення біженця з України – обов’язкова для “тимчасового захисту».

Проведений аналіз станом на березень 2025 року показав, що за 3 роки імміграційного руху українців–біженців в країни ЄвроСоюзу поступово знижується рівень державної підтримки, особливо надання тимчасового притулку за кошти держави.

РОЗДІЛ 3

ПРІОРИТЕТНІ НАПРЯМИ ФОРМУВАННЯ ПОДАТКОВИХ СТРАТЕГІЙ КОНСАЛТИНГОВИХ КОМПАНІЙ ДЛЯ ТРУДОВИХ МІГРАНТІВ ТА МІГРАНТІВ-БІЖЕНЦІВ

3.1 Формування консалтингових податкових стратегій для трудових мігрантів в Європейському Союзі

Консалтингові податкові стратегії для трудових мігрантів в ЄвроСоюз (за замовленням, за контрактом, за перенесенням міста основної трудової діяльності) оснований на показниках рівня податків та заробітної плати [33], [34]. [35].

На рис. 3.1 – 3.4 побудовані структури заробітних плат в Великобританії, Чехії, Польщі, Німеччини та України, які приведені до єдиного курсу євро/міс.

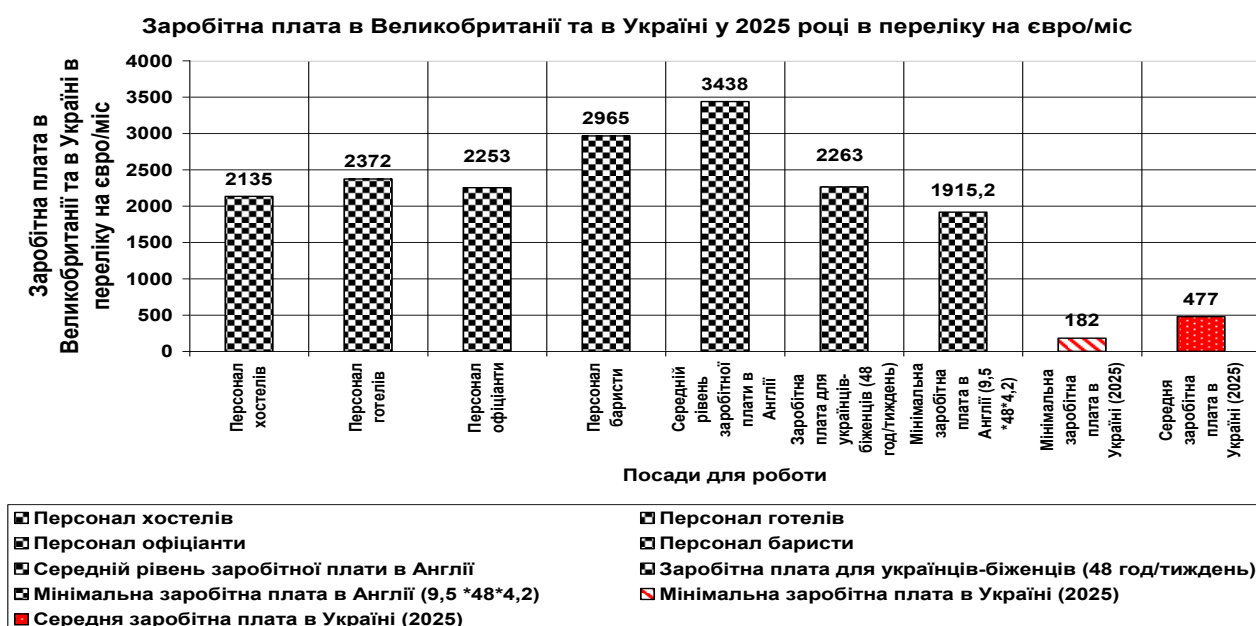

Рисунок 3.1 Заробітна плата в Великобританії та в Україні в переліку на євро/міс

Джерело: побудовано за даними [39], [42]

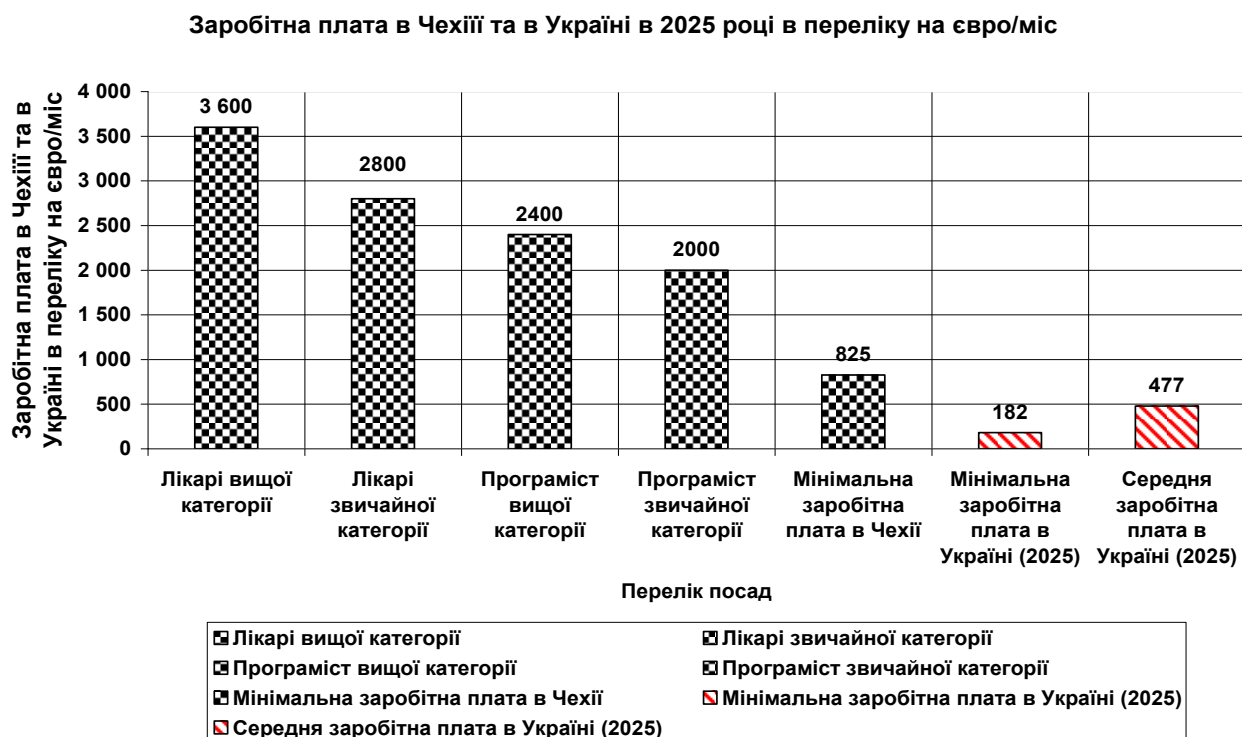

Рисунок 3.2 Заробітна плата в Чехії та в Україні в переліку на євро/міс

Джерело: побудовано за даними [38], [44]

Рисунок 3.3 Заробітна плата в Польщі та в Україні в переліку на євро/міс

Джерело: побудовано за даними [3], [43]

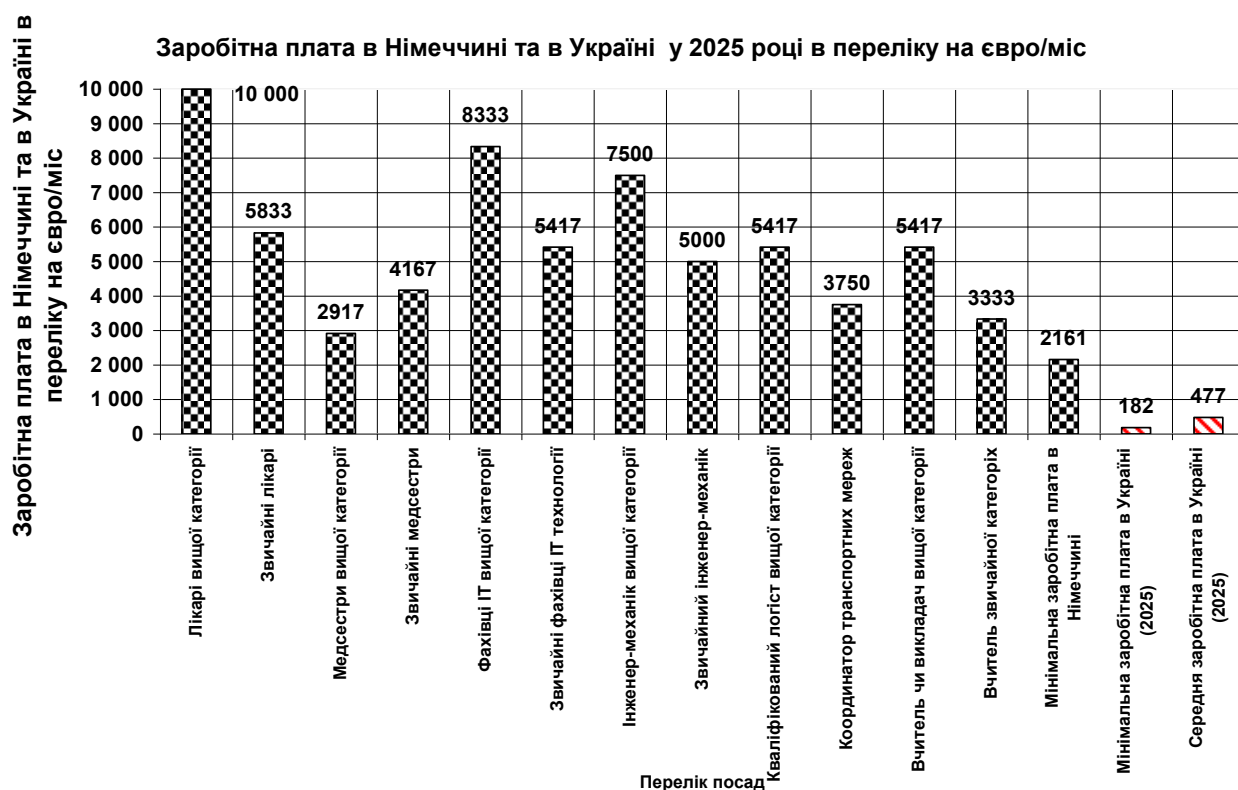

Рисунок 3.4 Заробітна плата в Німеччині та в Україні в переліку на євро/міс

Джерело: побудовано за даними [37]

Згідно з даними, наведеними на рис. 3.1 – 3.4:

- середня заробітна плата в Україні (477 євро/міс) менше мінімальної заробітної плати в Німеччині (2 161 євро/міс) в 4,53 раза, а мінімальна заробітна плата в Україні менше мінімальної заробітної плати в Німеччині в 11,9 раз;
- середня заробітна плата в Україні (477 євро/міс) менше мінімальної заробітної плати в Польщі (1 091 євро/міс) в 2,29 раза, а мінімальна заробітна плата в Україні менше мінімальної заробітної плати в Польщі в 6,0 раз;
- середня заробітна плата в Україні (477 євро/міс) менше мінімальної заробітної плати в Чехії (825 євро/міс) в 1,73 раза;
- середня заробітна плата в Україні (477 євро/міс) менше мінімальної заробітної плати в Великобританії (1 915 євро/міс) в 4,01 раза.

Таким чином, переїзд мігрантів з України в ЄвроСоюз (за замовленням, за контрактом, за перенесенням міста основної трудової діяльності) суттєво зумовлений різким зростанням рівня виплаченої заробітної плати відносно

мінімуму заробітної плати, а при зростанні кваліфікації це зростання заробітної плати становить від 3,5 до 10 разів.

В табл. 3.1 та табл. А.1 Додатку А наведені основні показники системи оподаткування фізичних та юридичних осіб в Великобританії (курс переведення 1 фунта стерлінгів в євро становить у 2025 році 1,186 євро/фунт стерлінга) [42].

Таблиця 3.1

Оподаткування заробітної плати в Великобританії

Назва податку	Платники податку	Об'єкт оподаткування	Ставка та умови по сумах оподаткування за рік (в фунтах стерлінгів)
1. Фактичні вирахування з суми заробітної плати			Від 0 % до 47,0 %
1.1 Прибутковий податок для фізичних осіб	Фізична особа – найманий працівник через роботодавця – податкового агента	Заробітна плата	0 % – від 0 ф/ст до 12 750 ф/ст; 20 % – від 12 750 ф/ст до 50 270 ф/ст.; 40 % від 50 270 ф/ст до 150 000 ф/ст; 45 5 % при сумі більше 150 000 ф/ст
1.2 Національне страхування з заробітної плати			0% при 533 ф/ст до 1 48 ф/ст; 12 % при 1 048 ф/ст до 4 189 ф/ст; 2 % при сумі вище 4 189 ф/ст
2. Нарахування роботодавцю на заробітну плату			Від 13,8 % до 14,3 %
2.1 Національне страхування з заробітної плати	Роботодавець – податковий агент	Заробітна плата	13,80%
2.2 Збір на навчання, якщо фонд оплати праці за рік більше 3 млн фунтів стерлінгів			0,50%
3 Ставки роботодавця на виплату заробітної плати			113,8 % до 114,3 %

Джерело: побудовано за даними [42]

В табл. А.1 Додатку А наведені основні показники податків в Великобританії[42]:

- ставки податків на нерухомість;
- ставки податків на приріст капіталу;
- ставки податків ПДВ;
- ставки податків на дивіденди (з яких не оподатковуються перші 2 000 фунтів стерлінгів дивідендів).

Таблиця 3.2

Прибутковий податок в Польщі

ПОДАТКИ ТА ЗБОРИ В ПОЛЬЩІ	СТАВКА, %	УМОВНА ЗАРОБІТНА ПЛАТА, ЗЛОТИХ ПОЛЬЩІ
1. Заробітна плата за місяць (gross)		20 000
Нарахування на заробітну плату, яку платить роботодавець		
2. Податки та збори, що платить роботодавець	20,61%	4 122
2.1 Пенсійний внесок	9,76%	1 952
2.2 Страшування від нещасних випадків	1,80%	360
2.3 Внесок на випадок непрацездатності	6,50%	1 300
2.4 Внесок Фонду праці	2,45%	490
2.5 Фонд гарантованих виплат працівникам	0,10%	20
Вирахування з заробітної плати працівника		
3. Податки та збори, що платить працівник	34,71%	6 942
3.1 Пенсійни внесок	9,76%	1 952
3.2 Внесок на випадок хвороби	2,45%	490
3.3 Внесок на випадок втрати працездатності	1,50%	300
3.3 Прибутковий податок для фізичних осіб (PIT)	12,00%	12% до 120000 злотих 32 % понад 120000 злотих за місяць
3,4 Внесок на медичне страхування	9,00%	1 800
Загальна заробітна плата працівнику (net)		
	65,29%	13 058
Загальні витрати на оплату праці роботодавця (від суми gross)		
	120,61%	24 122

Джерело: побудовано за даними [43]

Прибутковий податок в Польщі розподіляється між працівником та роботодавцем, в результаті загальна заробітна плата працівнику (net) становить 65,29 %, а роботодавець доплачує в бюджет ще 20,61 % (всього – 120,61 %).

Таблиця 3.3

Основні характеристики податків в Польщі

Назва податку в Польщі	Сутність податку
СІТ (податок від юридичних осіб)	. Податок становить 19%. для всіх юридичних осіб
Податок від спадщини і дарування	Податок від спадщини і дарування
Податок продажу/зміни майнових прав	Податок від продажу/зміни майнових прав по нерухомості.
Податок в сільське господарство	Податок на сільськогосподарські угіддя
Податок на лісництво	Податок на лісові угіддя.
Податок на нерухомість на земельних ділянках	Податок на земельні ділянки будівлі або їх частини споруди або їх частини.
VAT (ПДВ)	Податок ПДВ: 23%, 8%, 5%, 0%. Ставка ПДВ залежить від роду товару і послуг.
Транспортний Податок	Податок на транспортні засоби: – вантажівок вагою більше 3,5 тонн; - напівпричепів і причепів масою понад 7 тонн; - автобусів.
Судноплавний податок з тonaжу	Тонажний податок з судноплавних підприємств в міжнародному судноплавстві
Акциз	Акцизний податок накладається на енергетичні вироби, електроенергію, алкоголь та алкогольні напої, тютюнові вироби, автомобілі
Ігорний збір	Збір на діяльність у галузі азартних ігор і взаємних парі.

Джерело : побудовано за даними [43]

В Чехії діє прогресивна система оподаткування. Основні податки для імігранта – українця в Чехії є наступними (табл. 3.4) [44]:

Основні податки в Чехії

НАЗВА ПОДАТКУ	ПЛАТНИКИ ПОДАТКУ	ОБ'ЄКТ ПОДАТКУ	ПОДАТКОВА БАЗА	Ставки та суми оподаткування в чеських кронах
1. Прибутковий податок для фізичних осіб (PIT)	Фізичні особи підприємці	Дохід фізичної особи	Річний дохід	1. Стандарта шкала оподаткування
				15 % при сумі, що не перевищує 1 935 млн крон
				23 % при сумі, що перевищує 1 935 млн крон
			Податок зменшується на суму різних пільг	
Місячний дохід	2. Єдиний податок в місяць на суми 6 208, 16 000, 26 000 крон (залежно від діяльності таобігу)			
Місячний дохід	3. Оподаткування за варіантом фіксовані витрати у відсотках від доходу			
2. Податок на додану вартість (VAT)	Фізична чи юридична особа	Додатна вартість \	Додана вартість	21% – стандартна ставки; 0%, 10 %, 15 % – знижені ставки
3. Податок на прибуток підприємства (CIT)	Юридична особа	Дохід юридичної особи	Річний дохід	19 % – всі доходи; 0% – пенсійні фонди; 5 % інвестиційні фонди; 60% – надприбутки ТЕК та банків
4. Податок на власність	Фізична чи юридична особа	Земля та будівлі	Земля – площа, будівлі – площа	0,75 % – сгосп/земля; 0,25 % ліси, ставки; площа будівлі від 0,5 до 5 крон за 1 м ² для земель та від 2,0 крон до 10,0 крон за 1 м ² будівлі
5. Дорожній податок	Фізична чи юридична особа	Автомобілі та причепи вантажністю понад 3,5 тони	Одиниця транспорту	Від 400 до 22 400 крон на місяць Бензин – 12 840 крон/1000 л; пиво 32,0 крон/1 гектолітр; тихі вина – 0 крон/1 гектолітр; сигарети 30% + 1,97 крон/штуку
6. Акцизний податок	Фізична чи юридична особа	Нафтопродукти, алкоголь, табак, сигарети	Обсяг реалізації товару	

НАЗВА ПОДАТКУ	ПЛАТНИКИ ПОДАТКУ	ОБ'ЄКТ ПОДАТКУ	ПОДАТКОВА БАЗА	Ставки та суми оподаткування в чеських кронах
7.Екологічний податок	Фізична чи юридична особа	Енергоресурси: газ, тверде паливо, електроенергія	Газ –кількість газу; паливо–кількість Мдж; Електроенергія –кількість КВТЧ	Газ – 30,60 до 264Ю8 крон/Мвт–год тепла згорання; Тверде паливо – 8.5 крон/гДж тепла згорання; Електроенергія –28,3 крон/Мвт*год
8.Податки на азартні ігри	Фізична чи юридична особа	Проведення азартних ігор	Залежить від типу ігор	Від 23 % майже для всіх ігор; до 35 % лише лотереї та технічні ігри

Джерело: побудовано за даними [44]

Податкова система з класами в Німеччині [4], [37], [65], [88], [99].

В Німеччині платники податків поділені на 6 різних класів, для яких діє встановлена прогресивна системи оподаткування.

- 1) Податок на доходи фізичних осіб в Німеччині [4], [37], [65], [88], [99]:
  - при річному дохіді до 9744 євро – ставка податку 0 %;
  - при річному дохіді від 9744 до 57918 євро – ставка податку – 14 %;
  - при річному дохід 57918 до 274 612 євро на рік – ставка податку – 42 %;
  - при річному дохіді, який перевищує 274 612 євро – ставка податку 45 %.

- 2) Внесок солідарності [4], [37], [65], [88], [99].

Станом на 2023 рік ставка податку становить 5,5% від доходу.

- 3) Церковний податок у Німеччині [4], [37], [65], [88], [99]..

Ставка податку становить від 2 до 3% отриманого доходу.

- 4) ПДВ у Німеччині [4], [37], [65], [88], [99].

Стандартна ставка ПДВ у Німеччині становить 19%, до низки товарів та послуг застосовується 7%.

- 5) Страхові внески у Німеччині [4], [37], [65], [88], [99].

До них належать:

- Внесок на обов'язкове медичне страхування;
  - Страхування довгострокового догляду.
  - Пенсійне страхування. Внесок складає 18,6% із доходу до 85 200 євро. Внесок сплачують роботодавець і працівник у пропорції 50/50.
  - Страхування на випадок безробіття. Становить 2,4% від доходу до 85 200 євро.
  - Страхування від нещасного випадку на виробництві. Внесок повністю сплачується роботодавцем.
  - Страхування від банкрутства. Складає 0,06% з доходу до 85 200 євро, сплачується лише роботодавцем.
- б) Ставка корпоративного податку становить 15% і стягується з доходу до вирахування інших витрат. Якщо дохід перевищує 1 млн євро, ставка податку зростає до 31% [4], [37], [65], [88], [99].
- 7) Податок на нерухомість у Німеччині [4], [37], [65], [88], [99].
- Базова ставка становить 0,35% від оціночної вартості житла на рік. Але існують муніципальні коефіцієнти, через які остаточна ставка може бути в межах від 0,98% до 2,84%.
- 8) Податок на дощ у Німеччині [4], [37], [65], [88], [99].
- Плата за воду з атмосферних опадів.

Формування ефективних податкових стратегій для трудових мігрантів та мігрантів-біженців є одним із ключових завдань консалтингових компаній у сфері міжнародної міграції. Ці стратегії повинні враховувати особливості податкового регулювання в країнах прийому, міжнародні угоди про уникнення подвійного оподаткування, а також специфічні потреби і виклики, з якими стикаються мігранти. Пріоритетними напрямками в такій роботі є оптимізація податкових зобов'язань, легалізація доходів, забезпечення правового захисту та мінімізація ризиків, пов'язаних з фінансовими операціями.

3.2 Формування консалтингових податкових стратегій для категорії трудових мігрантів–біженців з України

Консалтингові податкові стратегії для категорії трудових мігрантів–біженців з України залежать від декількох моментів [32], [33], [34]:

- наявність в країні для іммігранта з України тимчасового режиму захисту;
- необхідність візового режиму для в'їзду в країну;
- наявність первинної разової допомоги іммігранти з України;
- наявність тимчасового житла за рахунок держави чи за рахунок спонсорів з країни імміграції;
- постійний режим фінансової допомоги іммігранту біженцю з України;
- постійний режим фінансової допомоги дітям іммігранта–біженця з України;
- разовий чи постійний режим допомоги дітям іммігранта–біженця в Україну на шкільне обладнання та форму;
- дозвіл працювати в країні імміграції при наявності тимчасового режиму захисту чи без наявності захисту;
- наявність чи відсутність пільгових режимів оподаткування при працевлаштуванні іммігранта – біженця з України в країні імміграції;
- застосування режиму подвійного оподаткування в країні імміграції та в Україні;
- застосування режиму оподаткування отримуваних пенсій з України по режиму передання на банківські карти банків України в країні імміграції;
- застосування режиму обмеження фінансової передачі зароблених коштів в країні імміграції в Україну за допомогою банківської системи;
- обов'язкова наявність банківської реєстрації та реєстрації виплат заробітної плати через банківські рахунки.

В табл. 3.5 – 3.8 наведені основні показники податкової та фінансової діяльності іммігрантів–біженців з України.

Населення Польщі та імміграційні характеристики

Дані по населенню Польщі	Чисельні показники
Імміграційна група переселенців з України	991 830 осіб (2,6 %)
Тимчасовий режим захисту біженців	Існує до 2026 року
Необхідність візи для в'їзду в країну	Немає потреб в візі
Разова допомога на одну людину відразу після прибуття	300 злотих
Щомісячна виплата дорослим біженцям з України	Не передбачена
Щомісячна виплата на дитину	800 злотих
Щорічна допомога на дитину для підготовки до школи	300 злотих
Компанії та особи, які надають допомогу біженцям з України у вигляді проживання та харчування, отримуватимуть фінансову допомогу на термін до 60 днів	1200 злотих на місяць (приблизно 250 євро).
У Польщі продовжує діяти програма "40+", але наразі програма діє не більше ніж на 120 днів	40 злотих/день
Біженці з України отримують для оренди житла	7 000 злотих
Біженці з України отримують для реалізації громадської діяльності	15 000 злотих

Джерело: побудовано за даними [2], [3], [28], [35], [43]

В Польщі з загальної кількості іммігрантів–біженців з України на роботу оформились тільки 65 % іммігрантів.

В Польщі та в Німеччині:

- режим «тимчасовий захист» для іммігрантів–біженців існує;
- віза для в'їзду з України для біженця не потрібна.

Населення Німеччини та імміграційні характеристики

Дані по населенню Німеччини	Чисельні показники
Обсяг українців – біженців в Німеччині (1,3 %)	1 161 450 осіб
Тимчасовий режим захисту біженців	Існує до 2026 року
Необхідність візи для в'їзду в країну	Немає потреб в візі
Щомісячна виплата допомоги українцям–біженцям	від 451 до 563 євро (залежить від складу сім'ї).
Щомісячна виплата допомоги українцям–біженцям для дорослих, які приїхали самі, а також для матерів або батьків–одинаків	563 євро/міс
Щомісячна виплата допомоги українцям–біженцям кожному – для подружжя	506 євро/міс
Щомісячна виплата допомоги дітям українців–біженців	від 357 до 471 євро (залежить від віку дитини).
Щомісячна виплата допомоги дітям українців–біженців дітям віком від чотирнадцяти до сімнадцяти років	471 євро/міс
Щомісячна виплата допомоги дітям українців–біженців дітям віком від шести до тринадцяти років	390 євро/міс
Щомісячна виплата допомоги дітям українців–біженців – дітям до п'яти років	357 євро/міс
Щомісячна допомога на оренду житла	від 750 до 850 євро
додаткову допомогу дітям — на купівлю шкільного приладдя	130 євро

Джерело: побудовано за даними [4], [37], [45]

В Німеччині з загальної кількості іммігрантів–біженців з України на роботу оформились тільки 19 % іммігрантів.

На сьогодні в Чехії:

- режим «тимчасовий захист» для іммігрантів–біженців існує 90 днів;
- віза для в'їзду з України для біженця не потрібна;
- режим оформлення на роботу для біженців –вільний.

Населення Чехії та імміграційні характеристики

Дані по населенню Чехії	Чисельні показники
Кількість буженців – українців (5,27%)	574 447 осіб
Тимчасовий режим захисту біженців	Існує до 2026 року
Необхідність візи для в'їзду в країну	Немає потреб в візі
За програмою підтримки біженців з України в Чехії виплачують на рік в обсязі офіційного прожиткового мінімуму на місяць (перші 6 місяців – 250 євро, а далі тільки по 200 євро в місяць)	200 – 250 євро/міс або 4860 крон (8012 грн/міс)
За програмою підтримки біженців–дітей з України в Чехії виплачують в обсязі офіційного прожиткового мінімуму на місяць	120 – 150 євро/міс. або 3490 крон/міс
За програмою підтримки біженців з України в Чехії виплачують на рік в обсязі офіційного прожиткового мінімуму (для вразливих груп біженців)	7290 крон (12 019 грн/міс)
За програмою підтримки біженців–дітей з України в Чехії виплачують в обсязі офіційного прожиткового мінімуму (для вразливих груп біженців–дітей)	5235 крон/міс
Біженці мають можливість вибору фіксованої виплати раз на місяць чи повне відшкодування витрат на оренду житла.	Тільки перші 90 днів тимчасового захисту (з 2024 року)

Джерело: побудовано за даними [5], [38], [31], [44]

В Чехії з загальної кількості іммігрантів–біженців з України на роботу оформились тільки 51 % іммігрантів.

Згідно з даними, що розміщені в табл. 3.10, в Великобританії:

- режим «тимчасовий захист» для біженців з України – відсутній;
- для в'їзду потрібна віза;
- для іммігранта – біженця з України потрібен спонсор з житлом.

Населення Великої Британії та імміграційні характеристики

Дані по населенню Великої Британії	Чисельні показники
Чисельність населення	68 350 234 осіб
Тимчасовий режим захисту біженців	Режим не існує
Необхідність візи для в'їзду в країну	Віза необхідна
Загальна кількість українців – біженців в Великобританії	314 400 осіб
За програмою “Homes for Ukraine», біженцю можна було також отримати одноразову виплату на одну особу після прибуття у Велику Британію.	200 фунтів стерлінгів (близько 9500 грн)
Окрему допомогу За програмою “Homes for Ukraine» (до березня 2025 року), можна оформити на дітей. Виплати становлять на тиждень на найстаршу або єдину дитину, або нижче на кожную меншу дитину:	21,80 фунтів стерлінгів, 14,45 фунтів стерлінгів
Наразі біженці з України в'їжджають в Великобританію за програмою Homes for Ukraine Sponsorship Scheme.(Homes for Ukraine)	Українці мають права 1)право на легальне перебування у протягом 18 місяців (півтора року); 2) право на житло, надане спонсором мінімум на 6 місяців; 3) право на роботу; 4) доступ до служби здоров'я;

Джерело: побудовано за даними [6], [39], [42]

В Великобританії з загальної кількості іммігрантів–біженців з України на роботу оформились тільки 61 % іммігрантів.

3.3 Досвід розробки продуктових податкових стратегій для непрацюючих мігрантів на прикладі компанії Ernst & Young

Консалтингові податкові стратегії для категорії непрацюючих мігрантів – біженців з України (діти, важкохворі та пенсіонери) полягає у режимі можливості отримання в Україні нарахованих пенсій та оформлення ненарахованих пенсій без переїзду в Україну [32], [33], [34].

КМУ у 2025 році спростив порядок отримання пенсій і страхових виплат для ВПО, українців за кордоном і на ТОТ, які можуть отримати свої пенсії на рахунок будь-якого банку України [36].

Українці – мігранти, що проживають за кордоном, або переміщені чи проживаючі особи з ТОТ в Україні при нарахуванні пенсійних виплат повинні раз на рік проходити щорічну фізичну ідентифікацію для ідентифікації, що ці пенсійні особи є живими і кошти пенсії зі своєї картки отримує саме він [36].

Пройти фізичну ідентифікацію можна у декілька способів: офлайн, якщо ви перебуваєте в Україні на підконтрольній території і маєте можливість звернутись особисто. Або онлайн, якщо ви знаходитесь за кордоном або на ТОТ. Водночас при собі потрібно мати [36]:

- паспорт громадянина України або закордонний, як отримувача виплат пенсії чи помічника по догляду за отримувачем пенсії, а у випадку наявності дитини – свідоцтво про народження дитини;

- довідка банку про відкритий рахунок в банку України чи картку, на яку надходять пенсійні кошти;

- пенсійне посвідчення.

У сучасних умовах зростаючої кількості переміщених осіб з України, спричиненої повномасштабною війною, дедалі актуальнішим стає питання розробки та реалізації консалтингових податкових стратегій, орієнтованих на найбільш вразливі категорії населення [114].

До таких груп належать, насамперед, непрацюючі мігранти-біженці, серед яких — особи пенсійного віку, важкохворі громадяни, а також діти, які разом із

родинами або без супроводу були змушені залишити територію України [115]. Ці категорії характеризуються відсутністю сталих джерел доходу, обмеженим доступом до ринку праці, а також підвищеною залежністю від соціальних виплат з боку держави [116].

Саме тому питання забезпечення безперервності отримання пенсійних та страхових виплат для таких осіб, навіть за умови їх тривалого перебування за межами України, становить особливу значущість у контексті формування ефективної податкової та соціальної інтеграційної політики [117].

Одним із ключових елементів консалтингової податкової стратегії для вказаної цільової групи є забезпечення правової та технічної можливості отримання вже нарахованих пенсійних виплат, а також оформлення права на ненараховані пенсії без необхідності фізичного повернення в Україну [118]. Такий підхід дозволяє уникнути додаткових ризиків, пов'язаних із поверненням на територію, де ведуться бойові дії або зберігається високий рівень безпекових загроз, а також мінімізувати витрати для самих біженців та державних структур [119].

У 2025 році Кабінетом Міністрів України було ухвалено низку нормативних рішень, спрямованих на спрощення процедури отримання пенсій та страхових виплат для внутрішньо переміщених осіб, громадян України, які перебувають за кордоном, а також осіб, що проживають на тимчасово окупованих територіях [120].

Відтепер пенсійні виплати можуть бути зараховані на рахунок у будь-якому українському банку, що забезпечує більшу гнучкість та доступність фінансових операцій для бенефіціарів незалежно від їхнього географічного розташування [121].

Разом із тим, чинне законодавство зберігає вимогу щодо щорічної фізичної ідентифікації пенсіонерів, що є важливою складовою процедури підтвердження особистості отримувача пенсійних виплат [122].

Основною метою цього кроку є уникнення зловживань, запобігання несанкціонованому використанню державних коштів, а також забезпечення

прозорості у сфері пенсійного обслуговування. Фізична ідентифікація має підтвердити, що особа, яка отримує пенсійні кошти, є живою та продовжує володіти правом на відповідну виплату [123].

Така ідентифікація може бути проведена як у традиційний офлайн-спосіб — шляхом особистого звернення до уповноваженого органу на підконтрольній Україні території, — так і в онлайн-форматі, що є актуальним для осіб, які перебувають за межами країни або в умовах обмеженої мобільності [120].

Згідно з нововведеннями, для проходження ідентифікації отримувач повинен надати низку документів, які підтверджують його особу та статус. До таких документів належать: паспорт громадянина України (внутрішній або закордонний) — як самого отримувача, так і його законного представника або помічника у разі обмеженої дієздатності; свідоцтво про народження — у випадку, коли мова йде про дитину, яка є одержувачем або співодержувачем соціальних виплат; довідка з банку про наявність відкритого рахунку, на який зараховуються пенсійні кошти; а також пенсійне посвідчення, яке підтверджує право на отримання відповідної соціальної допомоги [119].

У цьому контексті важливу роль відіграють консалтингові компанії, які спеціалізуються на податковому супроводі громадян, що перебувають у статусі мігрантів або тимчасово переміщених осіб. Саме вони здатні забезпечити кваліфіковану підтримку під час оформлення необхідної документації, налагодити дистанційну комунікацію з державними органами, а також запропонувати індивідуальні рішення щодо легалізації доходів, податкової оптимізації та доступу до соціального захисту [123].

Особливої актуальності така допомога набуває в умовах, коли особи похилого віку або важкохворі громадяни не мають можливості самостійно ініціювати або контролювати всі етапи відповідних процедур [122].

У таких випадках консалтингові послуги мають не лише податковий або юридичний характер, але й перетворюються на інструмент забезпечення базових соціальних прав людини [121].

Формування консалтингових податкових стратегій для непрацюючих мігрантів-біженців з України потребує міждисциплінарного підходу, який би поєднував податкову експертизу, правову підтримку, соціальне консультування та технологічне забезпечення процедур дистанційної ідентифікації [119].

Важливою умовою ефективності таких стратегій є також узгодженість дій між державними органами України, міжнародними партнерами, банківськими установами та консалтинговими компаніями, які виступають медіаторами між громадянами та інституційним середовищем [120].

Лише у випадку такої синергії можливо забезпечити реальну доступність державних послуг для вразливих категорій громадян, незалежно від їхнього місця перебування, та сприяти формуванню стійких механізмів соціально-економічної інтеграції [114].

Кожен клієнт, який звертається за податковим супроводом у контексті міграції, а особливо представники вразливих категорій населення, таких як мігранти-біженці, розглядається компанією ЕУ як окремий, унікальний випадок, що вимагає максимально індивідуалізованого підходу.

У центрі уваги перебуває детальний аналіз комплексу чинників, що безпосередньо впливають на податкову ситуацію особи. Йдеться, насамперед, про джерела наявних і потенційних доходів, юридичний статус у країні перебування, наявність або відсутність права на отримання соціальних виплат, обсяг майнових активів, чинність пенсійного забезпечення, а також специфіку стану здоров'я, що може обумовлювати додаткові правові чи соціальні потреби [123].

Такий підхід дозволяє сформувати повноцінне уявлення про потреби кожного клієнта і, відповідно, адаптувати податкову стратегію до його індивідуального життєвого контексту з максимальною точністю.

Практична ефективність зазначених підходів підтверджується низкою кейсів із практики ЕУ у різних країнах Європейського Союзу. Наприклад, польський офіс компанії надавав системну консультативну підтримку українським громадянам пенсійного віку, які були змушені залишити територію

України у зв'язку з повномасштабним вторгненням у 2022 році. Зокрема, фахівці ЕУ допомагали таким особам визначити новий податковий резидентський статус відповідно до польського законодавства, здійснити легалізацію доходів, оформити право на соціальні пільги, а також супроводжували процедуру відкриття банківських рахунків в умовах обмеженого юридичного і фінансового досвіду біженців.

У Німеччині, у свою чергу, команда ЕУ забезпечувала супровід переміщеної групи осіб з інвалідністю, консультуючи з питань комплаєнсу та узгодження податкових зобов'язань. Завдяки цьому клієнти отримали не лише можливість дотримання вимог національного законодавства, але й доступ до низки соціальних трансфертів, включно з допомогою по догляду, інвалідності та медичному обслуговуванню.

Соціальна складова діяльності ЕУ є ще одним ключовим елементом усього консалтингового підходу компанії. Усвідомлюючи складність ситуації, в якій опиняються мігранти-біженці, фахівці ЕУ реалізують просвітницькі та інформативні ініціативи, що мають на меті підвищення базового рівня фінансової та податкової грамотності серед осіб, які через вимушену міграцію втратили звичне соціальне середовище. Зокрема, компанія розробляє та поширює спеціалізовані онлайн-гіди, брошури, відеоінструкції та інтерактивні вебінари, які доступно пояснюють основи податкових зобов'язань, процедури подання декларацій, вимоги до оформлення фінансових документів, а також нюанси взаємодії з органами влади приймаючих країн. Такі ресурси часто перекладаються кількома мовами, адаптуються до різних освітніх рівнів і мають інтегративний характер, допомагаючи біженцям не лише зрозуміти податкову систему, але й почуватися більш впевнено у новому правовому та культурному просторі.

Отже, реалізація адаптивних податкових стратегій компанією ЕУ є показовим прикладом того, як синергія професійної експертизи, інноваційних інструментів та соціальної орієнтованості здатна ефективно відповідати на складні виклики сучасної міграційної політики. Такий підхід не лише забезпечує

належний рівень дотримання податкових зобов'язань з боку переміщених осіб, але й сприяє правовій стабільності, відкриває доступ до соціальних гарантій, а також виступає важливим чинником соціальної згуртованості у суспільствах, які приймають мігрантів.

Більше того, проведений аналіз дозволяє зробити узагальнений висновок щодо доцільності поширення подібних практик не лише у межах діяльності ЕУ, але й серед усіх компаній, які надають податкові, юридичні та суміжні консалтингові послуги. На основі узагальнених результатів дослідження постає необхідність формулювання ряду загальних рекомендацій, що можуть бути корисними для компаній незалежно від їхньої приналежності до міжнародних мереж, масштабів функціонування чи сфери спеціалізації [123].

По-перше, варто наголосити на важливості стратегічного розширення спектра консалтингових продуктів, які орієнтовані саме на потреби непрацюючих мігрантів-біженців. Йдеться не лише про податковий супровід у вузькому значенні цього поняття, але про створення багаторівневих сервісних пакетів, що поєднують у собі податкове консультування, юридичну допомогу, соціальне орієнтування, освітні ініціативи з фінансової грамотності та психологічну підтримку.

Застосування мультидисциплінарного підходу дозволить консалтинговим компаніям діяти проактивно, передбачаючи потреби цільових клієнтів і сприяючи їх швидшій адаптації до нового середовища.

По-друге, доцільним є створення внутрішньої продуктової диверсифікації шляхом формування окремих лінійок послуг для різних соціальних і демографічних груп. Наприклад, розробка окремих рішень для пенсіонерів, осіб з інвалідністю, молодих спеціалістів, багатодітних сімей або осіб, які отримують тимчасовий притулок. Такий підхід дозволить не лише більш точно враховувати особливості правового статусу, джерел доходів та вимог до взаємодії з податковими органами, але й сприятиме підвищенню ефективності та релевантності запропонованих стратегій. Крім того, такий підхід дозволяє

покращити репутаційну складову діяльності компанії та підвищити рівень довіри серед клієнтів.

По-третє, компанії мають приділяти особливу увагу цифровізації процесів обслуговування клієнтів. Впровадження інтерактивних онлайн-платформ, електронних кабінетів, чат-ботів та сервісів попередньої ідентифікації дозволяє зменшити часові та просторові бар'єри, що є критично важливим у роботі з мігрантами, які часто не мають фізичної змоги відвідати офіс або перебувають у нестабільних умовах проживання.

Додатковою перевагою є забезпечення прозорості процесів, зниження адміністративного навантаження на фахівців і підвищення якості наданих послуг завдяки автоматизованому аналізу податкових даних.

Таким чином, подальша еволюція консалтингових підходів у сфері податкового обслуговування вразливих категорій населення має ґрунтуватися на принципах соціальної відповідальності, інноваційності, гнучкості та міждисциплінарної інтеграції. У довгостроковій перспективі це дозволить не лише вирішувати поточні проблеми, пов'язані з податковою інтеграцією мігрантів, але й створити стійку модель консалтингових послуг, яка відповідатиме викликам глобального світу.

Висновки до розділу 3

1. Консалтингові податкові стратегії для трудових мігрантів в ЄвроСоюз (за замовленням, за контрактом, за перенесенням міста основної трудової діяльності) оснований на показниках рівня податків та заробітної плати.

Проведений аналіз структури заробітних плат в Великобританії, Чехії, Польщі, Німеччини та України, які приведені до єдиного курсу євро/міс., показав:

– середня заробітна плата в Україні (477 євро/міс) менше мінімальної заробітної плати в Німеччині (2 161 євро/міс) в 4,53 раза, а мінімальна заробітна плата в Україні менше мінімальної заробітної плати в Німеччині в 11,9 раз;

– середня заробітна плата в Україні (477 євро/міс) менше мінімальної заробітної плати в Польщі (1 091 євро/міс) в 2,29 раза, а мінімальна заробітна плата в Україні менше мінімальної заробітної плати в Польщі в 6,0 раз;

– середня заробітна плата в Україні (477 євро/міс) менше мінімальної заробітної плати в Чехії (825 євро/міс) в 1,73 раза, а мінімальна заробітна плата в Україні менше мінімальної заробітної плати в Чехії в 4,53 раз;

– середня заробітна плата в Україні (477 євро/міс) менше мінімальної заробітної плати в Великобританії (1 915 євро/міс) в 4,01 раза, а мінімальна заробітна плата в Україні менше мінімальної заробітної плати в Великобританії в 10,35 раз.

Таким чином, переїзд мігрантів з України в ЄвроСоюз (за замовленням, за контрактом, за перенесенням міста основної трудової діяльності) суттєво зумовлений різким зростанням рівня виплаченої заробітної плати відносно мінімуму заробітної плати, а при зростанні кваліфікації це зростання заробітної плати становить від 2,0 до 12,0 разів.

2. Проведений аналіз основних податків в Польщі, Німеччині, Чехії, Великобританії та в Україні показав:

1) Ставки прибуткового податку з доходів фізичних осіб складають:

- в Польщі – 12 % до 120000 злотих, 32 % при сумі більше 120000 злотих + 9 % (медстрахування) + 9,76 % (пенс. Внесок) +4 % (соц.внески);
- в Німеччині – 0% до 9744 євро; 14 % до 47 918 євро, 42 % до 274 612 євро, 45 % більше 274 612 євро;
- в Чехії – 15 % до 1 935 млн крон, 23% при сумі більше 1 935 млн крон
- в Великобританії – 20 %; 40 %; 45,5% з заробітної плати за рік більше 12 750 фунтів стерлінгів + 2 % страхування;
- в Україні – 18 % + 5 % (додатковий військовий збір).

2) Ставка податку на ПДВ:

- Польща – 23 %, Знижені – 8 %, 5 %, 0 %;
- Німеччина – 19 %, Знижені – 7 %; 0 %
- Чехія – 21 %, Знижені – 15 %, 10 %, 0% ;
- Великобританія – 20 %, Знижені –5 %, 0 %;
- Україна – 20 %, Знижені – 7 %; 0 %;

3) Ставка податку на прибуток підприємства:

- Польща – 19 %;
- Німеччина – 15 %, при сумі прибутку вище 1 млн євро – 31 %;
- Чехія – 19 %, Знижені 5 %, 0 %, Підвищені на надприбуток – 60 %;
- Великобританія – 19 %, 19% –25 %, 25 % вище суми у 250 000 фунтів ст.;
- Україна – 18 %;

Таким чином, ставки податку в Україні є нижчими ніж в країнах Європи.

3) Консалтингові податкові стратегії для категорії трудових мігрантів–біженців з України у 2022 – 2024 рр. залежать від декількох моментів:

- наявність в країні для імігранта з України тимчасового режиму захисту;
- необхідність візового режиму для в'їзду в країну;
- наявність первинної разової допомоги імігранти з України;
- наявність тимчасового житла за рахунок держави чи за рахунок спонсорів з країни іміграції;
- постійний режим фінансової допомоги імігранту біженцю з України;

- постійний режим фінансової допомоги дітям іммігранта–біженця з України;
- разовий чи постійний режим допомоги дітям іммігранта–біженця в Україну на шкільне обладнання та форму;
- дозвіл працювати в країні імміграції при наявності тимчасового режиму захисту чи без наявності захисту;
- наявність чи відсутність пільгових режимів оподаткування при працевлаштуванні іммігранта – біженця з України в країні імміграції;
- застосування режиму подвійного оподаткування в країні імміграції та в Україні;
- застосування режиму оподаткування отримуємих пенсій з України по режиму передання на банківські карти банків України в країні імміграції;
- застосування режиму обмеження фінансової передачі зароблених коштів в країні імміграції в Україну за допомогою банківської системи;
- обов'язкова наявність банківської реєстрації та реєстрації виплат заробітної плати через банківські рахунки.

Проведений аналіз всіх елементів фінансового оподаткування іммігрантів–біженців з України у Польщі, Німеччині, Чехії та Великобританії показав:

а) В Польщі з загальної кількості іммігрантів–біженців з України на роботу оформились тільки 65 % іммігрантів.

В Польщі:

- режим «тимчасовий захист» для іммігрантів–біженців існує 365 днів до 2026 року;
- віза для в'їзду з України для біженця не потрібна;
- режим оформлення на роботу для біженців –вільний.

б) В Німеччині з загальної кількості іммігрантів–біженців з України на роботу оформились тільки 19 % іммігрантів.

В Німеччині:

- режим «тимчасовий захист» для іммігрантів–біженців існує 365 днів до 2026 року;
- віза для в'їзду з України для біженця не потрібна;
- режим оформлення на роботу для біженців –вільний.

в) В Чехії з загальної кількості іммігрантів–біженців з України на роботу оформились тільки 51 % іммігрантів.

В Чехії:

- режим «тимчасовий захист» для іммігрантів–біженців існує 90 днів;
- віза для в'їзду з України для біженця не потрібна;
- режим оформлення на роботу для біженців –вільний.

г) В Великобританії з загальної кількості іммігрантів–біженців з України на роботу оформились тільки 61 % іммігрантів.

В Великобританії:

- режим «тимчасовий захист» для біженців з України – відсутній;
- для в'їзду потрібна віза;
- для іммігранта – біженця з України потрібен спонсор з житлом;
- режим оформлення на роботу для біженців – по замовленню на трудових біржах по класам професій.

ВИСНОВКИ

Проведене в магістерській кваліфікаційній роботі дослідження «Продуктова стратегія консалтингових фірм у сфері міжнародної міграції» дає можливість сформулювати наступні висновки:

1. Проведений аналіз питомої ваги податків у структурі ВВП США, країн ЄС, Японії та України показав, що в Україні відносно невеликий податковий тиск 27,3% від рівня ВВП, менший лише в США 26,9% від рівня ВВП, в той час у країнах ЄС податковий тиск у середньому склав 40,0%.

2. Сутність та основи трудової міграції в світових державах викладена у «Глобальному договорою про безпечну, упорядковану та регулярну міграцію» (ООН), згідно з яким міграція була частиною людського досвіду впродовж історії, і ми визнаємо, що це джерело процвітання, інновації та сталого розвитку у нашому глобалізованому світі, і що ці позитивні впливи можна оптимізувати шляхом покращення управління міграцією. більшість мігрантів по всьому світу сьогодні подорожують, живуть і працюють у безпечних, упорядкованих і регулярних умовах.

3. Аналіз міжнародного регулювання податкових норм та трудової міграції, зокрема стосовно біженців з України, засвідчив такі ключові тенденції: щороку з України виїжджає близько 1,3 млн осіб, з яких близько 70 % — чоловіки. Основними напрямками трудової міграції залишаються Польща (38,86 %), російська федерація (28,27 %), Італія (11,26 %) та Чехія (9,4 %). Трудова участь українських біженців після 2022 року стала значущим фактором для ринків праці країн ЄС. Їх інтеграція у робоче середовище викликає потребу у врегулюванні питань оподаткування та правового статусу.

4. Проведений аналіз військового нападу РФ на Україну спричинив масовий виїзд «біженців» за межі України, а поточна структура розташування «біженців» з України в режимі «Тимчасовий захист» становить 4 647 000 осіб. Розподіл біженців з України становить дорослі жінки – 44,8 %, діти – 31,0 %, чоловіче населення – 23,2 % .

5. Аналіз міжнародних норм податкового законодавства та трудової міграції, зокрема щодо українських біженців, засвідчив, що щорічна трудова міграція з України становить приблизно 1,3 млн осіб, з яких близько 70 % — чоловіки. Основними напрямками залишаються Польща (38,86 %), Італія (11,26 %) та Чехія (9,4 %).

6. Аналіз динаміки міжнародної міграції засвідчив зростання кількості мігрантів на всіх континентах у 2024 році порівняно з 2010 та 2020 роками. Найбільший приріст зафіксовано в Африці (+15 %), Азії (+9 %) та Європі (+13 %). Це підтверджує посилення глобальних міграційних процесів та актуальність узгодженого регулювання в межах Глобального договору про міграцію.

7. Проведений аналіз показав, що за 3 роки імміграційного руху українців—біженців в країни ЄвроСоюзу поступово знижується рівень державної підтримки, особливо надання тимчасового притулку за кошти держави. Максимальний режим підтримки українців—біженців спостерігається в Німеччині, а мінімальний режим (зовсім без режиму «тимчасового» захисту) — в Великобританії (тільки за рахунок спонсорів Великобританії, яким допомагають державні органи).

8. Консалтингові податкові стратегії для трудових мігрантів в ЄвроСоюз (за замовленням, за контрактом, за перенесенням міста основної трудової діяльності) оснований на показниках рівня податків та заробітної плати.

9. Консалтингові податкові стратегії для категорії непрацюючих мігрантів — біженців з України (діти, важкохворі та пенсіонери) полягає у режимі можливості отримання в Україні нарахованих пенсій та оформлення ненарахованих пенсій без переїзду в Україну (за режимом однорічного режиму візування наявності пенсіонера за кордоном).

10. Проведене дослідження виявило ключові елементи продуктового підходу в діяльності консалтингових фірм, що працюють у сфері міжнародної еміграції, зокрема у напрямку підтримки вимушених біженців з України. Проаналізовано інструменти прийняття та інтеграції, такі як тимчасовий захист, доступ до ринку праці, фінансова та соціальна підтримка, податкові умови,

банківська реєстрація та режим переказу коштів. Виявлено, що попри масштабну підтримку, режим тимчасового захисту потребує стратегічного перегляду для довгострокової стабілізації мігрантів. Це створює потенціал для розробки комплексних консалтингових продуктів, орієнтованих на адаптацію та правове супроводження мігрантів у країнах ЄС.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Богданюк О. Біженці з України: чисельність населення Німеччини досягла історичного максимуму. 27 вересня 2022. URL: <https://suspihne.media/286000-bizenci-z-ukraini-ciselnist-naselenna-nimeccini-dosagla-istoricnogo-maksimumu/> (дата звернення: 01.03.2025)

2. Віза та документи в Польщу. URL: <https://www.gov.pl/web/gov/uslugi-dla-obywatela/#dokumenty-i-dane-osobowe> (дата звернення: 01.03.2025)

3. Відповідь компетентного органу Польщі на Опитувальник щодо податкових наслідків для компаній та фізичних осіб, які можуть виникнути у зв'язку з вимушеним переміщенням таких осіб з України до Республіки Польща в результаті російського вторгнення. Міністерство фінансів України, 2 травня 2023 р. URL: <https://mof.gov.ua/storage/files/%D0%9F%D0%BE%D0%BB%D1%8C%D1%89%D0%B0.pdf> (дата звернення: 22.02.2025)

4. Відповідь компетентного органу Німеччини на Опитувальник щодо податкових наслідків для компаній та фізичних осіб, які можуть виникнути у зв'язку з вимушеним переміщенням таких осіб з України до Німеччини в результаті російського вторгнення. травня 2023 р. Міністерство фінансів України, 2 травня 2023 р. URL: <https://ips.ligazakon.net/document/MU23020> (дата звернення: 22.02.2025)

5. Відповідь компетентного органу Чехії на Опитувальник щодо податкових наслідків для компаній та фізичних осіб, які можуть виникнути у зв'язку з вимушеним переміщенням таких осіб з України до Чехії в результаті російського вторгнення. Міністерство фінансів України, 2 травня 2023 р. URL: <https://mof.gov.ua/storage/files/%D0%A7%D0%B5%D1%85%D1%96%D1%8F.pdf> (дата звернення: 22.02.2025)

6. Відповідь компетентного органу Великобританії на Опитувальник щодо податкових наслідків для компаній та фізичних осіб, які можуть виникнути у зв'язку з вимушеним переміщенням таких осіб з України до Великобританії в результаті російського вторгнення. Міністерство фінансів України, 2 травня

2023 р. URL: <https://mof.gov.ua/storage/files> (дата звернення: 22.02.2025)

7. В яких країнах Європи найбільше працевлаштованих біженців з України. «Слово та діло». СУСПІЛЬСТВО. 20 листопада 2023. URL: <https://www.slovoidilo.ua/2023/11/20/infografika/suspilstvo/yakux-krayinax-evropy-najbilshe-pracevlashtovanyx-bizhencziv-ukrayiny> (дата звернення: 01.03.2025)

8. Галушак І.Є, Кохан І.В., Дмитровська В.С., Формування податкової політики в контексті євроінтеграції. ВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника». *Ефективна економіка*, 2021, №2. URL: <https://www.economy.nauka.com.ua> (дата звернення: 01.03.2025)

9. Горобей К. Д., Цимбаленко Я. Ю. Сучасний стан податкових надходжень у розрізі ВВП країн ЄС та України. *Вісник КНУТД*. 2018. № 1 (119). С. 18–26. URL: <http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=8629> (дата звернення: 22.02.2025)

10. Гармонізація податкової політики з ЄвроСоюзом. Рамки та можливості для України. *Центр економічної стратегії*, 2020. URL: <https://ces.org.ua/harmonizing-taxes-with-the-eu-brief/> (дата звернення: 22.02.2025)

11. Гречко А.В. Перспективи реформування податкової системи України в умовах євроінтеграції. *Економіка та управління національним господарством*. 2016. № 3. С. 60–70. URL: https://www.problecon.com/export_pdf/problems-of-economy-2014-3_0-pages-60_70.pdf (дата звернення: 22.02.2025)

12. Демографія та міграція українців. Громадська мережа ОПОРА. 2025 URL: <https://opora.ua.org/population> (дата звернення: 22.02.2025)

13. Директива Ради ЄС № 2006/112/ЄС від 28.11.2006 року про спільну систему податку на додану вартість. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_928#Text (дата звернення: 22.02.2025)

14. Директива Ради № 2007/74/ЄС від 20.12.2007 року про звільнення від податку на додану вартість і мита на товари, що ввозяться особами, які подорожують з третіх країн. URL: https://dostup.org.ua/request/139582/response/426528/attach/5/2%20V.pdf?cookie_passthrough=1 (дата звернення:

22.02.2025)

15. Директива Ради № 92/83/ЄЕС від 19.10.1992 року про гармонізацію структур акцизних зборів на спирт та алкогольні напої. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_430#Text (дата звернення: 22.02.2025)

16. Директива Ради № 2003/96/ЄС від 27.10.2003 року про реструктуризацію системи Співтовариства щодо оподаткування енергопродуктів та електроенергії. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/984_015-03#Text (дата звернення: 22.02.2025)

17. Директива Ради № 2008/118/ЄС від 16 грудня 2008 року стосовно загальних умов акцизного збору, що відмінняє Директиву № 92/12/ЄЕС. URL: <https://ips.ligazakon.net/document/XI00700K> (дата звернення: 22.02.2025)

18. Директива Ради № 2011/64/ЄС від 21 червня 2011 року про структуру та ставки акцизного збору на тютюнові вироби (кодифікація). URL: <https://ips.ligazakon.net/document/EU110048> (дата звернення: 22.02.2025)

19. Директива ЄвроСоюзу про тимчасовий захист 2001 року (Тимчасовий захист), 2001, URL: https://home-affairs.ec.europa.eu/policies/migration-and-asylum/common-european-asylum-system/temporary-protection_en?prefLang=uk&etrans=uk (дата звернення: 22.02.2025)

20. Договір про функціонування Європейського Союзу, версія 2010 року. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_b06#Text (дата звернення: 22.02.2025)

21. Єпур М.В., Самойловська В.П. Відмінності правового регулювання інституту податкового права на українським та німецьким законодавством, *Прикарпатський юридичний вісник*, 2021, Випуск 5(40), С. 98 – 104. URL: http://www.pjv.nuoua.od.ua/v5_2021/5_2021.pdf (дата звернення: 22.02.2025)

22. За час повномасштабної війни Британія прийняла 300 тисяч українських біженців, Укрінформ, 30 Грудня 2024. URL: <https://zmina.info/news/za-chas-povnomasshtabnoyi-vijny-brytaniya-pryjnyala-300-tysyach-ukrayinskyh-bizhencziv/> (дата звернення: 22.02.2025)

23. Зовнішня трудова міграція населення 2010 – 2017 рр. (за результатами

модульного вибіркового обстеження), Статистичний бюлетень. Державна служба статистики України, Київ, 2018 р. URL: www.ukrstat.gov.ua (дата звернення: 22.02.2025)

24. Ізнощикова А. Тимчасовий захист, житло та виплати у 2024 році: якими будуть умови для українських біженців у країнах Європи та світу. 5 лютого 2024. URL: https://visitukraine.today/uk/blog/346/homes-for-ukraine-how-can-ukrainians-go-to-the-uk?srsltid=AfmBOooDHKQwOK0Y1m0w_АНК01v9D0Obj2L2gZ5Q7veetG11ReuEQImm#shho-peredbaceno-v-ramkax-programi-homes-for-ukraine (дата звернення: 22.02.2025)

25. Кащавчева К. У цих країнах українці можуть отримати найбільші виплати: куди їхати у 2025 році. URL: <https://www.unian.ua/society/gde-samoe-bolshoe-posobie-dlya-bezhencev-iz-ukrainy-v-2025-godu-razmery-vyplat-12925476.html> (дата звернення: 22.02.2025)

26. Карлін М.І. Фінанси країн Європейського Союзу. Київ : Знання, 2017. 639 с. URL: https://evnuir.vnu.edu.ua/bitstream/123456789/21450/3/finans_EEC.pdf (дата звернення: 22.02.2025)

27. Кількість населення Німеччини сягнула нового рекорду. 25 СІЧНЯ 2024, URL: <https://www.eurointegration.com.ua/news/2024/01/25/7178196/> (дата звернення: 22.02.2025)

28. Конвенція між Урядом України і Урядом Республіки Польща про уникнення подвійного оподаткування доходів і майна та попередження податкових ухилень. 11.03.1994 URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/616_168#Text (дата звернення: 22.02.2025)

29. Угода між Україною і Федеративною Республікою Німеччина про уникнення подвійного оподаткування стосовно податків на доход і майно. 04.10.1996. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/276_001#Text (дата звернення: 22.02.2025)

30. Конвенція між Урядом України і Урядом Сполученого Королівства Великобританії і Північної Ірландії про усунення подвійного оподаткування та запобігання податковим ухиленням стосовно податків на доход і на приріст

вартості майна. 9 жовтня 2017 року. URL: <https://ips.ligazakon.net/document/MU93059U> (дата звернення: 22.02.2025)

31. Конвенція між Урядом України і Урядом Чеської Республіки про уникнення подвійного оподаткування та попередження податкових ухилень стосовно податків на доходи і майно. 21.10.2013. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/203_005#Text (дата звернення: 22.02.2025)

32. Консультаційна компанія „Андрій Приходько та Партнери” по іноземній імміграції та трудовому праву , 2025. URL: <https://prikhodko.com.ua/poslugu/migracziya-do-yevropy/nimechchyna/konsultacziya-po-podatkah-v-nimechchyni/> (дата звернення: 22.02.2025)

33. Консультаційна компанія „Мігрант_Бізнес” по іноземній імміграції та трудовому праву , 2025. URL: <https://migrant.biz.ua/nimechina/biznes-de/podatku-v-nimechchyni.html> (дата звернення: 22.02.2025)

34. Консультаційна компанія „Jurisprudential – Міжнародна консалтингова компанія” по іноземній імміграції та трудовому праву , 2025 URL: <https://www.jurisprudential.eu/uk/nalogooblozhenie-v-chehii/> (дата звернення: 22.02.2025)

35. Консультаційний огляд „Загальний огляд податкової системи ЄС”, 2025. URL: <https://consultant.net.ua/consultant-article/11137> (дата звернення: 22.02.2025)

36. Консультаційний огляд „Пенсії за кордоном: як українцям отримати виплати у 2025 році”, 2025. URL: <https://visitukraine.today/uk/blog/564/pensions-abroad-how-can-refugees-get-money?srsltid=AfmBOoqIjWuSve7MnBvh0XgF7mtC8vld4RpHRb5NbF1ROLEA6bKr0ImU> (дата звернення: 22.02.2025)

37. Консультаційний огляд „Податкова система Німеччини”, 2025. URL: <https://handbookgermany.de/uk/german-tax-system> (дата звернення: 22.02.2025)

38. Консультаційний огляд „Основні ставки податків на бізнес в Чехії в 2025 році”, 2025. URL: <https://finevolution.pl/ua/post/podatku-dlya-biznesu-v-chehiyi/> (дата звернення: 22.02.2025)

39. Консультаційний огляд ”Податки у Великобританії 2025 та бізнес–

D0%BB%D1%96%D0%BA%D0%B8–oleksandr–muzychenko–mba (дата звернення: 22.02.2025)

45. Найприбутковіші професії в Німеччині, Польщі та Чехії у 2025 році. URL: <https://finance.ua/ua/goodtoknow/naiprybutkovishi–profesii–v–nimechchyni–polshchi–ta–chekhii–u–2025–rotsi> (дата звернення: 22.02.2025)

46. Настанова ЄвроСоюзу щодо контролю за зовнішніми кордонами. 2 березня 2022 року. URL: https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=OJ%3AJOC_2022_104_I_0001&qid=1646422292305 (дата звернення: 22.02.2025)

47. Новий Закон про іміграцію кваліфікованих спеціалістів в Німеччину, The Federal Government, 09_2023, 10 с. URL: <https://caritas.ua/news/novyj–zakon–pro–immigracziyu–kvalifikovanyh–praczivnykiv–u–nimechchyni/> (дата звернення: 22.02.2025)

48. Нові правила фінансової допомоги українцям в Чехії («Lex Ukraїna»). Липень 2023. URL: <https://www.enableme.com.ua/ua/article/novi–pravila–finansovoi–dopomogi–ukraїncam–v–sehii–9720> (дата звернення: 22.02.2025)

49. Озтурк І. Майже мільйон людей на рік: імміграція до Британії б'є рекорди. glavcom.ua. 30 листопада, 2024, URL: <https://glavcom.ua/world/observe/majzhe–miljon–ljudej–na–rik–immihratsija–do–britaniji–bje–rekordi–1033989.html> (дата звернення: 22.02.2025)

50. Озкурк І. Скільки українських біженців наразі перебуває у Британії: оновлені дані. 25 березня, 2024, glavcom.ua. URL: <https://glavcom.ua/world/observe/majzhe–miljon–ljudej–na–rik–immihratsija–do–britaniji–bje–rekordi–1033989.html> (дата звернення: 22.02.2025)

51. Основний Закон Федеративної Республіки Німеччина від 23 травня 1949 р., останні зміни внесені законом від 11 липня 2012 р. URL: <http://www.bundestag.de/grundgesetz>. (дата звернення: 12.12.2021).

52. Отримайте номер PESEL – послуга реєстрації іммігрантів для іноземців при в'їзді до Польщі. URL: <https://www.gov.pl/web/gov/uzyskaj–numer–pesel–usluga–dla–cudzoziemcow–ua> (дата звернення: 22.02.2025)

53. Офіційний сайт Державна міграційна служба (ДМС) України.

Законодавство України. URL: <https://dmsu.gov.ua/pro-dms/zagalna-informacziya.html> (дата звернення: 22.02.2025)

54. Офіційний Інтернет-сайт Міністерства зовнішніх справ України. URL: <https://mfa.gov.ua/> (дата звернення: 22.02.2025)

55. Офіційний Інтернет-сайт Мінекономіки України, URL: <https://me.gov.ua/?lang=uk-UA> (дата звернення: 22.02.2025)

56. Офіційний сайт Державної служби статистики України. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua> (дата звернення: 22.02.2025)

57. Офіційний сайт Міністерства фінансів ФРН. URL: <http://www.bundesfinanzministerium.de>. (дата звернення: 12.03.2025).

58. Оцінка стану трудової міграції у 2010 – 2017 рр. та оцінювання стану та тенденцій трудової міграції в Україні. URL: <https://acadrev.duan.edu.ua/> (дата звернення: 22.02.2025).

59. План дій з лібералізації візового режиму з Європейським Союзом (ПДВЛ), Схвалено на саміті Україна – Європейський Союз (22 листопада 2010 року, м. Брюссель, Королівство Бельгія), 2010. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/984_001#Text (дата звернення: 22.02.2025)

60. План заходів щодо забезпечення реінтеграції в суспільство трудових мігрантів і членів їх сімей, розпорядження КМУ від 12 квітня 2017 р. № 257–р URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/257-2017-%D1%80#Text> (дата звернення: 22.02.2025)

61. План ЄС із забезпечення готовності та подолання кризових ситуацій у сфері міграції з 2022 року, Європейська комісія, Migration and Home Affairs, Migration management, 2025. URL: https://home-affairs.ec.europa.eu/policies/migration-and-asylum/migration-management/migration-management-welcoming-refugees-ukraine_uk (дата звернення: 22.02.2025)

62. Податковий Кодекс України: закон України від 2 грудня 2010 року № 2755–VI / {Із змінами, внесеними згідно із Законами № 4143–IX від 17.12.2024} URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17> (дата звернення: 22.02.2025)

63. Права біженців у Польщі — поради від 4refugees.info, «ЮРИДИЧНА

ПРАКТИКА», 07.04.2022. URL: [HTTPS://PRAVO.UA/PRAVA-BIZHENTSIV-U-VELYKII-BRYTANII-PORADY-VID-4REFUGEES-INFO/](https://pravo.ua/prava-bizhentsiv-u-velykii-brytanii-porady-vid-4refugees-info/) (дата звернення: 22.02.2025)

64. Права біженців у Великій Британії — поради від 4refugees.info, 20.04.2022. Джерело «Юридична практика». URL: [HTTPS://PRAVO.UA/PRAVA-BIZHENTSIV-U-VELYKII-BRYTANII-PORADY-VID-4REFUGEES-INFO/](https://pravo.ua/prava-bizhentsiv-u-velykii-brytanii-porady-vid-4refugees-info/) (дата звернення: 22.02.2025)

65. Про порядок стягування податків : Закон ФРН від 16 березня 1976 р. URL: [https:// www.gesetze-im-internet.de/ao_1977/](https://www.gesetze-im-internet.de/ao_1977/) (дата звернення: 14.03.2025).

66. Про податок із продажів : Закон ФРН від 26 листопада 1979 р. URL: [https:// www.gesetze-im-internet.de/ustg_1980/index.html](https://www.gesetze-im-internet.de/ustg_1980/index.html) (дата звернення: 13.03.2025).

67. Про тютюновий податок : Закон ФРН від 15 липня 2009 р. URL: [https:// www.gesetze-im-internet.de/tabstg_2009/index.html](https://www.gesetze-im-internet.de/tabstg_2009/index.html) (дата звернення: 13.03.2025).

68. Постанова про набуття чинності Законом про податок на алкоголь : Закон ФРН від 1 січня 2018 р URL: <https://www.buzer.de/s1.htm?g=Alkoholsteuerverordnung+%28AlkStV%29&f=1> (дата звернення: 10.03.2025).

69. Про оподаткування закордонного прибутку : Закон ФРН від 08 листопада 1972 р. URL: [https:// www.gesetze-im-internet.de/astg/index.html](https://www.gesetze-im-internet.de/astg/index.html) (дата звернення: 13.03.2025).

70. Про податок на майно : Закон ФРН від 17 квітня 1974 р. URL: http://www.gesetze-im-internet.de/vstg_1974/ (дата звернення: 10.03.2025).

71. Про податок на транспортні засоби : Закон ФРН від 21 грудня 1927 р. URL: [http:// www.gesetze-im-internet.de/kraftstg/](http://www.gesetze-im-internet.de/kraftstg/) (дата звернення: 13.03.2025).

72. Про податок на пивний солод (пиво) : Закон ФРН від 15 липня 2009 р. URL: [https:// www.gesetze-im-internet.de/bierstg_2009/index.html](https://www.gesetze-im-internet.de/bierstg_2009/index.html) (дата звернення: 14.03.2025).

73. Про податок на спадщину та подарунки : Закон ФРН від 17 квітня 1974 р. URL: [http:// www.gesetze-im-internet.de/erbstg_1974/ErbStG.pdf](http://www.gesetze-im-internet.de/erbstg_1974/ErbStG.pdf) (дата звернення: 12.03.2025).

74. Про прибутковий податок : Закон ФРН від 1 грудня 1936 р. URL: <https://www.gesetze-im-internet.de/gewstg/index.html> (дата звернення: 09.03.2025).

75. Про корпоративний податок на додану вартість : Закон ФРН від 31 серпня 1976 р. URL: https://www.gesetze-im-internet.de/kstg_1977/index.html (дата звернення: 11.03.2025).

76. Про імміграцію: Закон України від 7 червня 2001 року № 2491–III (Із змінами, внесеними згідно із Законами № 4191–IX від 08.01.2025). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2491-14#Text> (дата звернення: 22.02.2025)

77. Про зовнішню трудову міграцію: Закон України від 5 листопада 2015 року № 761–VIII / (Із змінами, внесеними згідно із Законами № 2982–IX від 20.03.2023). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/761-VIII#Text> (дата звернення: 22.02.2025)

78. Про схвалення Стратегії державної міграційної політики України на період до 2025 року від 12 липня 2017 р. № 482–р / (Із змінами, внесеними згідно з Розпорядженням КМ № 43–р від 19.01.2024). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/482-2017-%D1%80#Text> (дата звернення: 22.02.2025)

79. Про Загальнодержавну програму адаптації законодавства України до законодавства Європейського Союзу, Закон України від 18.03.2004 р. № 1629. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1629-15#Text> (дата звернення: 22.02.2025)

80. Про затвердження плану заходів на 2024 і 2025 роки щодо реалізації Стратегії державної міграційної політики України на період до 2025 року: Розпорядження КМУ від 3 вересня 2024 р. № 837–р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/837-2024-%D1%80#Text> (дата звернення: 22.02.2025)

81. Рейтинг мінімальних зарплат в країнах Євросоюзу: Польща посіла 9–те місце. Gremi Personal. URL: <https://gremi-personal.com.ua/skilki-ukrainsiv-zhivut-v-polshhi-u-2025-rosi-upravlinnja-u-spravah-inozemciv-dalo-vidpovid/> (дата звернення: 22.02.2025)

82. Резолюція, прийнята Генеральною Асамблеєю 25 вересня 2015 року

A/RES/70/1. Порядок денний у сфері сталого розвитку до 2030 (Сімнадцять Цілей сталого розвитку і 169 завдань). 2015. URL: <https://www.undp.org/uk/ukraine/publications/peretvorennya-nashoho-svitu-poryadok-dennyu-u-sferi-staloho-rozvytku-do-2030-roku> (дата звернення: 22.02.2025)

83. Рекомендації Комісії ЄвроСоюзу 2020/1366 від 23 вересня 2020 р. «Про механізм ЄС щодо забезпечення готовності та управління кризами, пов'язаними з міграцією» (План готовності до міграції та подолання кризи), 2020. URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:32020H1366> (дата звернення: 22.02.2025)

84. Робота в Польщі, Робота в Німеччині, Робота в Чехії, Робота в Великобританії URL: <https://z.cdn.umh.ua/go?z=1587547085&m=1666909932&c=1160982697&p0=1595421637&p1=1547131523&u=37665734768e7da4&t=1742114046&n=2151935757151494986&h=1032497865> (дата звернення: 22.02.2025)

85. Саєнко А., Харенко К. Права біженців у Німеччині — поради від 4refugees.info. 15.04.2022. Джерело «ЮРИДИЧНА ПРАКТИКА». URL: <HTTPS://PRAVO.UA/PRAVA-BIZHENTSIV-U-VELYKII-BRYTANII-PORADY-VID-4REFUGEEES-INFO/> (дата звернення: 22.02.2025)

86. Савчук О. Податкова система в Польщі. Інформаційна довідка, підготовлена Європейським інформаційно-дослідницьким центром, 2016. URL: https://ipiend.gov.ua/wp-content/uploads/2020/02/nz_97.pdf (дата звернення: 22.02.2025)

87. Садова У.Я. Соціально-економічна захищеність мігрантів: глобальні та регіональні аспекти / ДУ «Інститут регіональних досліджень імені М. І. Долишнього НАН України» ; наук. ред. У. Я. Садова. Львів, 2016. 266 с. URL: <https://ird.gov.ua/irdp/p20160801.pdf> (дата звернення: 01.03.2025)

88. Сарахман О.М., Шурпенкова Р.К., Калайтан Т.В. Система оподаткування у Німеччині: адаптація досвіду в Україні. *Економіка і організація управління*. 2021, № 1 (41), С. 95–104. URL: <https://jeou.donnu.edu.ua/article/view/10827> (дата звернення: 22.02.2025)

89. Синявський А. Населення Англії та Уельсу в 2023 році зросло

найбільше за останні 75 років. Агенція Eurointegration.com.ua. Липень 2024.

URL:<https://www.eurointegration.com.ua/news/2024/07/16/7190306/> (дата звернення: 22.02.2025)

90. Свиридюк Ю. Telegraph: Велика Британія посіла перше місце в Європі за кількістю нелегальних мігрантів. 7 жовтня 2024. URL: <https://suspilne.media/852183–telegraph–velika–britannia–posila–perse–misce–v–evropi–za–kilkistu–nelegalnih–migrantiv/> (дата звернення: 22.02.2025)

91. Податкова система Великобританії у 2025 році. URL: <https://fbs–tax.com/uk/tax–planning/united–kingdom/taxation–in–united–kingdom/> (дата звернення: 22.02.2025)

92. Сушко І., Кравчук П., Кульчицька К., Дубенко Л., Малишева Т., Мамаєв Д. Трудова міграція з України: нотатки до проблеми належного управління, Міжнародний фонд «Відродження», фонд «Європа без бар'єрів», Київ, 2021, 36 с. URL: <https://www.irf.ua/oleksandr–sushko–2/> (дата звернення: 01.03.2025)

93. Тимчасовий захист у Чехії. Eurocash Agency – юридична компанія, офіційний представник європейських роботодавців в Україні з правом надання консалтингових послуг щодо роботи в Німеччині, Нідерландах та Австрії. 2025. URL: <https://eurocashagency.com/chezevacuation> (дата звернення: 22.02.2025)

94. Тимчасовий захист у Чехії для біженців з України. 2025. URL: <https://ipc.gov.cz/uk/tymchasovyy–zakhyst/> (дата звернення: 22.02.2025)

95. Томнюк Т. Л. Податкова система: навчальний посібник. Чернівці: ЧТЕІ ДТЕУ, 2022. 324 с. URL: http://chtei–knteu.cv.ua/ua/content/download/napuka/monography/tomnjuk_2022.pdf (дата звернення: 22.02.2025)

96. Трудова міграція в контексті глобалізації та європейської інтеграції України – за напрямом «Актуальні питання співробітництва з Європейським Союзом», 2020. URL: https://www.dnu.dp.ua/docs/ndc/konkurs_ stud/ES_19_20.кщищег.4юзва (дата звернення: 22.02.2025)

97. Угода про Асоціацією між Україною, з однієї сторони, та Європейським

Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами–членами, з іншої сторони : Угоду ратифіковано із заявою Законом № 1678–VII від 16.09.2014 / (Зміни до Угоди див. в Рішеннях № 3/2023 від 30.11.2023). URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/984_011#Text (дата звернення: 22.02.2025)

98. Частка податків у ВВП Європейського Союзу та України. URL: <http://edclub.com.ua/analitika/statystykachastka-podatkiw-u-vvp-uevropeyskogoyevropeyskogo-soyuzu-ta-ukrayiny>. (дата звернення: 22.02.2025)

99. Черняк Є.О., Осташевський І.І., Кулініч І.І., Авраменко Д.О. Особливості регулювання міжнародної трудової міграції в умовах глобальних викликів. Ефективна економіка. 2024. №3. (електронне видання). URL: <https://nauka.com.ua/index.php/ee/article/view/3354> (дата звернення: 22.04.2025)

100. Черняк Є.О. Міжнародна трудова еміграція та «відтік мізків»: економічне обґрунтування еміграції з України . Економіка та держава. 2015.№ 5. С.120–123. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ecde_2015_5_28 (дата звернення: 22.04.2025)

101. Шмідт Й. «Німецьке податкове право – найскладніше у світі». URL: <https://steuermythen.de/wp-content/uploads/Mythos14.pdf>. (дата звернення: 13.12.2021).

102. Які виплати для українців (біженців) у 2025 році . Жовтня 2024. URL: <https://blog.ipay.ua/uk/yaki-vyplaty-dlya-ukrayincziv-bizhencziv-u-2024/> (дата звернення: 22.02.2025)

103. Chernyak O., Chernyak Y. The influence of remittances on Ukrainian economics (Вплив грошових переказів на макроекономічні показники в Україні) // 13th International Conference The Economies of the Balkan and the Eastern European Countries in the Changing World (EBEEC 2021). Opatija, Croatia, May 29–31, 2021. URL: https://www.researchgate.net/publication/336137924-The_influence_of_remittances_on_macro-economical_figures_in_Ukraine (дата звернення: 22.04.2025)

104. Chernyak O., Chernyak Y. Modern trends of the international labor force migration (Сучасні тенденції міжнародної міграції робочої сили) // SHS Web of

Conferences 65, 09001 (2019) 8th International Conference on Monitoring, Modeling & Management of Emergent Economy (M3E2 2019). URL:https://www.researchgate.net/publication/333459189_Modern_trends_of_the_international_labor_force_migration/fulltext/5cef5d694585153c3da55153/Modern-trends-of-the-international-labor-force-migration.pdf?origin=publication_ (дата звернення: 22.04.2025)

105. Chernyak O., Chernyak Y. The influence of remittances on macroeconomical figures in Ukraine// *Advances in Economics Business and Management Research*, 2019, vol.95, p.20–24. URL: https://www.researchgate.net/publication/336137924_The_influence_of_remittances_on_macroeconomical_figures_in_Ukraine (дата звернення: 22.04.2025)

106. Consolidated version of the Treaty on European Union / Document 12012M/TXT.URL: [https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=celex %3A12012M %2FTXT](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=celex%3A12012M%2FTXT). (дата звернення: 22.02.2025)

107. International Migrant Stock 2024 Key facts and figures Advance unedited version, United Nations Department of Economic and Social Affairs, Population Division (Population Division UN DESA/POP/2024/DC/NO. 13 January 2025), United Nations New York, 2025, 24 p., 2025. URL:https://www.un.org/development/desa/pd/sites/www.un.org.development.desa.pd/files/undesapd_2025_intlmigstock_2024_key_facts_and_figures_advance-unedited.pdf (дата звернення: 22.04.2025)

108. International Migration and Sustainable Development, UN DESA/POP/2023/TR/NO. 7 Department of Economic and Social Affairs Population Division. United Nations New York, 2024, URL: https://www.un.org/development/desa/pd/sites/www.un.org.development.desa.pd/files/undesapd_2024_megatrends3-international_migration.pdf (дата звернення: 22.04.2025)

109. Migration and Migrants: A Global Overview (Міграція та мігранти: глобальний огляд). IOM World migration report 2024, 17 Route des Morillons 1218 Гран-Саконне Швейцарія, 2025, 5 p. URL: <https://worldmigrationreport>.

[iom.int/what-we-do/world-migration-report-2024-chapter-2/international-migrants-numbers-and-trends](https://www.iom.int/what-we-do/world-migration-report-2024-chapter-2/international-migrants-numbers-and-trends) (дата звернення: 22.04.2025)

110. Poland: Parliament adopts law on assistance to Ukrainian refugees, 18 March 2022. URL: https://migrant-integration.ec.europa.eu/news/poland-parliament-adopts-law-assistance-ukrainian-refugees_en (дата звернення: 22.02.2025)

111. United Nation, General Assembly A/RES/73/195 11/01/2019 73/195 Global Compact for Safe, *Orderly and Regular Migration*, 19.12.2018. URL: https://www.un.org/en/development/desa/population/migration/generalassembly/docs/globalcompact/A_RES_73_195.pdf (дата звернення: 22.02.2025)

112. United Nation. УВКБ ООН. Агенція ООН у справах біженців. URL: <https://www.unhcr.org/ua/> (дата звернення: 22.02.2025)

113. World Migration Report 2024 – „Доповідь про міграцію в світі 2024”, Publications Unit знаходиться в Migration Research and Publications Division (MRPD) і є частиною Department of Policy and Research (DPR), IOM publication platform, 2025. URL: <https://publications.iom.int/books/world-migration-report-2024> (дата звернення: 22.04.2025)

114. KPMG Україна. Подвійне оподаткування українських біженців за кордоном, 2023. URL: <https://kpmg.com/ua/uk/home/media/press-releases/2023/05/podviyne-opodatкування-ukrayinskykh-bizhentsiv-za-kordonom.html> (дата звернення: 22.02.2025)

115. BDO Україна. Сплата подвійного оподаткування українських біженців в 2023, 2023. URL: <https://www.bdo.ua/uk-ua/insights-2/information-materials/2023/on-double-taxation-of-ukrainian-refugees> (дата звернення: 22.02.2025)

116. ЄС для України. Податковий обмін між країнами: що це означає для українських біженців?, 2024. URL: <https://eu4ukraine.eu/media-ua/publications-ua/tax-exchange-between-countries.html> (дата звернення: 22.02.2025)

117. 37. ЛІГА.Блоги. Податки для українських біженців у Європі: реальність, ризики та можливості – Дмитро Зенкін, 2024. URL: <https://blog.liga.net/user/dzenkin/article/55832> (дата звернення: 22.02.2025)

118. 37. ЛІГА.Блоги. Податки для українських біженців у Європі: реальність, ризики та можливості – Дмитро Зенкін, 2024. URL: <https://blog.liga.net/user/dzenkin/article/55832> (дата звернення: 22.02.2025)

119. Protocol. Податкове резидентство 2023: податкові ризики та наслідки для українських мігрантів під час війни, 2023. URL: https://protocol.ua/ua/podatkove_rezidentstvo_2023_podatkovi_riziki_ta_naslidki_dlya_ukrainskih_migrantiv_pid_chas_viyni_fop_i_tov_za_kordonom_distantsiyna_pratsya_za_naumom_pidpriemnitstvo_pasivni_dohodi_vid_investitsiy_itd_zastosuvannya_mli_ugod_crs_spetsialni_podatkovi_regimi_praktichni_rekomendatsii_7/ (дата звернення: 22.02.2025)

120. Мінфін. Соцдопомога, квартири та бізнес за кордоном: про що питають наші податківці біженців, 2023. URL: <https://minfin.com.ua/ua/realty/articles/pro-cho-sprosyat-nalogoviki-nashih-bezhencev/> (дата звернення: 22.02.2025)

121. ibuhgalter.net. Подвійне оподаткування українських біженців за кордоном, 2023. URL: <https://ibuhgalter.net/articles/1246> (дата звернення: 22.02.2025)

122. Дебет-Кредит. Мінфін про податкове резидентство біженців у країнах ЄС, 2024. URL: <https://news.dtki.ua/law/jurisprudence/93497-minfin-pro-podatkove-rezidentstvo-bizenciv-u-krayinax-jes> (дата звернення: 22.02.2025)

123. EY Україна. Податкові аспекти для українських біженців: рекомендації та стратегії, 2024. URL: https://www.ey.com/uk_ua/tax/tax-considerations-for-ukrainian-refugees (дата звернення: 22.02.2025)

ДОДАТКИ

Додаток А

Таблиця А.1

Основні податки Великобританії у 2025 році

НАЗВА ПОДАТКУ	ПЛАТНИКИ ПОДАТКУ	ОБ'ЄКТ ОПОДАТКУВАННЯ	ПОДАТКОВА БАЗА	Ставки та суми оподаткування в чеських кронах
1. Прибутковий податок для фізичних осіб (PIT)	Фізичні особи підприємці	Дохід фізичної особи	Річний дохід	Базова ставка
				0 % від 0 до 12 570 ф/ст;
				20 % від 12 570 ф/ст до 50 270 ф/ст; 40 % від 50 270 ф/ст до 150 000 ф/ст; вище 45 % при доходах вище 150 000 ф/ст
			Річний дохід	Податок на відсотки заощаджень: 0 % до суми у 5 000 ф/ст; 10 % якщо сума вище 5 000 ф/ст
Річний дохід	Податок на дивіденди: 8,75 % якщо ви платник за базовою ставкою 20%; 33,75 % якщо ви платник податку на 40%; 39,35 %, якщо ви платник у 45 %			
2. Податок на приріст капіталу	Фізична чи юридична особа	Прибуток від реалізації майна	Прибуток від реалізації	18 % / 28 % – нерухомість; 10 % / 20 % – інші активи
3. Корпоративний податок	Юридичні особи	Дохід юридичної особи	Дохід за податковий період	19 % – ставка компанії з прибутком менше 50 000 ф/ст; 25 % – ставка компанії з прибутком понад 250 000 ф/ст; 19 % – 25 % – компанії з прибутком від 50 000 ф/ст до 250 000 ф/ст
4. Податок на додану вартість (VAT)	Фізична чи юридична особа	Додатна вартість \	Додана вартість	20 % – повна ставка ПДВ; 0 % та 5 % – знижені ставки ПДВ
5. Акцизний податок	Фізична чи юридична особа	Нафтопродукти, алкоголь, табак, сигарети	Обсяг реалізації товару	Законом встановлені різні види податку

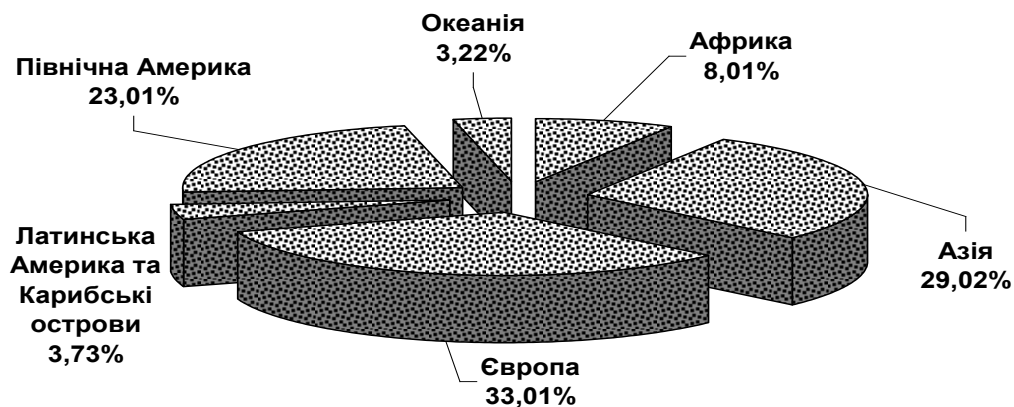
Продовження табл. А.1

НАЗВА ПОДАТКУ	ПЛАТНИКИ ПОДАТКУ	ОБ'ЄКТ ОПОДАТКУВАННЯ	ПОДАТКОВА БАЗА	Ставки та суми оподаткування в чеських кронах
6. Податок на транспортні засоби	Фізична чи юридична особа	Транспортний засіб	Кількість та вид засобу	Встановлені різні ставки податку, для Subary Forester 2?5 k ghb ht'cnhfw] p,sh 2 015 a/cn? F rj;ty yfcnegybq hsr gj 165 a/cn
7. Податок на спадщину	Фізична чи юридична особа	Земля та будівлі	Земля – площа, будівлі – площа	40 % – стандартна ставка; 36 % – знижена ставка
8. Гербовий збір – земельний податок	Фізична чи юридична особа	Нерухомість та земля	Вартість нерухомості та землі	Від 0% (нерухомість в рамках пільг); до 17 % (нерезиденти, друга та вище нерухомість)
9. Екологічний податок	Фізична чи юридична особа	Енергоресурси: газ, тверде паливо, електроенергія	Газ – кількість газу; паливо – Електроенергія –	Законом встановлені різні ставки податку
10. Податок на цифрові послуги (DST)	Юридична особа	Одід від соціальних медіа, пошукових ситем	Встановлюють ся ставки	2 % від доходів в Великобританії
11. Податки на азартні ігри	Фізична чи юридична особа	Проведення азартних ігор	Залежить від типу ігор	Від 2 % до 50 % в залежності від виду ігор
12. Збір з безалкогольних напоїв	Фізична чи юридична особа	Безалкогольні напої	Вартість безалкогольних напоїв	0,18 ф/ст за напої з 5–8 г на 100 мл; 0,24 ф/ст за напої більше 8 г на 100 мл
13. Збір з авіапасажирів (APC)+B114	юридична особа	Перевезення авіапасажирів	Кількість авіапасажирів	Ставки від 0 ф/ст до 601 ф/ст від виду польоту
14. Міський податок (в місцевий бюджет)	Фізична особа	Проживання в населеному пінкті	Вартість майна фізсоби	Ставки встановлюються місцевими органами влади

Джерело: побудовано за даними [42]

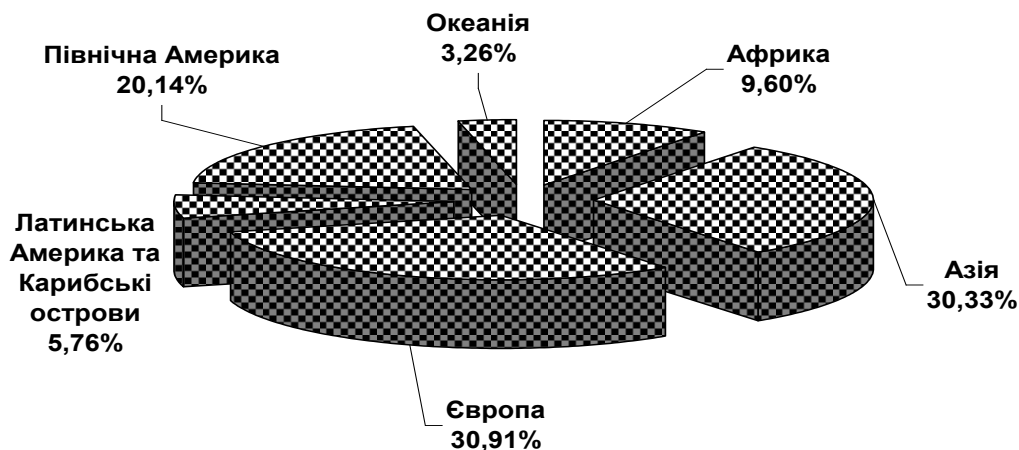
Структура світового обліку розподілу мігрантів по країнам світу

Структура світового обліку розподілу абсолютної чисельності мігрантів світу по територіям країн континентів у 2010 році (221,020 млн осіб)

2010 рік

Структура світового обліку розподілу абсолютної чисельності мігрантів світу по територіям країн континентів у 2024 році (304,022 млн осіб)

2024 рік

Рисунок Б.1 Структура світового обліку розподілу абсолютної чисельності мігрантів світу по територіям країн континентів у 2010 та у 2024 році (221,020 млн осіб у 2010 році, 304,022 млн осіб у 2024 році)

Джерело: побудовано за даними [107]

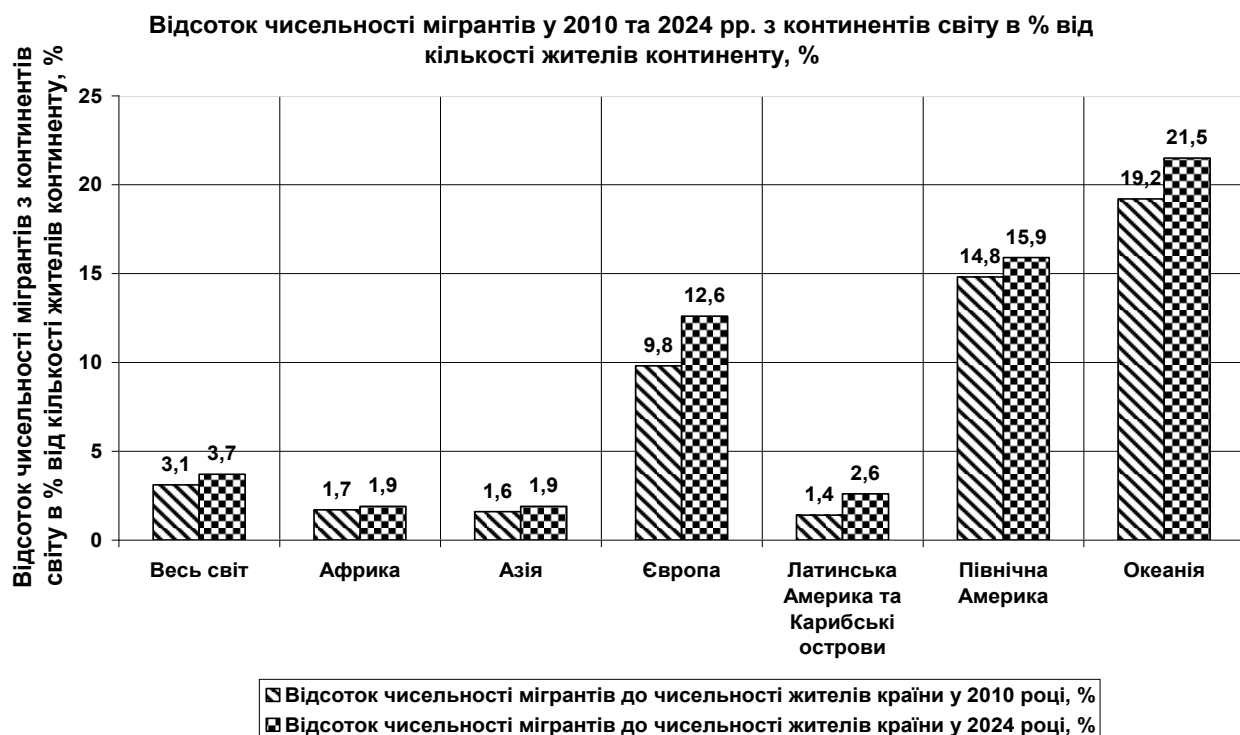

Рисунок Б.2 Відсоток чисельності мігрантів у 2010 та 2024 рр. з континентів світу в % від кількості жителів континенту, %

Джерело: побудовано за даними [107]

Структура обліку розподілу по частинам Європи абсолютної чисельності мігрантів Європи по територіям країн в частині Європи у 2024 році (93,928 млн осіб)

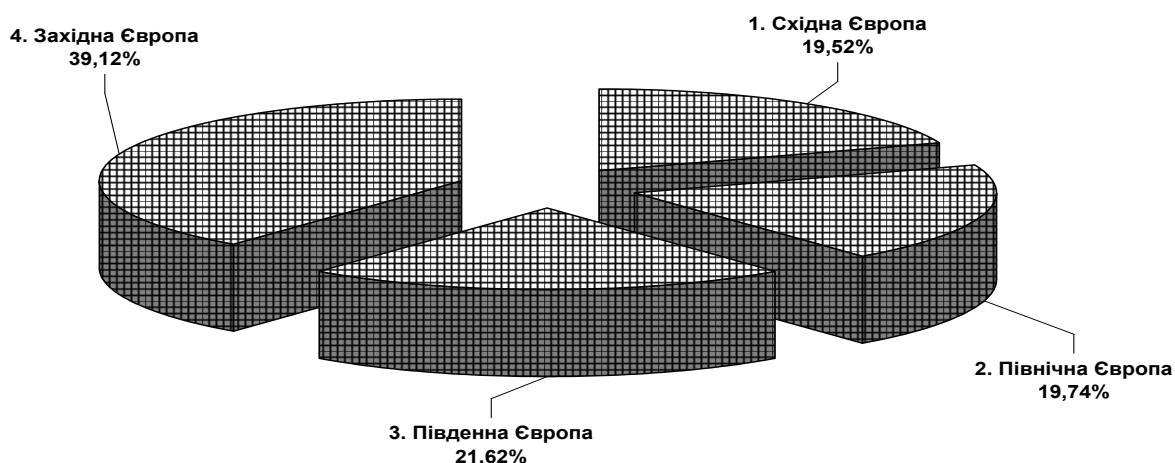

Рисунок Б.3 Структура обліку розподілу по частинам Європи абсолютної чисельності мігрантів Європи по територіям країн в частині Європи у 2024 році (93,928 млн осіб)

Джерело: побудовано за даними [107]

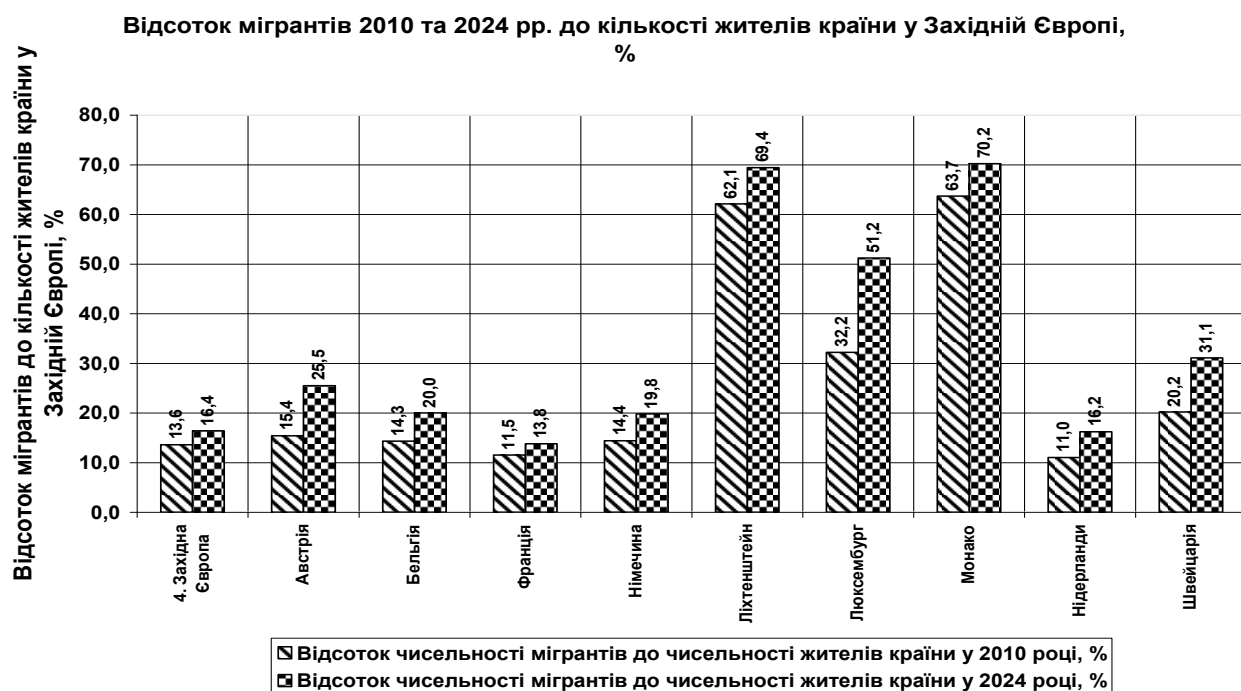

Рисунок Б.4 Відсоток мігрантів 2010 та 2024 рр. до кількості жителів країни у Західній Європі, %

Джерело: побудовано за даними [107]

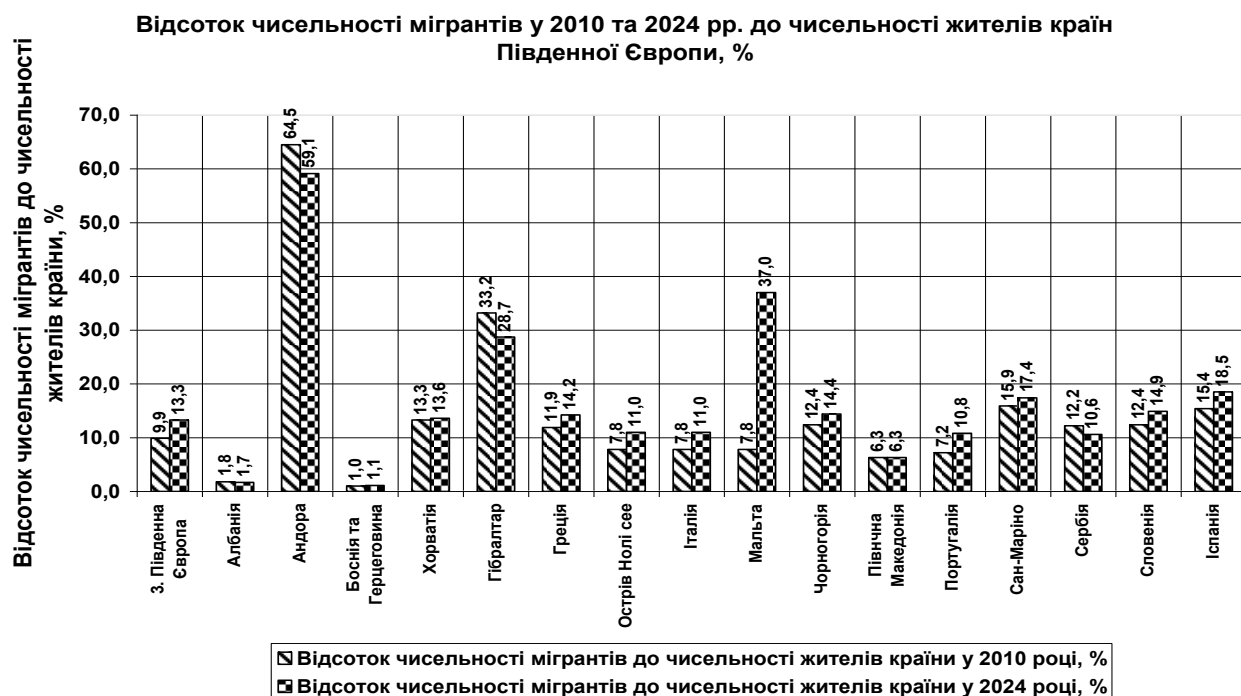

Рисунок Б.5 Відсоток мігрантів 2010 та 2024 рр. до кількості жителів країни у Південній Європі, %

Джерело: побудовано за даними [107]

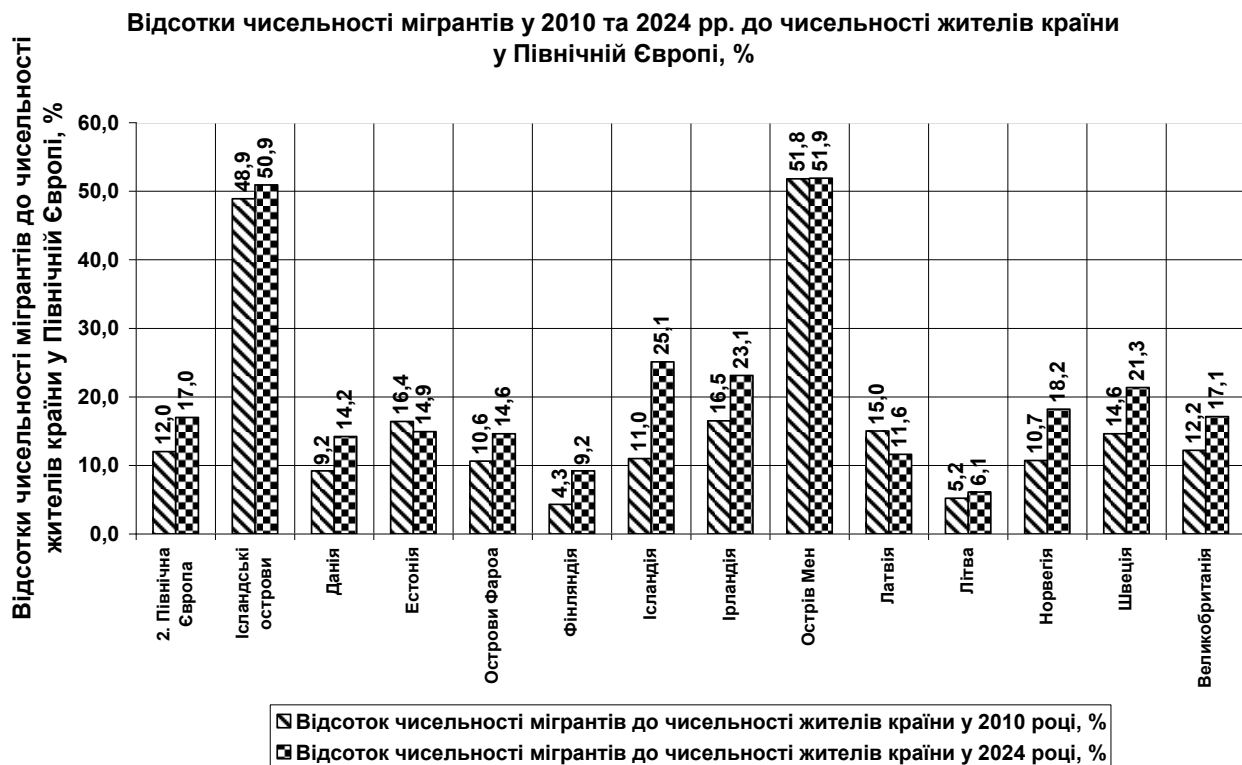

Рисунок Б.6 Відсоток мігрантів 2010 та 2024 рр. до кількості жителів країни у Північній Європі, %

Джерело: побудовано за даними [107]

Рисунок Б.7 Відсоток мігрантів 2010 та 2024 рр. до кількості жителів країни у Східній Європі, %

Джерело: побудовано за даними [107]

Структура обліку розподілу по частинам Північної Америки абсолютної чисельності мігрантів Північної Америки по територіям країн в частині Північної Америки у 2024 році (61,21 млн осіб)

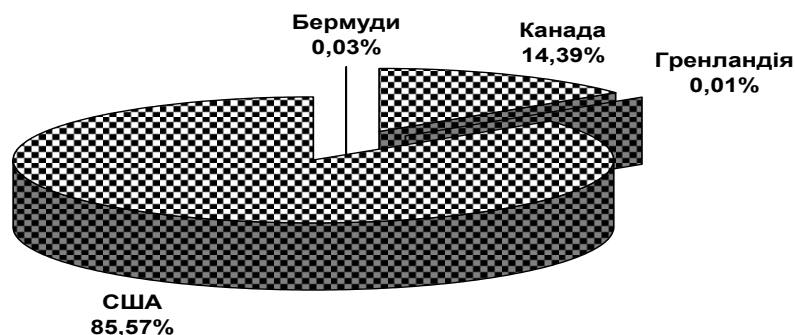

Рисунок Б.8 Структура обліку розподілу по частинам Північної Америки абсолютної чисельності мігрантів Північної Америки по територіям країн в частині Північної Америки у 2024 році, % (61,21 млн осіб)

Джерело: побудовано за даними [107]

Відсоток мігрантів у 2010 та 2024 рр. у Північній Америці в % від чисельності жителів країн

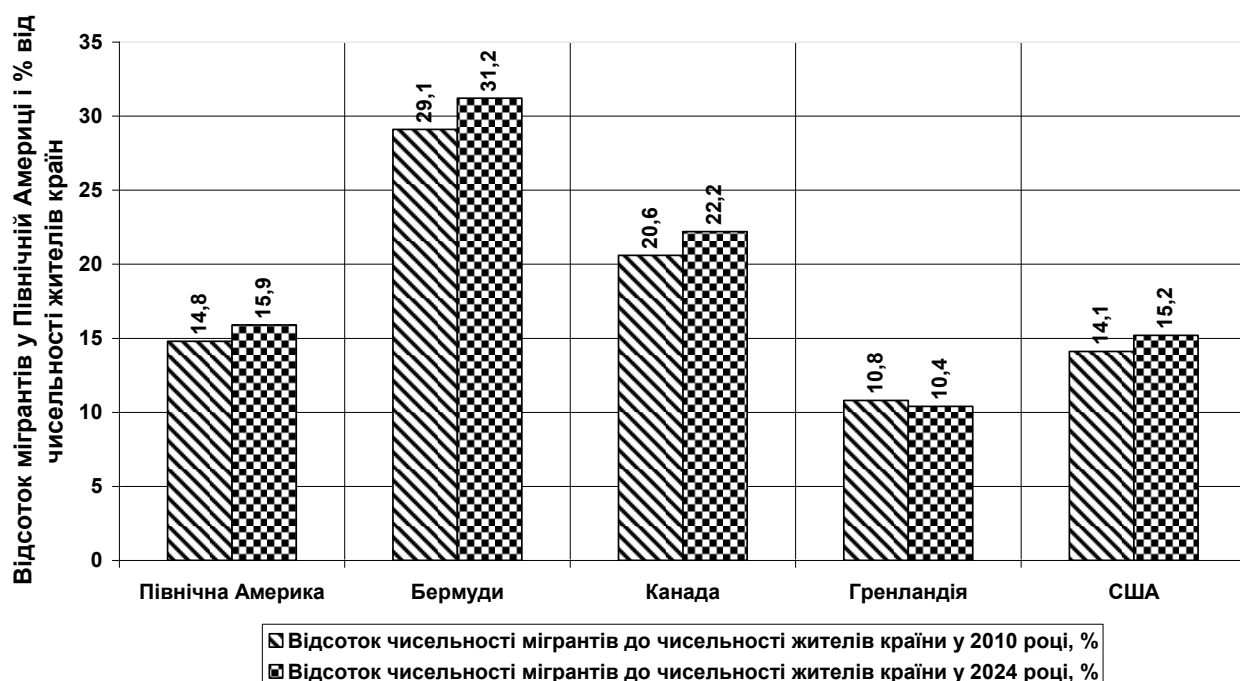

Рисунок Б.9 Відсоток мігрантів 2010 та 2024 рр. до кількості жителів країни у Північній Америці, %

Джерело: побудовано за даними [107]

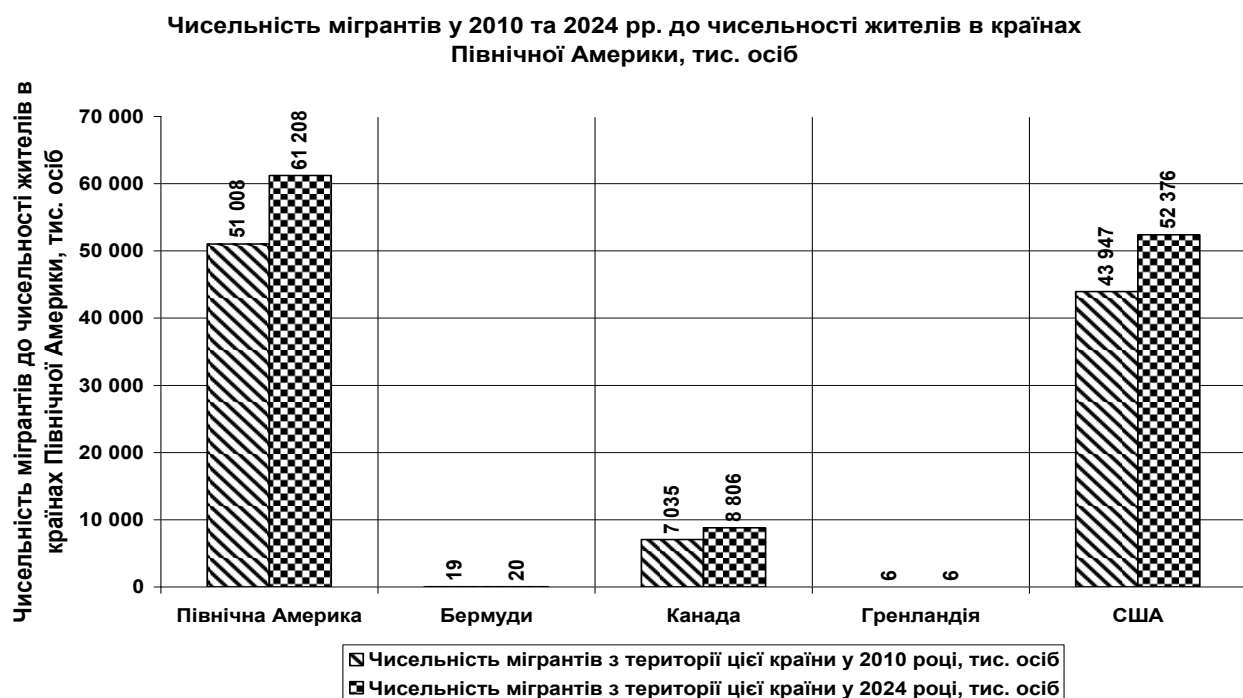

Рисунок Б.10 Чисельність мігрантів у 2010 та 2024 рр. до чисельності жителів в країнах Північної Америки, тис. осіб

Джерело: побудовано за даними [107]

Структура обліку розподілу по частинам Азії абсолютної чисельності мігрантів Азії по територіям країн в частині Азії у 2024 році (92,170 млн осіб)

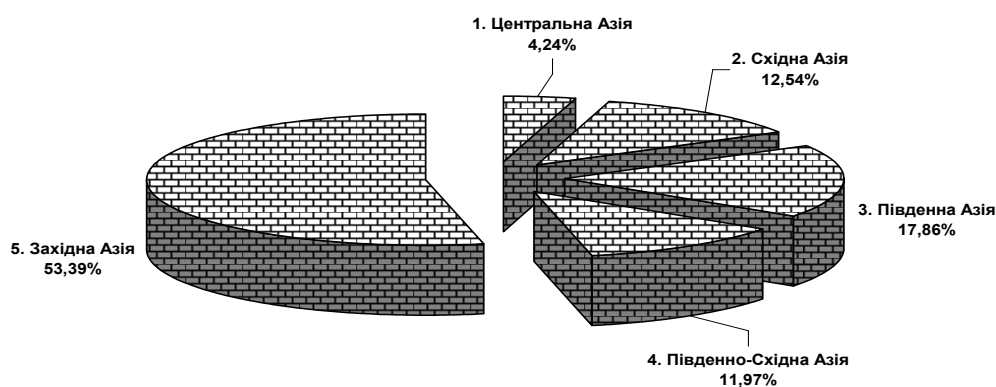

Рисунок Б.11 Структура обліку розподілу по частинам Азії абсолютної чисельності мігрантів Азії по територіям країн в частині Азії у 2024 році (92,170 млн осіб)

Джерело: побудовано за даними [107]

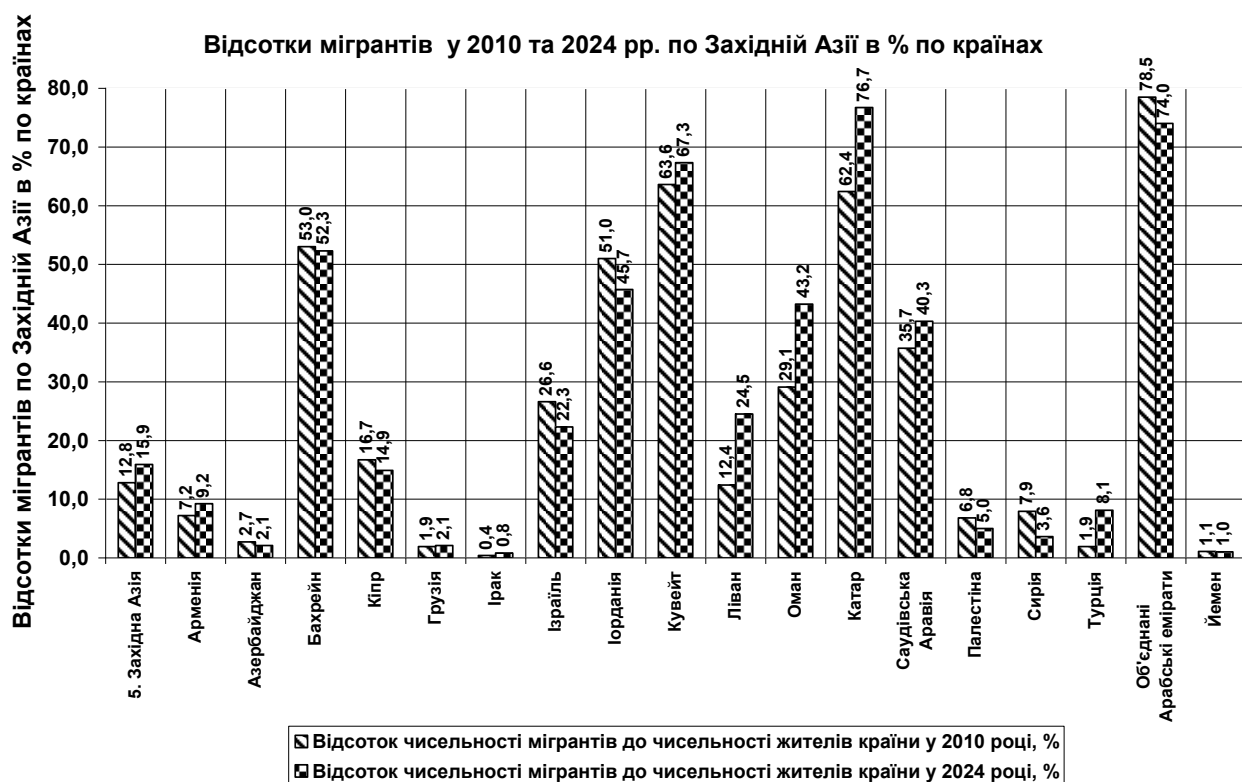

Рисунок Б.12 Відсоток мігрантів 2010 та 2024 рр. до кількості жителів країни у Західній Азії, %

Джерело: побудовано за даними [107]

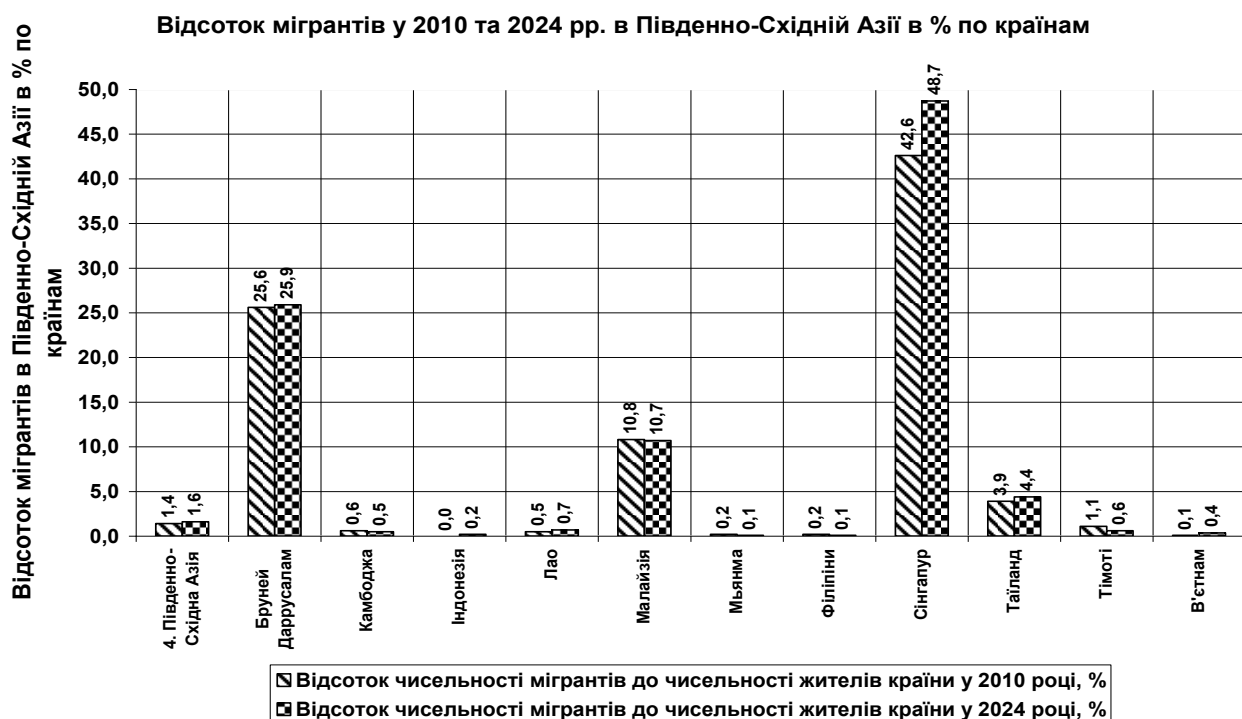

Рисунок Б.13 Відсоток мігрантів у 2010 та 2024 рр. в Південно-Східній Азії в % по країнам

Джерело: побудовано за даними [107]

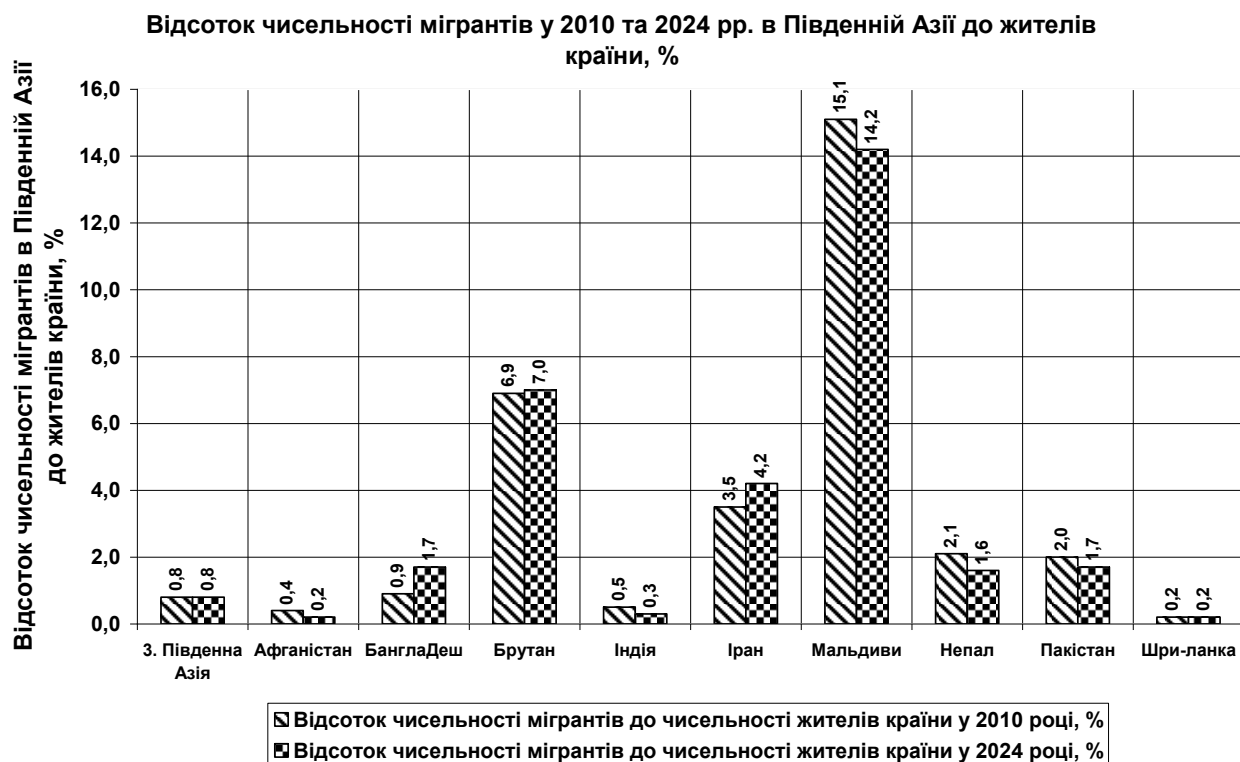

Рисунок Б.14 Відсоток мігрантів 2010 та 2024 рр. до кількості жителів країни у Південній Азії, %

Джерело: побудовано за даними [107]

Рисунок Б.15 Відсоток мігрантів 2010 та 2024 рр. до кількості жителів країни у Центральній Азії, %

Джерело: побудовано за даними [107]

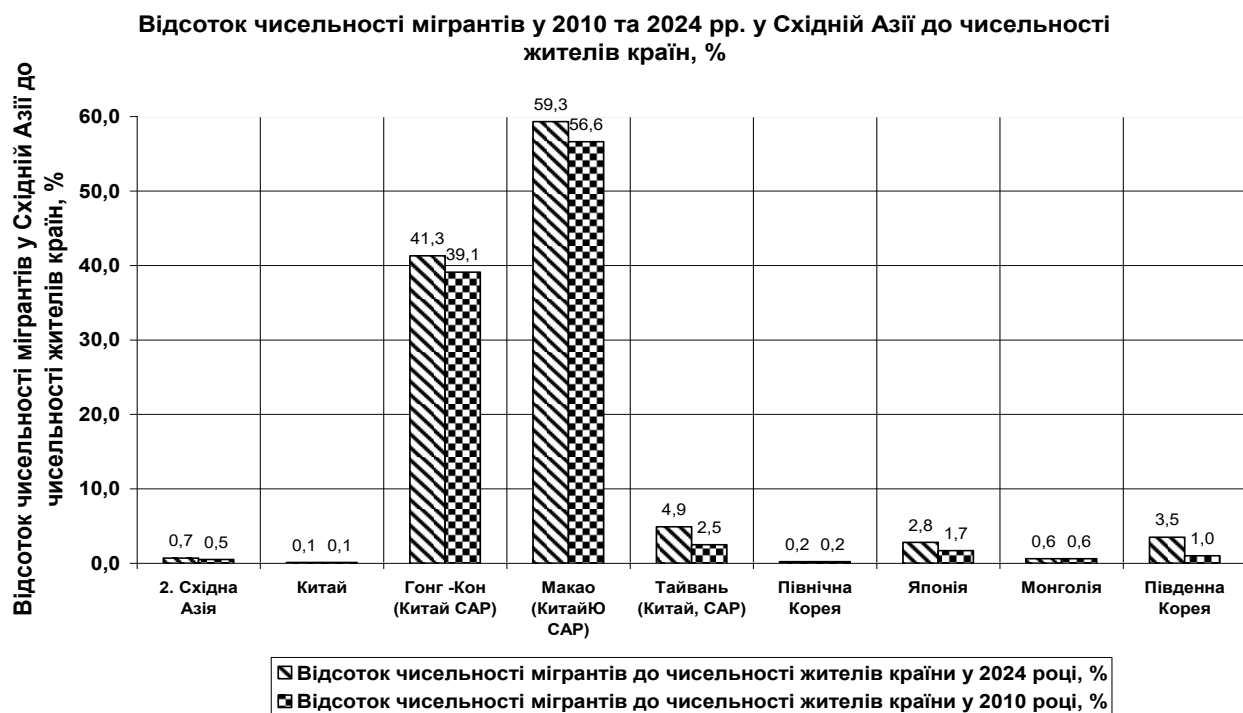

Рисунок Б.16 Відсоток мігрантів 2010 та 2024 рр. до кількості жителів країни у Східній Азії, %

Джерело: побудовано за даними [107]

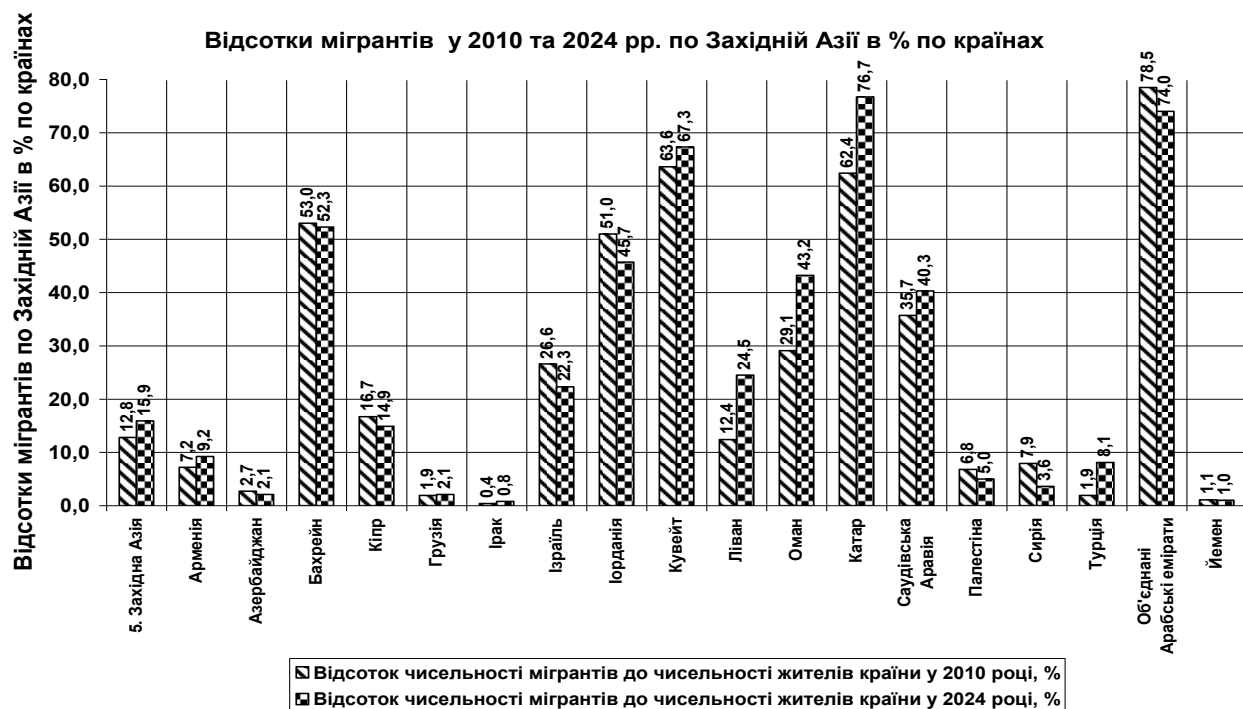

Рисунок Б.17 Відсоток мігрантів 2010 та 2024 рр. до кількості жителів країни у Західній Азії, %

Джерело: побудовано за даними [107]

Структура обліку розподілу абсолютної чисельності мігрантів світу по територіям країн Африки у 2024 році
(29,18 млн осіб)

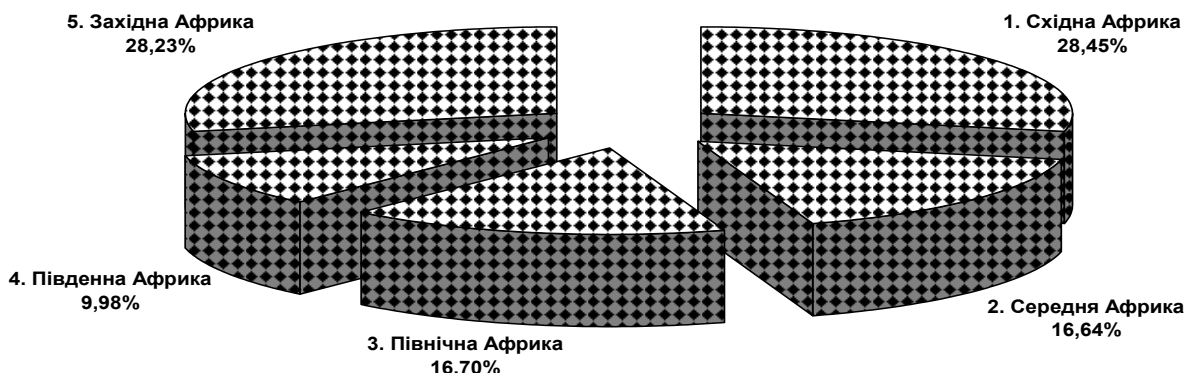

Рисунок Б.18 Структура обліку розподілу абсолютної чисельності мігрантів світу по територіям країн Африки у 2010 та у 2024 році (221,020 млн осіб у 2010 році, 304,022 млн осіб у 2024 році)

Джерело: побудовано за даними [107]

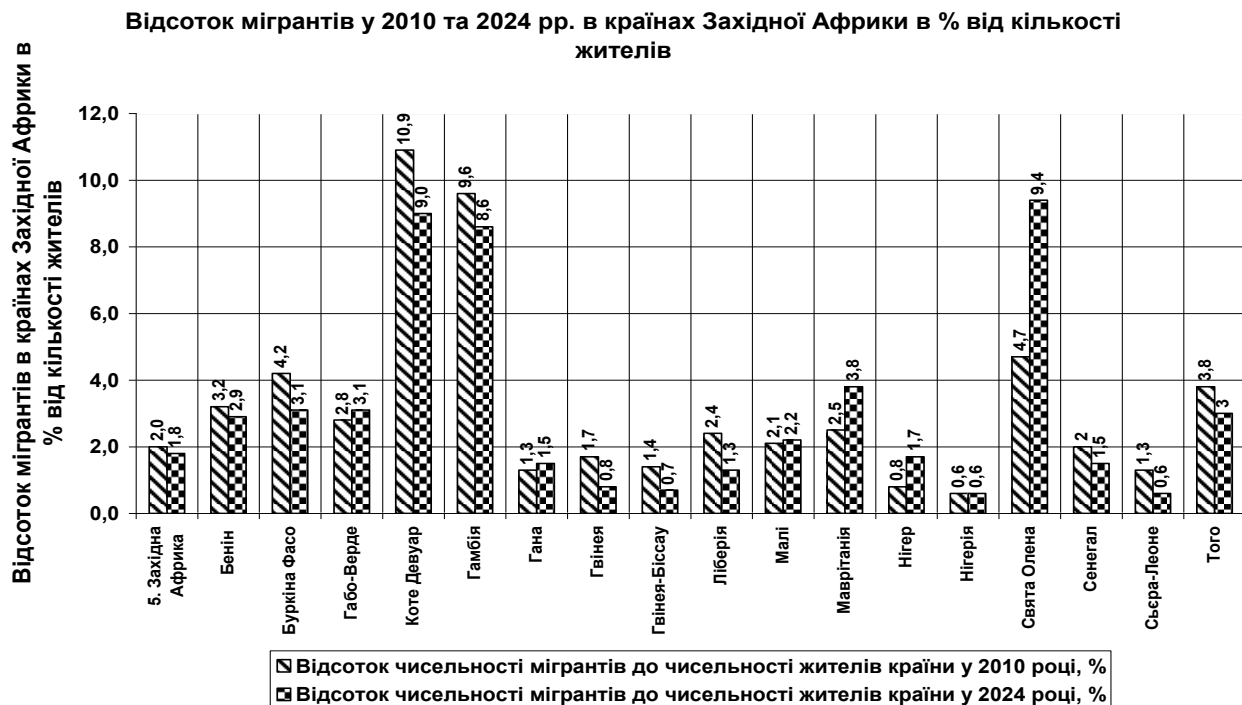

Рисунок Б.19 Відсоток мігрантів у 2010 та 2024 рр. в країнах Західної Африки в % від кількості жителів

Джерело: побудовано за даними [107]

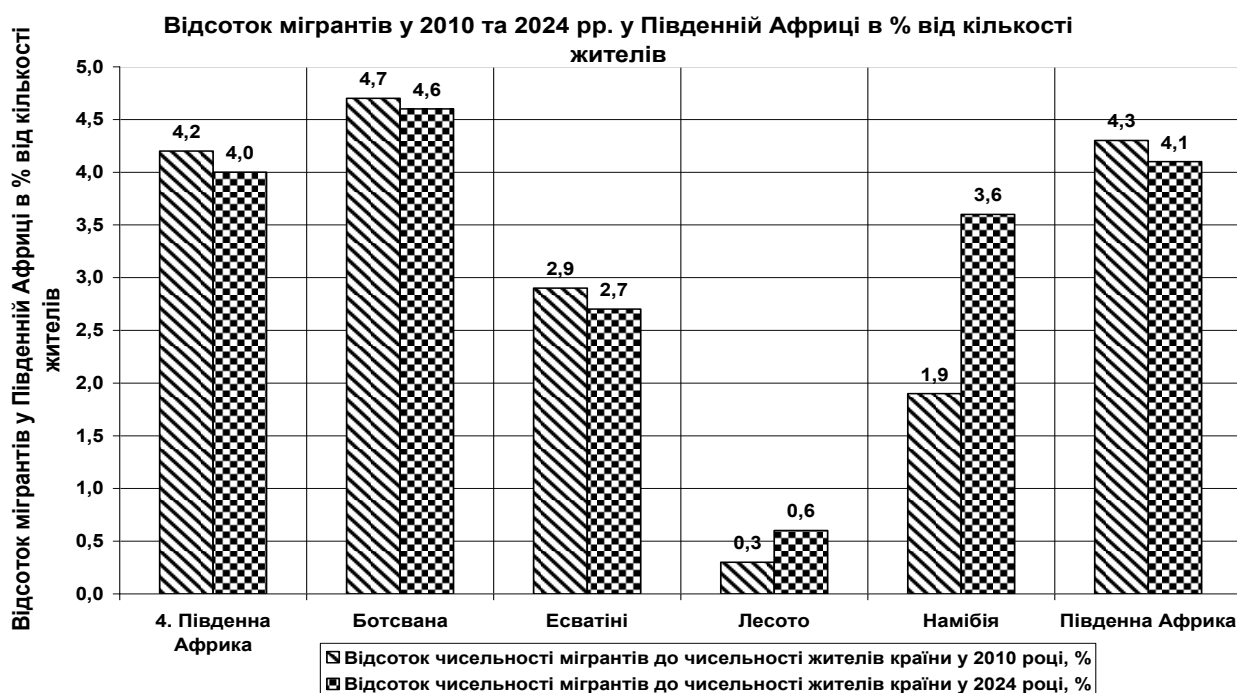

Рисунок Б.20 Відсоток мігрантів у 2010 та 2024 рр. в країнах Південної Африки в % від кількості жителів

Джерело: побудовано за даними [107]

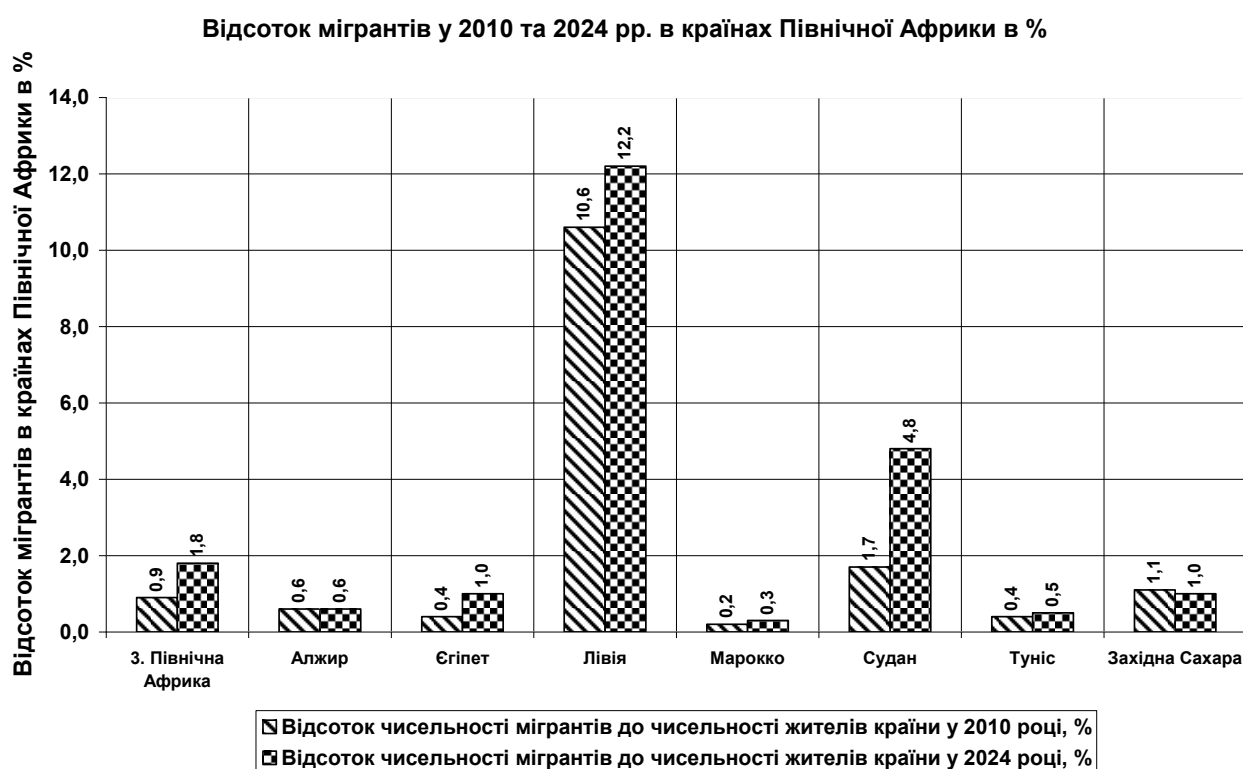

Рисунок Б.21 Відсоток мігрантів у 2010 та 2024 рр. в країнах Північної Африки в % від кількості жителів

Джерело: побудовано за даними [107]

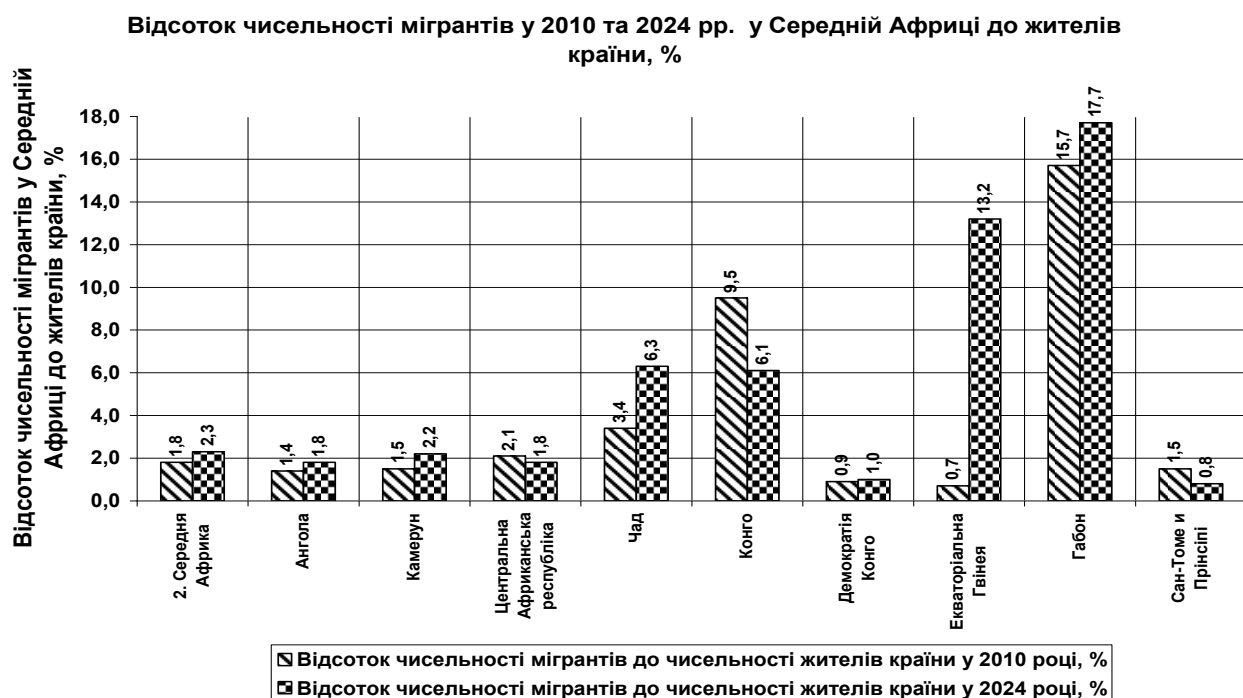

Рисунок Б.22 Відсоток мігрантів у 2010 та 2024 рр. в країнах Середньої Африки в % від кількості жителів

Джерело: побудовано за даними [107]

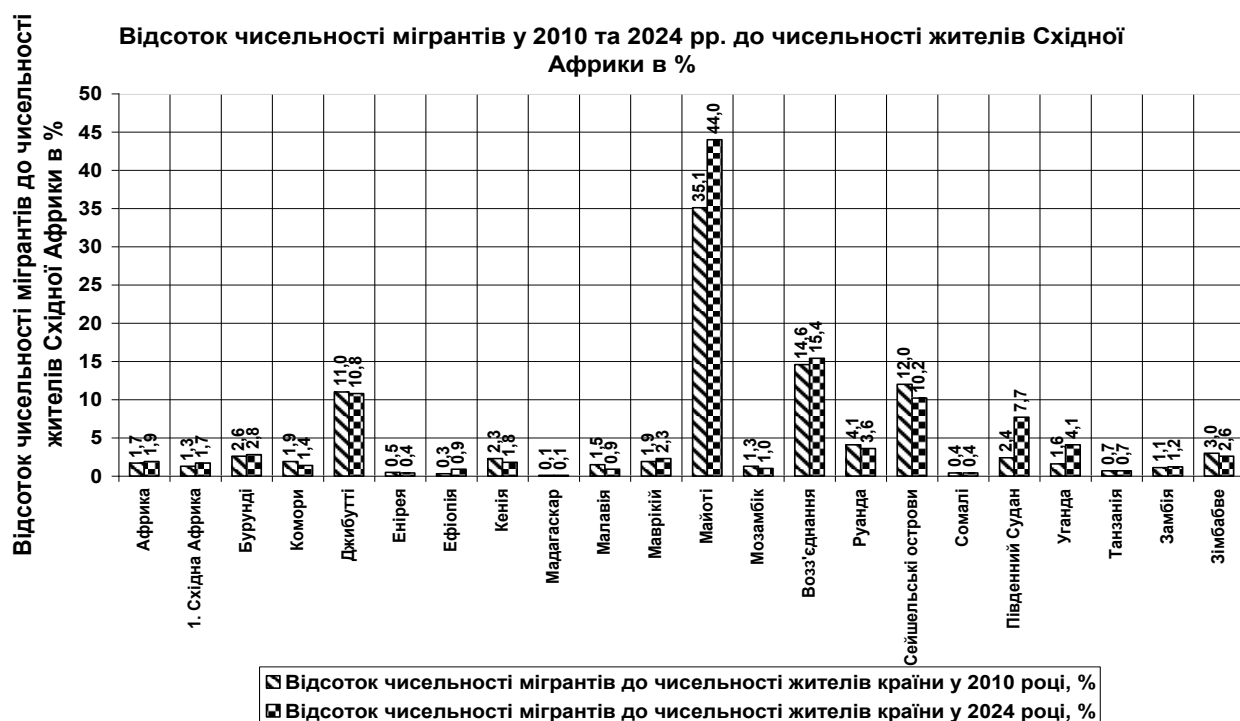

Рисунок Б.23 Відсоток мігрантів у 2010 та 2024 рр. в країнах Східної Африки в % від кількості жителів

Джерело: побудовано за даними [107]

**Структура обліку розподілу по частинам Південної Америки та
Карибських островів абсолютної чисельності мігрантів по територіям
країн в частині Південної Америки та Карибських островів у 2024 році
(17,51 млн осіб)**

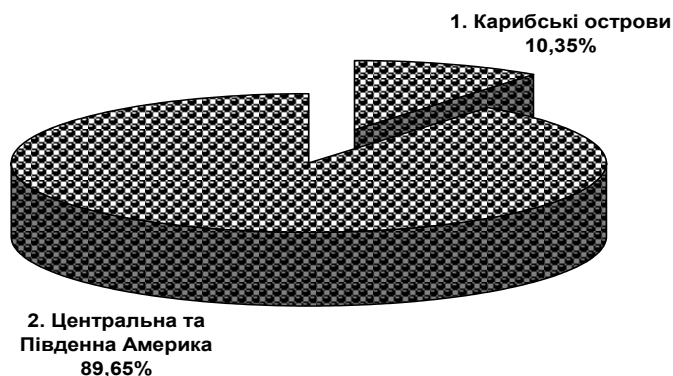

Рисунок Б.24 Структура обліку розподілу по частинам Південної Америки та Карибських островів абсолютної чисельності мігрантів по територіям країн в частині Південної Америки та Карибських островів у 2024 році (17,51 млн осіб), %

Джерело: побудовано за даними [107]

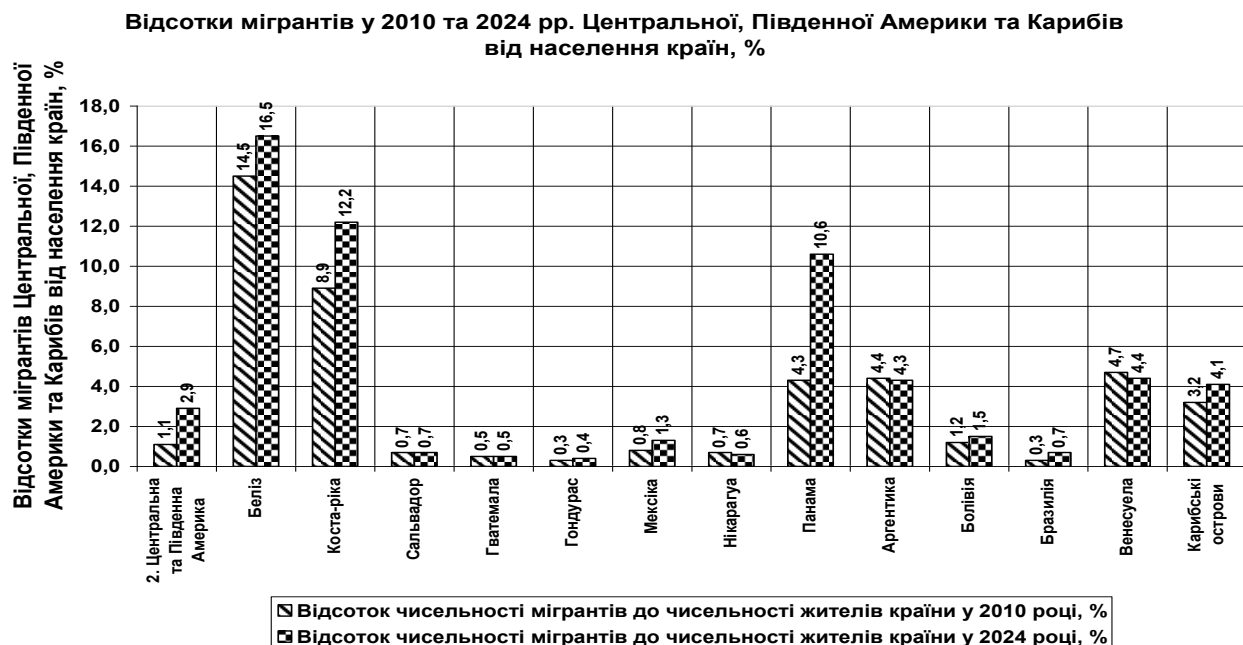

Рисунок Б.25 Відсотки мігрантів у 2010 та 2024 рр. Центральної, Південної Америки та Карибів від населення країн, %

Джерело: побудовано за даними [107]

Структура обліку розподілу по частинам Океанії абсолютної чисельності мігрантів Океанії по територіям країн в частині Океанії у 2024 році (9,9 млн осіб)

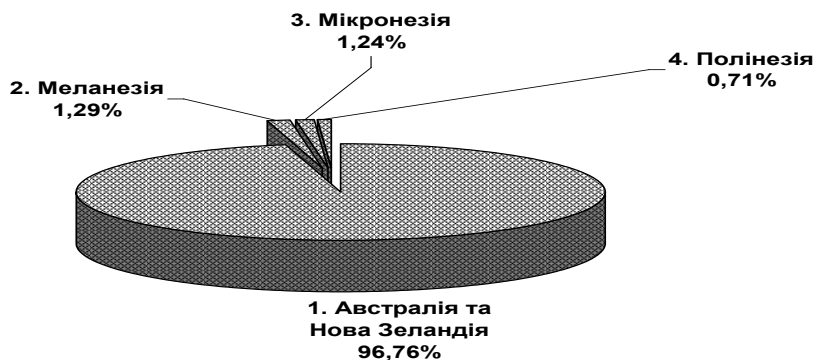

Рисунок Б.26 Структура обліку розподілу по частинам Океанії абсолютної чисельності мігрантів Океанії по територіям країн в частині Океанії у 2024 році (9,9 млн осіб)

Джерело: побудовано за даними [107]

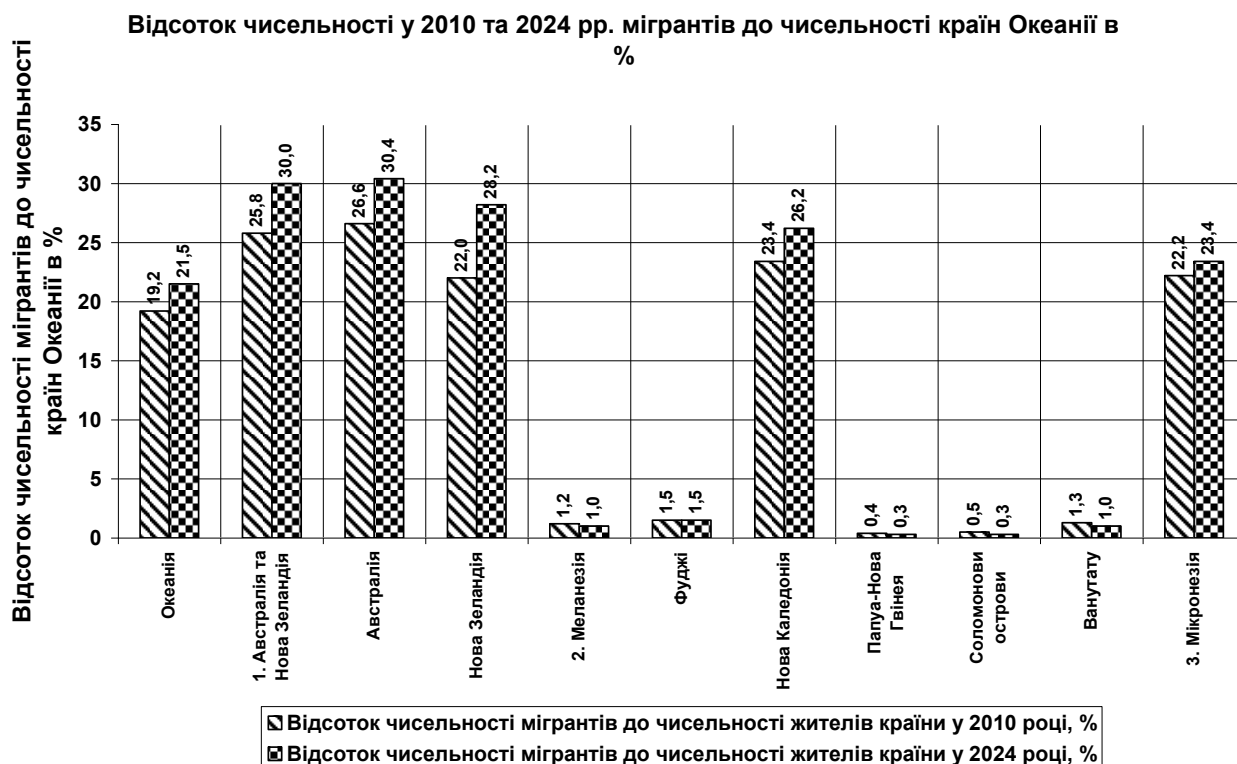

Рисунок Б.27 Відсоток чисельності у 2010 та 2024 рр. мігрантів до чисельності країн Океанії в %

Джерело: побудовано за даними [107]

Характеристики Німеччини та Великобританії

Таблиця В.1

Характеристики населення Німеччини, допомоги біженцям з України з 2022 року та мінімальних заробітних плат працівникам – біженцям, які в Німеччині мають реалізовану трудову міграцію

Дані по населенню Німеччини	Чисельні показники
Чисельність населення в 2021 році	84 000 000 осіб
Чисельність населення у 2025 році	84 700 000 осіб
Обсяг німецької нації в Німеччині (87,9 %)	74 461 200 осіб
Обсяг українців – біженців в Німеччині у 2025 році (1,3 %)	1 161 450 осіб
Обсяг турків–біженців в Німеччині у 2025 році	2 032 800 осіб
Обсяг біженців з країн Азії	1 600 000 осіб
Обсяг біженців з країн Західної Європи та Балкан	2 900 000 осіб
Обсяг біженців поляків	1 600 000 осіб
Загальний обсяг імміграції населення у 2025 році (12,09 %)	10 238 800 осіб
Обсяг імміграції населення у 2023 році	680 000 – 720 000 осіб/рік
Щомісячна виплата допомоги українцям–біженцям у 2025 році	від 451 до 563 євро (залежить від складу сім'ї).
Щомісячна виплата допомоги українцям–біженцям у 2025 році для дорослих, які приїхали самі, а також для матерів або батьків–одинаків	563 євро/міс
Щомісячна виплата допомоги українцям–біженцям у 2025 році кожному – для подружжя	506 євро/міс
Щомісячна виплата допомоги дітям українців–біженців у 2025 році	від 357 до 471 євро (залежить від віку дитини).

Продовження табл. 2.6

Дані по населенню Німеччини	Чисельні показники
Щомісячна виплата допомоги дітям українців–біженців у 2025 році дітям віком від чотирнадцяти до сімнадцяти років	471 євро/міс
Щомісячна виплата допомоги дітям українців–біженців у 2025 році дітям віком від шести до тринадцяти років	390 євро/міс
Щомісячна виплата допомоги дітям українців–біженців у 2025 році – дітям до п'яти років	357 євро/міс
Щомісячна допомога на оренду житла	від 750 до 850 євро
додаткову допомогу дітям — на купівлю шкільного приладдя	130 євро
Кількість нелегальних іммігрантів, які пробрались в Німеччину (іноземців, які прострочили свої візи, шукачів притулку, яким не вдалося отримати притулок, які зникли, і деякі інші мігрантів)	700 000 осіб
Центр зайнятості може зменшити розмір допомоги, якщо людина не погоджується на прийнятну роботу або пропускає зустрічі. Які штрафи ::	1) перше порушення обійдеться в 10% від допомоги на один місяць; 2) друге – 20% за два місяці; 3) третє – 30% за три місяці
Середня тривалість життя	80,57 років
Кількість населення до 14 років	12,88 %
Кількість населення 15 – 64 років	65,67 %
Кількість населення більше 65 років	21,45 %

Джерело: побудовано за даними [1], [4], [27], [29], [47]

Населення Великої Британії та імміграційні характеристики

Дані по населенню Великої Британії	Чисельні показники
Чисельність населення в 2022 році	67 600 000 осіб
Чисельність населення у 2025 році	68 350 234 осіб
Густота	270 особи/км ²
Коефіцієнт міграції	3,59 ‰
Обсяг імміграції населення у 2022 році	764 000 осіб/рік
Обсяг імміграції населення у 2023 році	685 000 осіб/рік
Загальна кількість українців в Великобританії (2025 рік)	401 400 осіб
Загальна кількість українців – біженців в Великобританії (з 2022 року)	314 400 осіб
За програмою “Homes for Ukraine» (до березня 2025 року), біженцю можна було також отримати одноразову виплату на одну особу після прибуття у Велику Британію.	200 фунтів стерлінгів (близько 9500 грн)
Окрему допомогу За програмою “Homes for Ukraine» (до березня 2025 року), можна оформити на дітей. Виплати становлять на тиждень на найстаршу або єдину дитину, або нижче на кожну меншу дитину:	21,80 фунтів стерлінгів, 14,45 фунтів стерлінгів
Кількість нелегальних іммігрантів, які пробрались в Великобританію (іноземців, які прострочили свої візи, шукачів притулку, яким не вдалося отримати притулок, які зникли, і деяких мігрантів, які перетнули Ла–Манш на невеликих човнах)	745 000 осіб
У 2023/24 рр. витрати бюджету на притулок у Великій Британії становили	5,38 млрд фунтів стерлінгів
З Індії у 2023/2024 рр. в якості іммігрантів прибули	240 000 осіб
З Нігерії у 2023/2024 рр. в якості іммігрантів прибули	120 000 осіб
З Пакистану у 2023/2024 рр. в якості іммігрантів прибули	101 000 осіб
З Китаю у 2023/2024 рр. в якості іммігрантів прибули	78 000 осіб

Продовження табл. В.2

Дані по населенню Великої Британії	Чисельні показники
<p>Наразі (у 2025 році) біженці можуть виїхати до Великої Британії виключно за програмою Homes for Ukraine Sponsorship Scheme. Програма Ukraine Sponsorship Scheme (Homes for Ukraine) застосована у 2022 році.</p>	<p>Загалом дійсна програма є безкоштовною та дозволяє українцям, які знайшли спонсора, отримати:</p> <ul style="list-style-type: none"> — право на легальне перебування у Великій Британії протягом 18 місяців (півтора року); — право на житло, надане спонсором мінімум на 6 місяців; — право на роботу; — доступ до служби здоров'я; — доступ до деяких соціальних виплат; — доступ до шкіл.
Середня тривалість життя	81,94 років
Кількість населення до 14 років	17,6 %
Кількість населення 15 – 64 років	63,9 %
Кількість населення більше 65 років	18,5 %
Найбільший етнос (Білі британці) – Англійці	74,4 %
Додаткові білі етноси в країні – шотландці, валійці, ірландці	7,3 %
Додаткові етноси (негри) в країні – африканці, негри з Карибів африканціафриканці, індійці, пакистанці, бангладешці, китайці	4,0%
Додаткові етноси (Азіатаи) в країні – індійці, пакистанці, бангладешці, китайці	9,3 %
Інші нації, включаючи українців	5,0 %
Частка українців в Великобританії у 2025 році	0,35 %

Джерело: побудовано за даними [6]

Характеристики Польщі та Чехії

Таблиця Г.1

Характеристики населення Польщі, допомоги біженцям з України з 2022 року та мінімальних заробітних плат працівникам – біженцям, які в Польщі мають реалізовану трудову міграцію (1 євро = 4,28 злотих)

Дані по населенню Польщі	Чисельні полказники
Чисельність населення в 2010 році	38 500 000 осіб
Чисельність населення у 2025 році	37 698 000 осіб
Чисельність поляків у населенні Польщі (2021)	96,9 %
Чисельна група сілезців у населенні Польщі (2021)	1,1 %
На сьогодні у 2025 році українців, які мають PESEL UKP, тобто тимчасовий захист	991 830 осіб
Дійсні посвідки на тимчасове проживання в Польщі наразі отримали 462 тисяч громадян України	462 000 осіб
Ще українці мають дозвіл на постійне проживання або карту довгострокового резидента Європейського Союзу.	92 000 осіб
Разова допомога на одну людину відразу після прибуття	300 злотих
Щомісячна виплата дорослим біженцям з України	Не передбачена
Щомісячна виплата на дитину	800 злотих
Щорічна допомога на дитину для підготовки до школи	300 злотих
Компанії та особи у 2022 році, які надають допомогу біженцям з України у вигляді проживання та харчування, отримуватимуть фінансову допомогу на термін до 60 днів	1200 злотих на місяць (приблизно 250 євро).
У Польщі продовжує діяти програма "40+", згідно з якою поляки, які на безкоштовній основі надають житло та харчування для громадян України, можуть отримувати щоденну державну допомогу, але наразі програма діє не більше ніж на 120 днів	40 злотих/день

Дані по населенню Польщі	Чисельні показники
З листопада 2024 біженці з України отримують для оренди житла	7 000 злотих
З листопада 2024 року біженці з України отримують для реалізації громадської діяльності	15 000 злотих
Середня тривалість життя	77,4 років
Кількість населення до 14 років	14,7 %
Кількість населення 15 – 64 років	69,63 %
Кількість населення більше 65 років	15,67 %
Імміграційна група переселенців з України	991 830 осіб (2,6 %)
Імміграційна група переселенців з Білорусії	24 808 осіб
Імміграційна група переселенців з Німеччини	21 324 осіб
Імміграційна група переселенців з РФ	12 455 осіб
Імміграційна група переселенців з В'єтнаму	12 175 осіб
Імміграційна група переселенців з Індії	10 065 осіб
Імміграційна група переселенців з Китаю	8 655 осіб
Імміграційна група переселенців з Італії	8 489 осіб
Імміграційна група переселенців з Великобританії	6 240 осіб

Джерело: побудовано за даними [2], [3]

Населення Чехії, расовий розподіл, допомоги біженцям з України з 2022 року та мінімальних заробітних плат працівникам – біженцям, які в Чехії мають реалізовану трудову міграцію

Дані по населенню Чехії	Чисельні полказники
Чисельність населення в 2021 році	10 524 167 осіб
Чисельність населення у 2023 році	10 900 000 осіб
Кількість чехів, моравців, сілезців (які розмовляють на чеській мові) – 89 %	9 366 508 осіб
Кількість українців в Чехії у 2021 році	78 068 осіб
Кількість буженців – українців у 2023 році (5,27%)	574 447 осіб
Кількість словаків в Чехії (0,98%)	107 251 осіб
Кількість в'єтнамців в Чехії (0,53%)	58 080 осіб
Кількість рф в Чехії (0,33 %)	35 987 осіб
Кількість німців в Чехії (0,19 %)	21 217 осіб
За програмою підтримки біженців з України в Чехії виплачують на рік в обсязі офіційного прожиткового мінімуму на місяць (перші 6 місяців – 250 євро, а далі тільки по 200 євро в місяць)	200 – 250 євро/міс або 4860 крон (8012 грн/міс)
За програмою підтримки біженців–дітей з України в Чехії виплачують в обсязі офіційного прожиткового мінімуму на місяць	120 – 150 євро/міс. або 3490 крон/міс
Виплати можуть отримувати тільки ті українці, які не отримують безкоштовне житло з харчуванням.	Відміна виплат
Розмір виплати від держави зменшиться до 3130 крон для дорослого, якщо вона не знайде роботу протягом 150 днів з моменту отримання тимчасового захисту.	Зменшення виплат до 3130 крон/місяць
За програмою підтримки біженців з України в Чехії виплачують на рік в обсязі офіційного прожиткового мінімуму (для вразливих груп біженців)	7290 крон (12 019 грн/міс)
За програмою підтримки біженців–дітей з України в Чехії виплачують в обсязі офіційного прожиткового мінімуму (для вразливих груп дітей)	5235 крон/міс

Дані по населенню Чехії	Чисельні показники
Біженці в Чехії мають можливість вибору: можна отримувати фіксовані виплати раз на місяць або повне відшкодування витрат на оренду житла.	Тільки перші 90 днів тимчасового захисту (з 2024 року)
Кількість нелегальних іммігрантів, які пробрались в Чехію (іноземців, які прострочили свої візи, шукачів притулку, яким не вдалося отримати притулок, які зникли, і інших мігрантів)	1 500 осіб
Середня тривалість життя	79,0 років
Кількість населення до 14 років	15,0 %
Кількість населення 15 – 64 років	66,49 %
Кількість населення більше 65 років	18,01 %

Джерело: побудовано за даними [5], [24], [31]